ROST

Revistă de cultură creştină şi politică

Petru C. Baciu
poetul răstignirilor ascunse

Sfinții de la capătul lumii
de Teodora Roşca

Despre presă, la dispariția lui Michael Jackson
de Paul S. Grigoriu

Valeriu Anania. Manifest pentru libertate
de Claudiu Târziu

Reflecții asupra pedepsei cu moartea
de Paul-Gabriel Sandu

an VII ● nr. 77 ● 4 lei

www.rostonline.org

Coperta I: Petru C. Baciu

sumar

numărul 77 ● iulie 2009

EDITORIAL
Valeriu Anania. Manifest pentru libertate
de Claudiu Târziu.....3

MARTORI AI VEACULUI
Pe marginea unei nedreptăți
de Mihail Băcăuanu.....5

CHIPUL COMUNISMULUI, AZI
Jurnalul unei călătorii în Cuba (2)
de Marcel Răduț Selişte.....11

POLITICA, LA DESCUSUT
Animalul perfect
de Viorel Patrichi..... 17

Cred, cu toate că e absurd!
de Dan Dungaciu..... 30

20 de ani de la reintroducerea grafiei latine în Basarabia
de Nicolae Dabija.....33

Parteneriatul Estic: o nouă utopie europeană?
de Paul Nistor.....38

REPERE
Petre C. Baciu, poetul răstignirilor ascunse
de Claudiu Târziu.....43

Prăbuşirea centrului de comandă al rezistenței
de Claudiu Târziu.....45

Petru C. Baciu. Scurtă biografie.....47

Poetica suferinței
de Constantin Mihai 48

Cum l-am cunoscut pe fratele Petru C. Baciu
de Aspazia Oțel Petrescu.....50

Închisorile unui liceean
de Petru C. Baciu.....53

DIRECȚII
Conservatorismul american (2)
de Alexandru Racu.....60

VIA SACRA
Sfinții de la capătul lumii
de Teodora Roşca.....67

DECANTĂRI
Reflecții asupra pedepsei cu moartea
de Paul-Gabriel Sandu 69

ISTORIA CA PRETEXT
Banul, un copil născut anemic
de Emilia Corbu.....71

CENTENAR NOICA
Gând despre frumos
de Paul-Gabriel Sandu 75

LA ROST
La moartea lui Michael Jackson
de Paul S. Grigoriu.....76

SEMNAL EDITORIAL
Răzvan Codrescu, *În jurul lui Eminescu*
de Gabriela Moldoveanu.....84

OFERTĂ

Revista ROST caută distribuitori în toată țara: biserici de mir, mănăstiri, firme locale de difuzare a presei, librării şi persoane particulare. Oferim comision atractiv. Pentru detalii, luați legătura cu directorul publicației, Claudiu Târziu, la telefon 0740.103.621 ori pe e-mail revistarost@gmail.com.

ROST
Revistă de cultură creştină şi politică

Fondată 2002

Revistă națională editată de Asociația ROST

DIRECTOR
Claudiu TÂRZIU
tel.: 0740.103.621
revistarost@gmail.com

REDACȚIA
Mihail ALBIŞTEANU
Antonio ARONEASA
Constantin MIHAI
Marcel RĂDUȚ SELIŞTE

COLABORATORI PERMANENȚI
Corina BISTRICEANU
Răzvan CODRESCU
Emilia CORBU
Gheorghe FEDOROVICI
Pr. Arhim. Chesarie GHEORGHESCU
Stelian GOMBOŞ
Cristi PANTELIMON
Viorel PATRICHI
George POPESCU GLOGOVEANU
Paul Gabriel SANDU
Constantin N. STRĂCHINARU

CORECTURĂ
Nicu BUTNARU

EDIȚIE INTERNET
Dragoş DORAN

CORESPONDENȚĂ
OP 23, CP 27 – Bucureşti

TIPAR
Docuprint SRL
tel.: 0234/588.930

DIFUZARE
Supergraph SRL

ABONAMENTE
OP 23, CP 27
Bucureşti

ISSN
1583-6312

www.rostonline.org

Reproducerea unor articole apărute în revista ROST este permisă numai cu acordul scris al redacției.
ROST este difuzată în țară şi în comunitățile românești din Europa, SUA şi Canada.

Valeriu Anania. Manifest pentru libertate

Cartea de memorii a părintelui mitropolit Bartolomeu Anania[1] *este mai mult decît o mărturie despre viața în comunism, e un manifest pentru libertate. Nu unul ideatic, ci unul trăit.*

Claudiu Târziu

În mod esențial, omul a fost făcut de Dumnezeu liber, iar libertatea trebuie păstrată în orice condiții. Acesta este crezul lui Bartolomeu Valeriu Anania, așa cum transpare el din *Memoriile* sale – care te cuceresc prin farmecul scriiturii, francheța mărturisirii și substanța documentară.

Itinerariul biografic al unuia dintre cei mai proeminenți ierarhi ortodocși este străbătut integral de forța libertății.

Valeriu Anania – numele de scriitor și de veșnic rebel al vlădicăi de la Cluj – și-a cultivat și apărat libertatea prin gesturi aparent simple, dar care presupun două calități rare: curaj și consecvență. S-a dedicat din adolescență literaturii și nu a trădat-o niciodată. A transfigurat literar dramele și bucuriile personale, iubirile înăbușite și visele care l-au motivat. Și-a urmărit destinul scriitoricesc cu tenacitate și disciplină.

Pe de altă parte, Valeriu Anania face parte dintre acei intelectuali care nu și-au păzit sîngele cu prețul unor compromisuri majore, sub motivul că sînt mai valoroși vii decît morți. A mărturisit adevărul cu orice risc. O face și în *Memorii*, cu acea boierie spirituală de care sînt în stare numai marile caractere, fără grija că ar putea fi greșit înțeles sau că ar furniza adversarilor pretexte pentru noi atacuri. Și-a asumat consecințele faptelor sale, fără șovăială. Iar asta a însemnat ca pentru unele – atunci considerate crime, iar astăzi, acte de eroism – să ispășească ani grei de temniță.

Și-a păstrat libertatea chiar și după ce a devenit călugăr, fără să-și încalce legămintele depuse cînd a îmbrăcat mantia îngerească.

Valeriu Anania a fost liber, cu inima și cu mintea, și în anii de închisoare, ilustrînd deplin definiția libertății dată de un alt scriitor-monah, N. Steinhardt: "Nu voi înceta să tot repet – luînd asupră-mi riscul de a fi socotit maniac și obsedat – că taina libertății nu-i alta decît curajul de a înfrunta moartea. Cel atacat are întotdeauna dreptul (și datoria) să se apere, a ceda agresiunii ori șantajului nu înseamnă altceva decât a te învoi cu sclavia".

De Crăciunul lui 1943, era deja diacon și, fiind închis, la cererea comandantului penitenciarului de pe Negru Vodă din București, a slujit Utrenia și Obednița. „Sînt sigur că o anume bucurie interioară, un anume sentiment al libertății spiritului, care înfrunta gărzile și mitralierele dimprejur, ne copleșise pe toți".[2] Iar de Boboteaza lui 1944 a aghezmuit toată pușcăria, începînd cu corpul de gardă. "... am intrat cu crucea la legionari și la comuniști și la evrei și nu am întîmpinat nici un fel de împotrivire sau batjocură. Chiar pentru necreștini sau necredincioși, apa sfințită și busuiocul erau cel puțin simboluri ale libertății."[3]

[1] *Memorii*, Valeriu Anania, 700 p., Editura Polirom, 2008.

[2] Idem, p. 61.

[3] Idem, p. 63.

A devenit membru în Frăția de Cruce – organizația de tineret a Mişcării Legionare – din entuziasm şi spirit de aventură, la 15 ani. Dar mărturiseşte: „Poate că sentimentul libertății – care nu m-a părăsit niciodată în viață – m-a împiedicat să fiu un frate de cruce perfect. [...] Odată cu intrarea în adolescență începusem să fumez, fugeam din internat, nu refuzam perspectiva unui chef la o cîrciumă din Calea Rahovei, gustam aventura erotică, îmi permiteam lecturi abuzive, scriam poezii străjereşti[4], obțineam premii literare şi burse de la dușmanii Gărzii de Fier. Toate acestea formau obiectul unor interogații în cadrul şedințelor [*Frăției de Cruce – n. mea, C.T.*], deseori eram obligat să-mi pronunț pedepse pe care nu le executam. Nu am ajuns niciodată şef al Frăției, şi nici nu am căutat. Dar nici nu am fost dat afară şi nici n-am plecat singur. Dimpotrivă, am activat chiar şi în perioadele cele mai grele, de aspră prigoană, cum a fost aceea din 1938-1939, după asasinarea lui Corneliu Codreanu, cînd o asemenea activitate era extrem de primejdioasă."[5]

A renunțat la orice implicare legionară, după "rebeliunea" din ianuarie 1941, cînd Frăția de Cruce de la Seminarul Central, din care făcea parte, a hotărît să se dizolve. „Dar stigmatul ei trebuia să vină şi trebuia să-l port toată viața, ca un luceafăr trist în spicul cununii".[6]

A fost arestat pentru prima oară în vara lui 1941, pentru că a participat, din întîmplare – după ce s-a întîlnit cu un amic care era în cortegiul funerar – la înmormîntarea lui Horia Codreanu, unul dintre frații "Căpitanului." Atunci i s-a făcut dosar de legionar şi apoi a pătimit ani în şir sub această etichetă.

Poate tot în virtutea firii sale experimentale, sau poate pentru a-şi aşeza libertatea într-o albie regulată, Valeriu Anania s-a călugărit în septembrie 1941, la mănăstirea Antim. „De ce am făcut-o, nici azi nu sînt în stare să spun. [...] Oricum e cert că nu am făcut-o din vocație. Nici nu a fost rezultatul vreunei premeditări. Dacă cu numai o zi înainte mi-ar fi spus cineva că mă voi face călugăr, mi-aş fi bătut joc de el".[7]

Mai tîrziu, a fost îndemnat de un monah de la Antim să redevină legionar activ, dar a refuzat: "O analiză amănunțită, în paralel, a fenomenului creştin şi legionar m-a dus la concluzia că un cleric adevărat nu poate fi în acelaşi timp şi legionar." [8]

Critică Mişcarea Legionară, prin evocarea unor episoade triste sau doar jenante. Însă nu o face cu răutate şi pune în balanță calitățile majorității legionarilor pe care i-a cunoscut: credința, jertfelnicia, generozitatea... Încearcă să fie obiectiv față de un fenomen în care a fost parte, care l-a marcat şi care are greutatea lui în istoria noastră recentă. La fel cum face şi atunci cînd evocă figurile unor ierahi ortodocşi, respingînd, de pildă, acuzațiile nedrepte la adresa patriarhului Justinian.

Este şi aceasta o probă a libertății sale interioare: nu se lasă orbit de pasiune, dominat de nostalgie sau timorat de „corectitudinea politică".

Ca un veritabil haiduc în rasă călugărească, şi-a îngăduit mici alunecări de la conduita monahală şi nu s-a dat înapoi din fața nici unei provocări a vieții. A fumat mult şi s-a emoționat în fața unei călugărițe frumoase, care i-a inspirat poeme. A condus greva studențească antimaghiară şi anticomunistă de la Cluj din 1946; a pus pe jar Securitatea, scăpîndu-i deseori printre degete, pentru ca apoi, spre a nu-i pune pe alții în pericol, să se predea; a oferit ajutor unor proscrişi ca Radu Gyr; a jucat un rol important în administrația bisericească – şi încă o face.

Povestindu-şi viața, Valeriu Anania reuşeşte să vadă cu umor pînă şi unele momentele crîncene, depăşeşte cu noblețe ispita revanşei şi este verosimil. Scrisul său, aflat mereu sub o tensiune bine strunită, nu lasă nici o umbră. În sensul unei mai vechi ziceri a părintelui Anania: „Un om liber nu tîrăşte umbre după el".[9]

[4] Straja Țării era o organizație de tineret înființată şi patronată de regele Carol al II-lea, ca alternativă la Frăția de Cruce, pe care a scos-o în ilegalitate odată cu Mişcarea Legionară.

[5] *Memorii*, Valeriu Anania, Editura Polirom, 2008, p. 13.

[6] Idem, p. 24.

[7] Idem, p. 34.

[8] Idem, p. 39.

[9] Revista ROST nr. 52, iunie 2007.

Pe marginea unei nedreptăți

Mihail Băcăuanu

Fraților, aș vrea să vă vorbesc despre o veste tristă ce mi-a cuprins recent inima, o veste ce contrastează cu razele soarelui și ciripitul păsărelelor din aceste zile de iulie. Precum întreaga natură se scaldă în lumina călduroasă a soarelui, tot așa sufletul nostru ar trebui să se scalde în lumina lină a Sfintei Treimi. Dar nu se întâmplă așa. Iarna a pus stăpânire pe inima noastră și chiar dacă fructele stau să se coacă, în noi nu va rodi nimic. Decât spini și mătrăgună...

Am aflat cu stupoare de o ticăloșie – de care nu ducem lipsă în istorie, dar noi, necunoscând istoria, și, mai ales, necunoscându-ne pe noi înșine, îi cădem mereu pradă.

Pentru că am partea mea de „vină“ la această întâmplare, fără a mă simți vinovat de interviul cu pricina, pe care-l împărtășesc și mi-l asum în toate, doresc să dau câteva explicații celor ce încă mai păstrează un pic de lumină în suflet și ceva ordine în idei.

Am avut deosebita onoare și plăcere ca un interviu luat de mine părintelui Andrew Philips

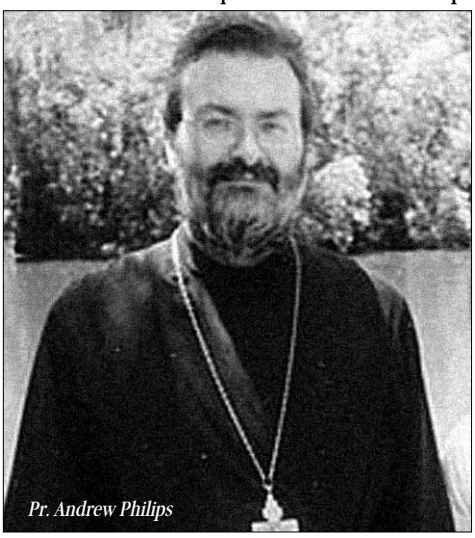

Pr. Andrew Philips

să fie publicat în revista ROST. M-am bucurat de două ori: o dată pentru că pr. Andrew este un om deosebit, un om duhovnicesc cu adevărat, cum rar mai întâlnești chiar și pe la noi prin spațiul ortodox, darămite în Vestul sălbăticit, și a doua oară pentru că acest interviu și-a gasit locul în prestigioasa revistă ROST, o publicație cu autori de seamă și cititori pe măsură. Însă, bucuria mea a fost umbrită de gestul de neînțeles de a interzice această revistă la pangarul mănăstirii Petru Vodă, pentru o frază interpretată la cald, fără criterii obiective, scoasă din context, care chipurile ar promova ideea acceptării actelor cu cip. Constat că printre cititorii-țintă ai revistei s-au amestecat și alții „de duzină” care, fiind depășiți de profunzimea acestui interviu, au găsit de cuviință să interzică... ceea ce nu pot pricepe.

Nedespătimiți încă, nici măcar pornind pe acest drum (lung și anevoios), unii, care de mult se erijează în apărătorii Ortodoxiei, *tolerați* și nu *binecuvântați* de marele duhovnic Iustin Pârvu din Petru Vodă, au fă cut cât i-a dus mintea: s-au răzbunat!

Bine spunea un părinte, că mândria nu e mândrie până nu apucă să se manifeste asupra cuiva... Așadar, mesajul meu nu este pentru ei, ci pentru alții, care pot fi induși în eroare. Nu scriu aceste rânduri ca o justificare; pentru un om echilibrat, interviul vorbește de la sine; un om duhovnicesc va găsi o mare dulceață în vorbele pline de duh ale acestui părinte. Sper, doar, să aduc niște lămuriri și să păstrez un pic de lumină în suflete, și-un zâmbet duhovnicesc pe buze, semn al împăcării cu sine.

Mărul discordiei îl reprezintă poziția Pr. Andrew față de documentele de indentitate cu cip. Sfinția Sa s-a arătat de la bun început *împotriva* acestor acte biometrice de identificare, dar a ținut să sublinieze două aspecte: primul, că ele *nu sunt pecetluirea din Apocalipsă*, dar *deschid*

calea spre Apocalipsă, cum de altfel spunea şi Pr. Iustin în primul său Comunicat, şi al doilea, că din această luptă împotriva „Apocalipsei" se poate naşte un pericol şi mai mare, anume căderea din Biserică, ceea ce pare că se şi întâmplă.

În continuare, Pr. Andrew a identificat corect, incontestabil şi metoda prin care putem scăpa de acest pericol şi prin care putem întârzia Apocalipsa, metoda subliniată şi de Pr. Iustin, dar care nu a avut ecou în sufletele celor ce pretind a-i fi ucenici şi care au pornit *o cruciadă* modernă, nu numai împotriva pecetluirii în sine, de care trebuie cu adevărat să ne ferim, ci şi împotriva *tuturor* celor care nu-i urmează în duhul lor anarhic şi sinucigaş.

Consider că este bine să redau întregul paragraf în care Pr. Andrew vorbea despre cipuri, pentru a vedea ca părintele nu le susține expres şi că vorbeşte de ele într-un anumit context, pe care-l observăm destul de clar acum. Dacă veți citi cu atenție, veți observa nuanțele duhovniceşti şi pline de discernământ ale acestui minunat părinte, cu care am avut imensa bucurie de a dialoga şi căruia îi port un deosebit respect.

Căderea din Biserică din râvnă fără judecată!

„Sunt lucruri foarte importante pentru care merită să şi mori: Dogmele Bisericii, Sfânta Treime şi dumnezeirea Dumnezeu - Omului Hristos. Pentru acestea, să fim pregătiți să şi murim. Dar sunt şi alte lucruri regretabile, importante, dar nu la fel de importante. Spre exemplu: cred că suntem de acord că fără televizor am fi mai liniştiți. Dar nu vom lupta până la moarte pentru asta. La fel şi cu cipurile. Ar fi de dorit să le respingem, dar dacă Statul doreşte, le vom accepta. Desigur, deschid calea pentru Apocalipsă, dar dacă stăm să ne gândim, cele două Războaie Mondiale au adus-o şi mai aproape. Şi au avut loc. Nu putem să nu dăm Cezarului ce este al Cezarului. Poate nu m-am exprimat clar, nu-mi plac aceste cipuri pe care UE vrea să le impună, dar pentru că nu mă despart de Hristos, în cele din urmă, dacă nu există alternativă, le voi lua. Sunt ingrijorat că *unii, creştini simpli şi evlavioşi, se vor pronunța pripindu-se şi vor transforma această problemă într-o ispită uriaşă, iar în acest fel, vor cădea din Biserică.* Într-o asemenea situație, voi numi cipurile o problemă mai puțin gravă. Este la fel ca şi în privința calendarului. În Rusia, noul calendar este numit «al comuniştilor», pentru că a fost introdus de comuniști. În Vest, îl numim «calendarul catolic», pentru că asta şi este. Noul calendar este o greşeală. Dar s-a născut o greşeală mai mare decât aceasta: *schisma din cauza lui, aşa cum s-a întâmplat şi în România*, când unii mai zeloşi s-au rupt de Biserică. Noi atragem Apocalipsa asupra noastră, prin faptele noastre. Atâta timp cât mai există suflete care se luptă ascetic cu păcatul, Apocalipsa nu va veni. Antihristul va veni când nu va mai fi Har în lume. Să fim în tabăra celor asceți şi rugători – aşa vom întârzia Apocalipsa. Este mult mai important acest aspect (al rugăciunii şi ascezei, n.n.) decât a lupta prin metode seculare împotriva cipurilor electronice. Să ne rugăm, în acest caz. Relația dintre Biserică şi Stat a fost dintotdeauna tensionată – şi mereu va fi. Biserica este «în lume, dar nu din lume», Statul este lumesc. Când preoții primesc salariul de la Stat, trebuie să fie atenți să nu devină marionetele Statului. Trebuie să vorbim însuflați de Duhul Sfânt, nu de duhul secular al politicienilor şi birocraților."

Ei bine, iată că se întamplă exact ceea ce Pr. Andrew avertiza c-o să se întâmple, anume căderea din Biserică. Unii, preocupați de războiul exterior şi prea puțin sau niciodată de cel interior, au pierdut lupta pe ambele planuri. Pentru că războiul exterior nu poate fi câştigat niciodată de cei care au pierdut lupta pe planul interior. În cel mai rău caz, putem lupta pe ambele fronturi, din cauza pericolului, care nu ne dă răgaz să câştigăm întâi lupta cu propriile patimi, însă niciodată nu câştigi lupta cu „exteriorul" când ai pierdut-o pe cea lăuntrică. Întregul interviu este absolut minunat. Pr. Andrew vorbeşte despre martirii din perioada comunistă, vorbeşte despre ierarhia din aceeaşi perioadă, vorbeşte despre căderi contemporane şi situații clasice, dar oferă şi remediul împotriva tuturor: căința, despătimirea, asceza, rugăciunea, iar prin identificarea problemelor, cât şi prin oferirea de soluții concrete, obiective, la

ele, Pr. Andrew se dovedeşte a fi, fără doar şi poate un, duhovnic de mare calibru, dar care nu poate fi recunoscut ca atare decât de cei care au început să pună deja în practică soluțiile propuse de Sfinția Sa, sau care, chiar dacă n-au ajuns în acest punct, au reuşit să-şi vadă păcatul şi îşi pot da seama de viabilitatea/veridicitatea acestor soluții. Cu alte cuvinte, numai nişte creştini adevărați pot pătrunde sensul cuvintelor acestui părinte, pseudo-creştinii, brutele, sălbaticii neputând pricepe mare lucru.

Pr. Andrew îşi arată nemulțumirea față de aceste cipuri, dar pe care le acceptă pentru că nu sunt în sine pecetea din Apocalipsă, ci doar pas premergător. Totuşi, nu se opreşte numai la a se pronunța asupra acestui fapt, ci intuieşte şi urmarea tristă a exagerării, a luptei în probleme duhovniceşti prin mijloace seculare, cum a ținut să precizeze şi cum vedem că se şi întâmplă sub ochii noştri.

Această acțiune pripită şi plină de otravă, făcută cu binecuvântarea furată a Pr. Iustin – care altfel rămâne un om de mare statură duhovnicească, dar care are de lucrat cu un material brut de foarte slabă calitate – vine să întărească şi avertizările mele de pe blogul personal, în care atrăgeam atenția că unii (azi se vădesc a fi foarte mulți) confundă duhul de mărturisire cu duhul de anarhie, erijându-se în interpreți unici ai cuvântului Pr. Iustin şi ai Sf. Scripturi. Mâine-poimâine o să auzim, în acelaşi duh neortodox, că toți posesorii de carduri sau deținătorii de buletin cu cip nu vor mai fi pomeniți nici la Liturghie, nici la Psaltire, nici la Maslu, nicăieri. Poate le găsim şi vreun loc la marginea oraşului...

Ar fi multe de zis, însă ar fi bine să mă opresc aici. Lipsa de discernământ, smerenie şi bun simț al unora mă face să mă opresc. Aş putea foarte bine să extind acest articol şi să abordez problema dintr-o postură mai amplă. Însă, de vreme ce pe părintele Iustin nu-l ascultă proprii ucenici, de vreme ce se găsesc personaje să-l bălăcărească pe un părinte de talia Pr. Andrew, ei, care sunt nişte căpuşe, atunci cine sunt eu să-i pot lămuri? Se confirmă vechea zicală: „nu mustra pe cel necredincios, ca să nu te urască, dă sfat celui credincios şi el te va iubi; povățuieşte pe cel înțelept şi se va face şi mai înțelept". De aceea, consider că este mai bine pentru moment să mă opresc doar la acest subiect, în speranța că măcar cei ce vor citi de-acum înainte interviul vor pricepe imaginea de ansamblu şi nu se vor lăsa antrenați în acest circ. Discernământul rămâne cea mai mare virtute, iar iubirea de aproapele rămâne a doua mare poruncă (după cea a iubirii de Dumnezeu). Iar cuvintele Domnului nu vor trece, nici iadul nu se va răci vreodată. Să ne sârguim a dobândi discernământul necesar deosebirii Binelui de Rău şi a vederii păcatului propriu. Să nu ne tăiem singuri craca de sub picioare...

Singurul câştig al interzicerii revistei în Petru Vodă şi al denaturării mesajului Pr. Andrew îl are diavolul, care, aşa cum zicea acelaşi părinte în interviul publicat, doreşte pervertirea oricărui bine, stricarea a tot ceea ce poate fi ziditor pentru suflet. Şi a mai bifat o victorie.

Comentarii pe blog

Acest text a fost publicat inițial pe blogul http://c-tarziu.blogspot.com și a născut vii comentarii, dintre care am selectat câteva, întrucît arată că lumea începe să se lămurească, pe de o parte, și noi înșine am fost provocați să dăm explicații suplimentare, pe de alta. Reproducem comentariile exact cum au fost scrise, pentru autenticitate. (ROST)

Iulian Capsali spunea...
Draga Mihail Bacauanu,

Nu avusesem prilejul sa citesc interviul cu Pr. Andrew, si nici nu cunosteam incidentul (al catelea?) de la Petru Voda. Iti inteleg mahnirea, dar ceea ce se intampla e de inteles. Zelotii ortodoxiei nu au putere de a discerne; ei vad rosu in fata ochilor ori de cate ori exista un filon de traire autentica in Hristos, pentru ca ei au un proiect politic si social, nicidecum duhovnicesc. Problema lor este ca nu si-l asuma, asa cum ar fi normal, si incearca sa aglutineze cezarul cu Dumnezeu, desi lupta lor este una strict lumeasca, lipsita de discernamant, incarcata de ura. Un interviu ca acesta cu Parintele Andrew nu face decat sa le arate masura, ceea ce este, desigur, dureros. Asa se explica si reactia lor, fireasca, in fata gandurilor unui om care are discernamant duhovnicesc. Este greu sa ai echilibru in aceste dispute, dar nu este cazul sa dai inapoi din fata bolboroselilor acestor oameni care isi construiesc singuri si idolii si dusmanii. Claudiu Tarziu ne-a prezentat fisa cazului, acum trebuie sa incepem de pus diagnosticul. Tratamentul o sa vina de la sine. Amestecul, minciuna, nu pot sa reziste la nesfarsit, chiar daca se inconjoara cu disperare de icoane si tamaie. Tocmai icoanele si tamaia o sa-i puna pe fuga, pana la urma.

Anonim spunea...
Ce legatura are cu ortodoxia, mesajul de ura, asmutirile, mandria, denigrarea? Nimic absolut! Nu pot decat sa dau dreptate lui sceptik, si anume ca doar Dumnezeu mai poate limpezi ce e tulburat!

Iar noi sa facem cum spune si Pr. Arsenie Boca: „Mai degraba, cât faci, fa cu duh de smerenie, pentru ca Dumnezeu celor trufasi le sta împotriva, iar la cei smeriti le da dar."

UmbraSerii spunea...
Stimate domnule Bacauanu,

Scriu acest comentariu pentru ca vreau sa cred in buna credinta a echipei de la ROST in general si a dvs in special si sper sa ma ajute Cel de Sus sa va pot provoca la mai multa meditatie.

Desi a creat senzatie, scoaterea din pangarele mai multor manastiri (nu numai de la Petru Voda !) a ultimului numar al revistei nu este chiar atat de surprinzatoare pentru cei care au tot asteptat ca aceasta publicatie sa iasa din zona de „marturisire politically correct" si sa se ia la tranta cu problemele spinoase fatza de care cititorii (macar unii dintre ei) asteptau atitudini mult mai transante.

Motivul dezicerii de ROST nu a fost insa moleseala acesteia pe o „cale de mijloc", ce nici macar nu exista intr-o acceptiune crestin ortodoxa, ci un articol care plaseaza revista dincolo de asazisul „centru".

Nu stiu cine este acest parinte Andrew si nici cat de mare duhovnic este in Vest sau in Est. Problema e ca legat de cipuri si de cipuire nu reuseste sa aiba o pozitie „mare". Din contra, din locul in care l-ati plasat, de „duhovnic de calibru", risca niste afirmatii mai mult decat smintitoare:

In primul rand mi se pare extrem de ciudata atitudinea sa fatza de „pentru ce merita sa mori" si pentru ce nu prea ... Adica, daca nu se vede clar „dogma, Sf. Treime, sau problema divinitatii Mantuitorului", pot sta linistit, n-are sens sa-mi risc viata pentru „fratele" meu cazut intre talhari ... sau sa-i dau medicamentul care mi-ar salva mie viatza unuia de langa mine, care poate mai e si evreu, hulitor al Lui Hristos, pe deasupra.

Apoi, cand vine vorba de comportarea fatza de stat, iertati-ma, dar afirmatia (am verificat inclusiv varianta engleza) este chiar hilara, daca te poti detasa un pic si nu te sufoca atata superficialitate; atentie aici: „La fel si cu cipurile. Ar fi de dorit sa le respingem, dar daca Statul doreste („insista" in varianta in engleza), le vom accepta". Trecand peste faptul ca anterior se face o comparatie

total neadecvata (televizorul nu ti-l impune nimeni), afirmatia este contradictorie si nedemna de cineva caruia i se spune „duhovnic de calibru". Va imaginati o afirmatie similara la un alt vestic, de data asta chiar de calibru: Serafim Rose ?

Ca un facut, intreaga zona a interviului legata de problema cipurilor este plina de perle, pe care nu le mai comentez acum, doar amintesc una, doua: cipurile deschid calea catre Apocalipsa, dar pentru ca si cele doua razboaie mondiale au facut-o ... tre' sa dam Cezarului ce-i al Cezarului (foarte smart relatia de cauzalitate, n-am ce zice); ... inca una si ma duc: ingrijorarea pentru crestinii ce vad in chip un pericol, care se vor pronunta in mod pripit (cum altfel), problema devine o ispita uriasa si ... ups ... in acest caz chipurile vor fi tratate ca problema mai putin grava („mai putin demonica" in varianta in engleza) - cica similar cu problema calendarului in Rusia, dar iar fara o relevantza serioasa. Adica, pe dracu' il facem de-al nostru (sau mai degraba ne facem noi de-ai lui) daca vedem ca ar deveni o ispita uriasha faptul ca ne opintim sa ne luptam cu el ...

Dati-mi voie sa inchei cu precizarea ca nu am dorit sa va ofensez prin mesajul meu (desi pe alocuri cu greu mi-am stapanit un ton mai caustic) si sa sper ca el va fi un prilej nu de replica de disculpare agresiva, ci de meditatie si dorinta de indreptare.

Doamne ajuta !

Claudiu Târziu spunea:

Cum spunea si prietenul Mihail, discernamintul (sau deosebirea duhurilor) e de capatii in ortodoxie. Din pacate, foarte multi din cei care se pronunta dintre cei care reactioneaza la diferite subiecte si provocari din ortodoxie nu dovedesc nici urma de discernamint.

Mi-e clar ca daca nu ai sufletul si mintea deschise ca sa primesti lumina, n-o vei primi in ruptul capului, oricite argumente ti s-ar aduce. Totusi, macar din datorie crestineasca, daca nu din convingerea ca pot sa le deschid ochii unora care ii tin cu incapatinare inchisi, fac citeva precizari:

1. Informatia ca Rost a fost scoasa din pangarele mai multor manastiri este falsa si instigatoare. In fapt, doar numarul curent si numai la Petru Voda a fost interzis, pt ca au avut grija fratii Roncea, monahul Filoteu si monahia Fotini sa se intimple asta.

Pr. Arsenie Papacioc

2. Chiar daca exprimarea pr. Andrew poate lasa de dorit, esenta ei este inteleasa de orice om de buna-credinta. Parintele spune ca cipurile nu reprezinta semnul satanei si deci nu inseamna lepadarea de Hristos. Ceea ce au spus-o de la bun inceput si marii nostri duhovnici, pr. Iustin Parvu, pr. Arsenie Papacioc, pr. Adrian Fageteanu. Si este un lucru fundamental. Or, roncenienii pretind ca asta e semnul satanei si ca cine il ia se leapada de Hristos. Aud ca sint parinti in Petru Voda care refuza sa-i mai spovedeasca si impartaseasca pe cei care si-au luat permise de conducere noi (care n-au cip) si pasapoarte cu cip. Asta, sa ma iertati, e adevarata sminteala.

3. Chiar daca pr. Andrew ar fi gresit si noi am fi gresit la rindu-ne pt ca l-am publicat, tot nu se justifica atitudinea plina de ura si revansa contra revistei Rost. Cum pot fi stersi sapte ani de misiune ortodoxa si nationalista de inalt nivel pentru o fraza?

Era normal sa ni se atraga atentia, sa se nasca o dezbatere, in care sa ne lamurim cu totii, dar nu sa fim interzisi si pusi la stilpul infamiei ca niste rau-facatori.

Daca de o suta de ori am vorbit bine si o data, sa spunem, am fi gresit, gata, ne-am pierdut credibilitatea, am devenit anti-ortodocsi, anti-romani si trebuie sa ni se arda revista in piata publica?

Este limpede ca acest „incident“ e doar un pretext pentru rafuiala unor dusmani ai ortodoxiei cu Rost, singura revista care le incurca planurile. De ce? Pentru ca e bine scrisa, este credibila, nu se lasa atrasa in tot felul de capcane si compromisuri si are influenta in lumea ortodoxa.

4. Mie, personal, intr-un interviu pe care l-am publicat in Rost acum citeva luni, pr. Arsenie Papacioc mi-a spus, cu alte cuvinte, aceleasi idei ca pr Andrew. A zis aşa Arsenie: iei pasaportul, iti faci o cruce si mergi mai departe. De ce nu au sarit toti roncenienii sa-l sfisie pe pr Arsenie? Pt ca nu le dadea mina. Si atunci, au mers peste batrinul parinte, l-au inghesuit, l-au hartuit cu intrebari trei ore si au smuls din context o fraza, pe care apoi au dat-o filmata pe internet. Ca sa arate ca si pr Arsenie considera ca cipurile sint semnul fiarei. Dar asta e o facatura ordinara. Si se vede din montajul filmuletului. In plus, eu am inregistrarea audio in care pr. Arsenie spune limpede: cipul nu e semnul fiarei, iar batalia asta nu e cea mai importanta (asa cum o prezinta roncenienii), nu asa trebuia dusa si nu acum trebuia declansata. Toate astea sint publicate in Rost. Mergeti si cititi si apoi rafuiti-va si cu pr. Arsenie, ca va cred in stare.

5. Este o realitate cunoscuta de toti cititorii ei ca revista Rost este una ferm ortodoxa, hotarit nationalista, dar foloseste intotdeauna argumente, nuante, informatii verificate si un ton echilibrat. Este pentru prima data cind sintem acuzati ca am fi „corecti politic“ - si, iar sa ma iertati, asta dovedeste fie rea-credinta, fie necunoastere, fie prostie pura. Eu sint dispus sa cred ca n-ati prea citit revista, ci ati luat pe nemestecate de bune tot felul de acuzatii lansate de diversionistii de serviciu. Insa nici asta nu va face cinste. Inainte de a avea o opinie, cautati sa va lamuriti. Noi scriem de luni de zile, la modul credibil si argumentat, contra cipurilor, declansam actiuni in instanta impotriva actelor de identiate biometrice, sintem de ani de zile critici acerbi ai politicii ecumeniste duse de o parte din ierarhia noastra, scoatem la iveala dosare de istorie de o covirsitoare importanta pentru acest neam etc. etc.

Jurnalul unei călătorii în Cuba (2)

Marcel Răduț Selișteanu

5. Prima spaimă

Gânduri: A trăi cu frica pierderii libertății este mai crunt decât a trăi cu grija pentru ziua de mâine. Să simți, să ai conștiința faptului că totul în jur este minciună și dictatură și să nu poți schimba această situație este crunt. Un cubanez are trei chipuri. În fața autorităților își zbiară cu un entuziasm teatral și fals adeziunea la idealurile Revoluției și loialitatea față de frații Castro. Ai zice că a făcut Revoluția umăr la umăr cu Fidel, că au mâncat din aceeași gamelă, că e gata să aducă jertfa supremă pentru El Lidero Maximo. În relația cu turistul occidental, cubanezul este un comerciant eficient care utilizează un întreg arsenal de tehnici de *marketing* pentru a stoarce de la client și ultimul ban. Cu turiștii în preajmă, cubanezul este de o veselie forțată de lăutar obosit, un actor de teatru provincial care joacă pentru a mia oară partitura unei comedii ieftine în speranța câștigării unei bucăți de pâine. Acasă, cu familia, cubanezul este un supraviețuitor resemnat. Tot ceea ce reușește să adune de la activistul de partid sau de la turist, aduce acasă, pentru soție și copii. Doar acolo, în familie, cubanezul este mai aproape de adevăratul său chip. În toate cele trei chipuri, cubanezul este însoțit de același sentiment – frica generată de posibilitatea pierderii ultimei rămășițe de libertate pe care încă o mai are.

Jurnal: Ne apropiem de clipa primei încercări. După o discuție scurtă, eu și Camil stabilim să realizăm primul contact. Vom vizita un fost avocat anti-castrist. Domiciliul acestuia nu este prea departe de zona în care ne aflăm. Totuși, pentru eficiență luăm un taxi. Taximetria se face pe aici cu automobile de fabricație rusească, niște Lada hârbuite și vopsite în alb, dar și cu limuzine mai vechi sau mai noi de fabricație americană sau europeană. Am descoperit chiar și Tico, Matiz și Aro fabricate în România. Noi luăm o Lada, un taxi de la compania de stat Cubataxi. Au prețuri mai mici. Evităm taximetriștii particulari care îmi amintesc de „rechinii" din zona Gării de Nord. Șoferul ne spune cât ne costă până la adresa solicitată. Nu pornește ceasul de taxare, dar ne oferă, pe lângă bonul călătoriei, câteva bonuri în alb, pentru cinci CUC-i în plus. Ne ajută astfel să decontăm cheltuielile pentru care nu vom reuși să obținem chitanță. Pe strada avocatului descoperim că cei de la „Pro Democrația" ne-au dat o adresă greșită. Camil intră în vorbă cu o vecină, o doamnă mai în vârstă cu chip de bunicuță. Ne zâmbește complice: „Da, îl știu pe Rene. Locuiește la 801. Să vă arăt unde. E un om bun!" Devine evident că dizidentul respectiv este vizitat periodic de „turiști" ca noi. La două case distanță dăm de un fel de bloc cu trei etaje. Îl strigăm pe Rene, dar

nu ne răspunde. Reapare bătrânica: „Îi dau telefon, aşteptaţi aici." Peste vreo trei minute, de pe un balcon ne face semne un bătrân. Camil îi explică ce e cu noi. Suntem amici cu Rene şi vrem să-i vorbim. Bătrânul coboară şi ne deschide uşa blocului. Ne spune că Rene este plecat în oraş, la o întrunire. Îi lăsăm vorbă că l-au căutat nişte prieteni din România.

Dezamăgiţi de eşec, plecăm în căutarea unui taxi. Oprim o Lada condusă de un tânăr negru taciturn. Îi dăm adresa lui Yoani, o jurnalistă din opoziţie care deţine un blog anti-castrist. Şoferul pune ceasul de taxare şi răspunde monosilabic la întrebările lui Camil. Ajungem într-un cartier de blocuri turn părăginite. Oprim în faţa blocului jurnalistei şi îi cerem taximetristului să ne dea bon. Îl încurcă şi îl irită solicitarea noastră pentru că ceasul de taxare nu mai are hârtie. Cu o şurubelniţă reuşeşte să introducă o hârtie nouă. Coborâm şi intrăm în bloc. Eu mă îndrept spre lift. Camil rămâne în spatele meu. Un negru cu statură de sportiv care aştepta liftul îmi face semn din deget: „Nu!" Mă gândesc că îmi zice că nu merge liftul. Camil îmi strigă din spate: „Mergem, plecăm, hai!" Observ în ultima clipă un individ în uniformă de poliţist postat în holul blocului, păzind zona şi ţinând sub supraveghere pe cei care intră şi ies din bloc. Poate că despre poliţistul ăsta ne făcea negrul semne. Avem noroc. Taxiul încă nu a plecat. Şoferul abia sfârşise de montat capacul ceasului de taxare. Urcăm în taxi şi îi cerem să ne ducă de acolo. Nu am vrut să riscăm. Poliţistul din holul blocului reprezenta un pericol serios.

Seara rămânem la gazdă, nu mai ieşim în Havana. Camil îmi mărturiseşte: „Mi-am reamintit că nu suntem în vacanţă, ci am venit aici să ne confruntăm cu un regim totalitar." Este clar. Atmosfera de carnaval din zonele turistice ale Havanei este periculoasă pentru noi. Am venit aici să-i ajutăm pe dizidenţi, nu suntem în vacanţă.

6. Povestea unui avocat

Gânduri: Într-o dictatură, omul normal se află permanent sub ameninţarea schizofreniei. Din momentul în care ai păşit în afara casei tale,

ți se impune să participi la o grotescă punere în scenă. Principiile tale de viață trebuie zăvorâte în taina sufletului. Aflat printre ceilalți îți joci rolul pe care ți l-a dat sistemul. Adevărul nu este altul decât adevărul oficial, dreptatea nu este alta decât dreptatea oficială. Izvorul vieții tale nu mai este Dumnezeu, ci Dictatorul. Familia ta nu mai este cea de acasă, ci Partidul. Fiecare gest al tău, fiecare zâmbet sau lacrimă, fiecare respirație trebuie să participe la Revoluție. În omul normal apare un tulburător conflict între Eu-l cel real, chipul lui Dumnezeu în om, şi eu-l schimonosit pe care dictatura îl reinventează după chipul mâzgălit de dictator şi de partid. Aşa apare, într-o dictatură, în omul normal, schizofrenia.

Jurnal: Dimineața, după micul dejun, ne îndreptăm către hotelul Habana Libre. Trebuie să telefonăm avocatului Rene. Hotelul are un centru de comunicații, cum îl numesc cei de la recepție. De fapt, este vorba de o centrală telefonică dotată cu cabine. Se anunță la oficiu numărul la care doreşti să suni, intri în cabina indicată şi aştepți să ți se facă legătura. Camil ezită să folosească centrala. Facem o analiză rapidă şi ajungem la concluzia că oricum domiciliul şi telefoanele liderilor sunt sub supraveghere, aşa că nu se schimbă ceva dacă îi sunăm de la hotel.

Ajungem la Rene cu un taxi. Suntem primiți într-un apartament ponosit, plin de mobilă veche, aflat în renovare. E mult spus în renovare. Rene zugrăveşte una din camere şi cam atât. În cameră pute ca şi în restul Havanei, a câine mort şi apă de mare stătută. Ne aşezăm pe nişte şezlonguri şi începem discuția. Atmosfera este calmă, fără vreun aer misterios de conspirație internațională. Povestea lui Rene este pe cât de simplă, pe atât de dramatică. Rene a fost avocat într-un oficiu de avocatură. În cadrul unei şedințe a adunării naționale a avocaților cubanezi a luat apărarea unui magistrat care fusese concediat în mod abuziv pentru că îndrăznise să instrumenteze o anchetă împotriva unor nomenclaturişti ai partidului. Gestul de solidaritate l-a costat slujba. A urmat toată procedura „demascării" ca „dușman al revoluției". A fost supus oprobiului colectivului de oameni ai muncii, cum se făcea la chinezi, în vremea lui Mao, şi la noi, în vremea lui Dej, când erai repudiat de colegi şi chiar de familie în cadrul unei şedințe publice. A fost concediat şi nu i s-a mai permis să se angajeze în vreun alt loc de muncă, nici măcar într-o slujbă de necalificat.

În Cuba, dacă te-ai ridicat împotriva regimului, eşti închis pentru ani buni sau, în cea mai fericită situație, eşti considerat persoană fără drepturi – dreptul de a munci, de a beneficia de asistență medicală, dreptul la educație etc. Din 1995, Rene trăieşte din ajutorul oferit pe căi ocolite, prin mesageri deghizați în turişti, de organizațiile pentru apărarea drepturilor omului sau de Reprezentanța SUA în Cuba. Împreună cu alți unsprezece avocați izgoniți din oficiul de avocatură pentru convingerile lor politice, Rene a fondat o organizație numită „Corriente Agramontista", după numele unui erou național cubanez. Organizația oferă consiliere juridică gratuită persoanelor acuzate de acțiuni antirevoluționare şi familiilor deținuților politici. Periodic, securitatea cubaneză îl cheamă la o discuție „amicală". Se fac presiuni şi asupra fratelui său pentru a-l determina să renunțe la atitudinea anti-comunistă. Rene ne spune că despre Fidel Castro circulă zvonul că este tot mai grav afectat de alienare mintală. În timpul ultimei emisiuni în direct la televiziunea cubaneză, moderatorul a primit din regie permisiunea (se pare că din ordinul lui Raul Castro) să-l întrerupă pe Fidel pentru că acesta începuse să vorbească fără să mai lege cuvintele şi frazele. Despre Raul Castro circulă zvonul că ar fi dependent de alcool. În popor se glumeşte amar despre patima lui Raul Castro. De ce Raul nu i-a vizitat pe sinistrații din zonele afectate de uragan? Pentru că nu s-a trezit din beție.

Rene ne spune că regimul pregăteşte organizarea Congresului PCC pentru anul viitor, în decembrie. Mulți cubanezi visează că acest congres va fi unul al schimbării, mai ales pentru că au trecut deja zece ani de la ultima convocare a congresului partidului. Cubanezii speră, aşa cum sperăm şi noi, că, la al XIV-lea Congres al PCR, Ceauşescu urma să lanseze reforme democratice sau să se retragă din funcție. Rene crede că nu se va schimba nimic în bine. Activitățile comerciale aducătoare de profit, mai ales turismul, sunt controlate de nomenclatură şi securitate. Situația de

acum convine politrucilor, aşa că este puţin probabil ca aceştia să accepte schimbări radicale.

Camil profită de un moment de pauză şi îi dă lui Rene suma de bani pe care Centrul i-a alocat-o. Suma îmi pare jignitor de mică în raport cu suferinţa acestui om. Rene ne mulţumeşte. Îl văd cum roşeşte. Mă cutremur şi mi se face milă de acest om. Ne despărţim şi îi promitem că-l vom ajuta în continuare. Vorbe firave, promisiuni poate imposibil de îndeplinit. Rătăcim pe străzile Havanei. În urma noastră lăsăm un om a cărui viaţă a fost ruinată pentru că a avut naivitatea să ceară diavolului să respecte dreptatea lui Dumnezeu.

7. O blogheriţă şi-al ei blog

Gânduri: Internetul a devenit parte a vieţii noastre. Dimineaţa îmi începe cu o cafea şi cu citirea email-urilor. Lectura presei o fac pe Internet. Cu soţia mea, cu prietenii mei vorbesc prin intermediul Internetului. Nu pot să concep comunicarea cu ceilalţi fără această minune a lumii libere. În Cuba, Internetul este apanajul celor din clasa conducătoare. Nomenclaturiştii, securiştii, directorii structurilor din turism au Internet neliminat la birou, unii şi acasă. Cubanezii de rând nu au acces decât la un fel de Intranet naţional, la preţuri prohibitive. Există însă o portiţă către Internet. Piaţa neagră. Funcţionarii instituţiilor de stat vând codurile de acces pentru 40 de euro pe lună, accesul fiind posibil doar noaptea. Internetul este deocamdată un fel de duşman de clasă pentru dictatura lui Fidel Castro...

Jurnal: Yoani este celebră. Blogul ei a făcut-o celebră. Primul blog administrat de un cetăţean cubanez care mărturiseşte despre absurdul vieţii din Cuba. Ajungem cu greu până la apartamentul ei. Locuieşte la etajul 14 al unui bloc construit în anii '70 după un proiect iugoslav. Cele două lifturi de fabricaţie sovietică nu prezintă garanţia că funcţionează corespunzător. Urcăm cu stoicism cele 14 etaje. Sunăm şi ne deschide tatăl lui Yoani. I-am găsit la masă. Ne cerem scuze. Ni se oferă ceva de băut şi suntem rugaţi să o aşteptăm câteva minute pe Yoani, care e ocupată cu o convorbire telefonică. Apartamentul lui Yoani este frumos aranjat. Ea şi soţul ei lucrează ca translatori, ghizi şi profesori de limba spaniolă pentru turiştii străini. Au venituri destul de bune din munca asta.

Apare şi Yoani. Îi spunem ce este cu noi şi o lăsăm pe ea să vorbească. Este mândră de blogul ei. Ne spune că a ajuns la peste 12 milioane de vizitatori. Ne explică procedura prin care administrează blogul. Îşi scrie articolele acasă, le pune pe un stick USB, merge la o sală de internet destinată turiştilor străini şi trimite prin e-mail articolele unor prieteni din Europa, care administrează de fapt blogul. Accesul la blogul ei este blocat în Cuba.

Totuşi, numai în Havana circulă mii de cd-uri cu varianta off-line a blogului ei. Întrebările noastre despre problemele politice sunt primite cu un zâmbet vag ironic. Yoani nu este interesată de politică. Ştie şi mărturiseşte că actualul regim este unul criminal, dar lupta ei nu presupune utilizarea unor mijloace politice. Yoani crede că viitoarea societate cubaneză liberă va avea nevoie de cetăţeni capabili să-şi apere şi să-şi promoveze drepturile. Prin blogul ei, Yoani speră că va aduce o contribuţie la necesara naştere a societăţii civile cubaneze.

Peste câteva săptămâni, Yoani va participa alături de alţi blogări independenţi din Cuba la o conferinţă neoficială a blogărilor cubanezi. Nu ne spune nici locul şi nici data organizării conferinţei. Îi este teamă că securitatea cubaneză va interveni şi

va împiedica organizarea conferinței. Principalul obiectiv al blogărilor independenți este adoptarea unui plan de alfabetizare în domeniul utilizării internetului a membrilor opoziției anti-castriste. O întrebăm pe Yoani dacă îi este teamă de securitate. Da, îi este teamă, uneori foarte teamă, dar preferă să nu se mai gândească la pericole, pentru că nu vrea să fie paralizată de această teamă.

Yoani are nevoie de cărți de software, de informații din lumea liberă, de contacte, de cd-uri blank pentru a multiplica şi distribui conținutul blogului. Lucruri care până şi pentru noi, cei din România, sunt doar nişte banalități ce pot fi cumpărate de la orice mall, aici au o valoare incalculabilă. Yoani are planuri. După căderea dictaturii îşi doreşte să fie implicată în presa liberă, dar şi în societatea civilă. Cubanezii vor avea nevoie de o societate civilă puternică pentru că au uitat ce înseamnă libertatea. Yoani este convinsă că Internetul înseamnă libertate şi doreşte să deschidă pentru cubanezi porțile către această libertate. Yoani, o blogheriță liberă într-o țară comunistă.

Post-scriptum: Yoani a fost arestată de Securitatea cubaneză. Vreme de două zile a fost interogată în legătură cu organizarea conferinței blogărilor din Cuba. Yoani nu s-a temut. Yoani nu se uită peste umăr şi nu-i pasă de securişti şi nici de arestare. A fi arestat de Securitate este un eveniment aproape banal care face parte din viața de cubanez. Nimic special, nimic deosebit, nimic nou.

8. Diavolul dat în judecată

Gânduri: Mi-e milă de cubanezi şi greață de atmosfera de aici. Doamne, îți mulțumesc că m-ai născut român. Mi-e dor de ai mei. Sunt în Havana doar de câteva zile şi deja îmi este de ajuns. Răul este palpabil aici. Răul răsare de la fiecare colț de stradă împuțită, răul rânjeşte prin ferestrele sparte ale clădirilor în ruină din Havana. Răul este în cubanezii tranformați în cadrave umblătoare de visul unui nebun. Răul mă sfâşie.

Jurnal: Nu am dormit bine. M-am trezit cu greu, ca dintr-o anestezie. Plouă încet şi meschin peste o Havană laşă, ipocrită şi plină de murdărie. Am pornit cu Camil spre domiciliul unui lider de organizație studențească de opoziție. Am încercat să-l contactăm telefonic, dar numărul pe care îl avem nu este corect. Cartierul în care locuieşte acest lider ne-a deprimat. Un fel de ghetou american din anii '30, plin de rahat. Străzi cu nămol şi erupții din canalizarea înfundată, case părăginite din care emană mirosuri care te fac să vomiți, oameni parcă şi mai murdari decât în restul Havanei. Toată această umanitate în suferință îți provoacă deopotrivă milă şi silă. Pe drum suntem aproape loviți de un autobuz. Şoferii din Havana conduc cu o nepăsare criminală. Cubanezii sunt obişnuiți. Eu şi Camil încă respectăm regulile de circulație. Pietonii cubanezi fac slalom printre maşini, la fel de nepăsători față de regulile de circulație ca şi şoferii. Găsim destul de uşor adresa dizidentului. O casă cu trei etaje, veche şi împuțită. Ne este mai greu să pătrundem în casă pentru că uşa de la intrare este închisă. Ne ajută o bătrână care vinde nu ştiu ce nimicuri prin zonă. Urcăm pe o scară murdară, strâmtă şi strâmbă până la apartamentul dizidentului. Miroase cumplit. Parcă ne apropiem de bucătăria unor canibali care tocmai au pus la fiert un stomac de om plin de resturile digestiei. Îndurăm inutil acest calvar. Liderul nu e acasă. Ne vom întoarce mâine.

Pornim prin ploaie spre Capitoliu. De aici luăm un taxi până la Hotelul „Habana Libre". Ne strecurăm pe lângă securiştii de la intrare şi ne aşezăm pe fotoliile din hol. Bărbați din Europa, însoțiți de femeile de consum ale Havanei se plimbă rânjind de satisfacție, ca nişte regi de operetă ieftină. Două nemțoaice grăsane, cu nişte decolteuri dizgrațios de mari prin care îşi expun sânii, râd în hohote la glumele făcute într-o engleză stricată de doi negri atletici, playboi cubanezi. Privind aceste scene de ipocrizie europeană, îmi vine şi mai greață decât de la canalizarea înfundată a oraşului. Pentru a mă calma, îi înjur în româneşte, cu voce tare, pe europenii care subvenționează dictatura lui Castro petrecându-şi vacanța cu târfele Havanei. Camil îmi propune să mergem la un lider marcant al opoziției cubaneze. Luăm un taxi şi ne îndreptăm spre locuința unui fost profesor de filosofie marxistă de la Universitatea din Havana care a înțeles încă din 1968 că revoluția permanentă a lui Castro e de fapt o dictatură.

Îl găsim pe Elizardo Sanchez în casa unei dizidente, o avocată exclusă din oficiul de avocatură pentru atitudine contra-revoluționară.

Elizardo ne pune multe întrebări. Este dornic să afle cum am trecut noi de la comunism la democrație şi dacă merită efortul, dacă sunt vizibile progrese. Da, merită efortul! Îi explic că şi ei vor avea de-a face, după căderea dictaturii, cu foştii comunişti transformați în capitalişti. Cubanezul ştia de Iliescu. Îl pomeneşte zâmbind ironic. Ne cere să-i trimitem prin e-mail informații despre problemele tranziției, despre soluțiile pe care le-am găsit, despre democrația din Uniunea Europeană. Promitem. Îi vom trimite. Va primi informațiile de la prietenul care îi administrează e-mailul la o ambasadă occidentală. Avocata dizidentă ne spune că au făcut plângere penală împotriva unui jurnalist de la televiziunea cubaneză care, ajutat de securitate, a spart contul de e-mail al unei dizidente şi a folosit conținutul e-mail-urilor pentru a o demasca într-o emisiune ca fiind „agentă a imperialismului". Plângerea a fost argumentată cu articole din Constituția Cubei comuniste. Procuratura nu le-a răspuns la plângere. Atunci au făcut plângere împotriva Procurorului general al Cubei, pentru abuz în serviciu. Nu li s-a răspuns nici la această plângere. Totuşi, victoria este imensă. Ei sunt deocamdată în libertate, deşi acțiunea lor e foarte gravă. Cubanezii au înțeles că se poate rezista în fața dictaturii prin mijloacele legale pe care însăşi dictatura le oferă, cel puțin pe hârtie. Elizardo Sanchez şi avocații din organizația lui au dat în judecată pe diavol, la el acasă. În Cuba încă există speranță.

9. „Bulă"

Gânduri: Cât de pervers poate fi un om? Câtă mizerie şi minciună poate înghiți un om? Privesc la emisiunile de ştiri ale televiziunii cubaneze şi mă înfior. Cum poți spune că poporul cubanez este fericit, că este ocrotit de criza financiară care macină lumea capitalistă, când în realitate, cubanezii suferă de foame şi îşi prostituează soțiile şi fiicele pentru câțiva euro obținuți de la turiştii europeni, acei euro care le oferă şansa să trăiască la limita supraviețuirii? Cum poți spune că agricultura cubaneză are producții record, că populația este bine hrănită, când alimentele cumpărate pe cartelă îi ajung unui cubanez fix zece zile? Cum poți spune că Havana este un oraş în plină dezvoltare, când Havana pute cumplit şi se descompune? Ministerul Adevărului funcționează ireproşabil în Cuba. *(va urma)*

Vedere de pe Centură

Animalul perfect

„Ai grijî, ni-o spus tata când am plecat di-acasî: dacî vorgheşti puțîn, ar sî zâcî tăț cî eşti prost; dacî vorgheşti pre mult, ar sî afli...“ (Pinalti, alias Gheorghe Ştefan, un nume de cronicar moldovean la PD-L-EBA)

Viorel Patrichi

Politicianul din România este o simfonie. El vine dintre noi, deci dintr-o lume concretă. Chiar par convinşi că „lumea este-aşa cum este şi ca dânsa suntem noi”, cum spune poetul. Politicianul nostru se schimbă însă brusc după ce ajunge în fotoliu: nu-i mai ajungi cu prăjina la nas dacă eşti un simplu cetățean. În campania electorală, ar fi în stare să se târască după făcătorii de opinie, dar după ce şi-au văzut sacii în căruță, nu-i mai cunosc. Eu când îl văd pe Olandezu Zburător, simt că țara va ajunge pe mâini bune, chiar va prinde aripi. “Eu sunt un animal perfect”, a spus Marean şi a rămas aşa, cu aceeaşi privire mată, ca de guşter, pipăind aerul cu limba. Ca varanul. Îl bate pe Aristotel. Mai că-mi venea să cânt ca manelistul: “Nu există-n lumea asta/ Frate ca al meu/ Şi partid aşa dă mare/ Cum e PESEDEU!”. El a vrut să zică „Sunt un animal politic perfect”, dar i-a ieşit mai balaoacheş. “Peste zece ani, voi fi cel mai puternic în România. C-or fi unsprezece, c-or fi opt... Voi fi cu mâna pe scaunul preşedintelui, adică voi fi foarte aproape. Mai urmează să ajung preşedinte. Nu sunt cinci ca mine în România”, a spus Marean. Şi trebuie să-l credem fiindcă este maestru în “pachețele cu problemuțe” sau în “pachețele cu şpăguțe”. Cultura poate să schimbe aparențele, dar nu şi esența. “Sunt ca un animal care-şi apără habitatul. De criză o să scăpăm într-un an-doi, de Paleologu – peste vreo 50 de ani. Atunci când îți cântă prohodul prea mulți, rămâi în viață. Cei care ar vrea să scape de mine fac un calcul greşit pentru că voi fi şi mai periculos în afara Ministerului Culturii”, a ripostat Toader Paleologu atunci când a auzit că un mahăr din Partidu lu Mukles l-a amenințat cu remanierea. Doi politicieni diferiți, un practician al şpăgii şi un teoretician pentru metafizica pleaşcăi.

Atenție, Bombo, ai un tinerel din Congo!

Gaston Bienvenu Mboumba Bakabana, un tânăr de culoare, originar din Congo, a fost primit, în PSD, alături de alți peste 300 de băieți din 12 județe ale Transilvaniei, în cadrul unei ceremonii festive desfăşurate la Cluj-Napoca. La eveniment

au participat preşedintele TSD, Nicolae Bănicioiu, vicepreşedinții Ecaterina Andronescu şi Victor Ponta, precum şi Cozmin Guşă. Mboumba Bakabana, în vârstă de 33 de ani, este originar din Congo şi este în România din anul 1995. Acesta a absolvit Institutul Politehnic din Bucureşti, Facultatea de Microelectronică şi Telecomunicații, obținând diploma de inginer. Tânărul locuieşte în comuna Floreşti de lângă Cluj-Napoca şi este

directorul unei companii de construcții. „Eram din facultate simpatizant al PSD, mi-a plăcut politica preşedintelui Ion Iliescu, apoi a lui Adrian Năstase şi acum a lui Mircea Geoană. E un partid care îmi place“, a spus Gaston Bienvenu Mboumba Bakabana, noul membru al PSD Cluj. „Dacă partidul va avea încredere în mine voi primi şi funcții. Acum sunt simplu membru şi am cerut afişe electorale pe care să le lipesc în Floreşti“, a spus Mboumba Bakabana. În cadrul manifestării, participanții au agitat steaguri roşii, au purtat eşarfe şi tricouri pe care scria „Alături de Mircea Geoană“, dar şi pancarte cu inscripții precum „Geoană preşedinte“ şi „Alege bine“. Nicolae Bănicioiu a declarat că ceremonia organizată a dus la „căderea mitului“ conform căruia Ardealul este interzis PSD. „Mai demontăm un mit, că Ardealul ar fi interzis PSD. Văd aici o mulțime de tineri, ceea ce înseamnă primul pas spre recuperarea Ardealului de către PSD, de stânga“, a spus Bănicioiu. Dacă şi Mboumba Bakabana a intrat în Partidu lu Mukles, precis că va trebui să emigrăm noi în Congo. Fiindcă este tot mai clar: cine nu este cu ei este împotriva lor. Ei nu au alt organ de percepție. Iată de ce îi consider un mare pericol pentru România.

A dat în clocot hidrogenul de Bruxelles

După ce Adrian Severin l-a acuzat de corupție pe Jacques Barot, comisarul pentru justiție, Joseph Daul (FOTO), liderul Grupului Partidului Popular European, i-a transmis să

prezinte scuze şi dovezi. “Insinuările domnului Severin sunt inacceptabile. În plus, sunt şi incorecte, Comisia Europeană aplicând în mod temeinic procedurile existente privind lupta contra corupției în România. Îl invit pe dl. Severin, în calitatea sa de deputat european din 2007, să consulte procedurile referitoare la elaborarea rapoartelor din cadrul Mecanismului de Cooperare şi Verificare, disponibile pe site-ul Comisiei Europene”, a replicat Joseph Daul. Răfuiala a început ca la noi, cu “argumente”. “Ori domnul Barot este corupt şi atunci trebuie să rezolvăm această problemă, ori există tot o formă de corupție, prin faptul că nu e lăsat să gestioneze dosarul României. De ce comisarul pentru probleme juridice şi afaceri interne nu este cel care coordonează întocmirea raportului pentru România pe justiție şi este doamna Catherine Day, secretarul general al Comisiei Europene? De ce ne trebuie cineva care nu este titularul domeniului să intervină? Corupția este devierea de la regulă. Acesta este în sine un act de corupție, pentru că am deviat de la regulă şi nu există nici o explicație convingătoare. Da. Eu acuz de corupție pe unii care lucrează la raportul pentru România. Nu neapărat de corupție în sensul că au încasat bani, că au luat mită. Corupție în sensul de deviere de la reguli şi de atitudine incorectă”, afirmase Adrian Severin la Târgu-Mureş, unde a dat hidrogenul în clocot. “Declarațiile domnului Severin arată clar că PSD şi Severin gândesc în termeni de corupție. Pentru că nu pot altfel. Şi sunt supărați că nu au reuşit să mintă Europa. Vedem, de asemenea, că domnul Severin detestă Europa, detestă regulile şi valorile europene şi nu are ce căuta în Europa. Trebuie ținut ascuns. După aceste declarații făcute de un actual membru al Parlamentului European, care în acelaşi timp este şi numărul unu pe lista PSD pentru euroalegeri, domnul Severin şi PSD nu mai au nici o credibilitate în Europa şi nu vor obține nimic din ceea ce promit astăzi”, a declarat Monica Macovei. Ziarul “EuObserver” insinua că Adrian Severin ar fi acela care ar fi introdus numele Monicăi Macovei pe lista celor 12 candidați europeni indezirabili, listă publicată de Partidul Socialist European.

Elena Băsescu

Am auzit frecvent reproşuri de genul: Ce caută Oieru la Bruxelles? Ce va face Tribunu la UE? Ce ştie să facă EBA? Întrebări fireşti din partea contribuabilului român. Dar stând strâmb şi judecând altfel decât făcătorii de manele politice la televizor, de ce ar fi mai bună Daciana Sârbu decât EBA pe care n-o dau competenţele afară din ţară? Şi oare de ce ar trebui să cred eu că Renate Weber se va bate mai dihai ca Oieru din Pipera pentru România? În orice caz, Tribunu n-ar fi în stare să semneze un tratat atât de umilitor cu Ucraina, aşa cum a făcut inevitabilul şi implacabilul Adrian Severin. Tribunu este "extremist", dar Nepotu Mătuşii Tamara poate zburda liber pentru toate bucuriile pe care le-a făcut: contractele pentru Bechtel, SIDEX, PETROM etc. El este "un european", n-aşa?

Federaţie sau Europa naţiunilor?

Cetăţenii cu drept de vot din cele 27 de ţări membre ale Uniunii Europene au votat, în perioada 5-7 iunie, pentru alegerea celor 736 deputaţi din noul Parlament European. În general, scrutinul a fost marcat de un absenteism fără precedent. Voturile exprimate au constituit, de cele mai multe ori, o sancţiune la adresa partidelor aflate la guvernare. Nu în ultimul rând, scrutinul a însemnat reluarea unor dezbateri mai vechi pe marginea viitorului comunitar. Campania electorală din toate ţările membre nu a reuşit să depăşească limitele politicii interne, unii candidaţi promiţându-le alegătorilor că le vor aduce bani de la Uniunea Europeană. Foarte frecvent, votul cetăţenilor a însemnat respingerea ideii unui continent unit, mai ales că majoritatea guvernelor nu organizează consultări populare pentru a hotărî destinele naţionale. Evident, de teama că s-ar ajunge la situaţii similare celor din Franţa sau Irlanda, care au respins proiectul Constituţiei europene. Mai mult ca oricând, acest scrutin comunitar reia o mai veche controversă: ce vrem în fond – o federaţie sau o confederaţie? O întrebare la care nici liderii politici actuali de pe continent nu au curajul să răspundă tranşant. Conform unui studiu realizat de institutul Viavoice pentru Eliberare, pe un eşantion de 5000 de oameni din Germania, Spania, Italia, Franţa şi Suedia, majoritatea celor chestionaţi vor ca UE să

aibă un preşedinte, un ministru al Afacerilor Externe şi un ministru al Economiei şi Finanţelor. Italienii (73%), francezii (64%), spaniolii (63%) şi germanii ((51%) s-au pronunţat în favoarea alegerii unui preşedinte al UE. Ei s-au pronunţat asemănător şi pentru celelalte funcţii amintite. Suedezii se află însă la antipod: 57% nu vor un preşedinte al Europei. Doar 44% din numărul germanilor ar accepta crearea unei armate europene, 49% fiind categoric împotrivă. Francezii (67%) şi italienii (56%) ar dori ca UE să aibă armată proprie. Cel mai mare dezacord a întâmpinat întrebarea privind introducerea unui impozit european: nu vor să audă de aşa ceva spaniolii – 66%, francezii – 65%, germanii – 55% şi suedezii – 61%.

Cetăţenii europeni percep construcţia comunitară ca pe o chestiune abstractă, câtă vreme acest experiment nu priveşte direct interesele lor. De aceea, prezenţa la urne a scăzut constant din 1979 – când s-a înregistrat o participare la vot de 62%, până în 2004, când au venit la urne doar 45,5% în medie. O participare masivă (aproximativ 90%) s-a înregistrat în ţările unde votul este obligatoriu – Belgia, Luxemburg, Grecia. În 2004, Polonia şi Slovacia, care abia aderaseră, au înregistrat doar 20,9%, respectiv 17% participare la vot. În 1989, Belgia înregistra o prezenţă de 90,7%, Luxemburg – 87,4%, iar Italia – 81,1%. La polul opus, a fost Marea Britanie, cu 36,4%. În 1999, Belgia – 91%, Olanda – 87,3%, iar Marea Britanie – 24% prezenţă la vot. Slovacia a bătut recordul dezinteresului cu 17% prezenţă la vot în anul 2004. La primele alegeri europene din 2007, România a avut o prezenţă la urne de 29,4%, iar Bulgaria – 29,2%.

Crucea a rămas un simbol electoral preţios

Votul pentru Parlamentul European este marcat de efectele interne ale crizei, dar şi de raporturile cu ţările vecine ale fiecărui stat. Austriecii au preferat să acorde un credit şi mai mare Partidului Libertăţii (FPOe), condus de Heinz-Christian Strache, un radical exploziv, în vârstă de 39 de ani. "Cele două partide mari nu

au nici o viziune în privinţa a ceea ce trebuie să fie Europa şi consecinţa logică este că Strache dictează linia, iar celelalte două îl urmează ca nişte căţei, ceea ce duce la victoria populismului", crede Sonja Puntscher-Riekmann, vicerector al Universităţii din Salzburg. Strache a preferat să le arate oamenilor ce nu trebuie să ajungă Europa: sloganul "Occidentul, în mâinile creştinilor!" i-a deranjat pe cei care văd în UE un proiect pentru minoritari de tot felul, dar a prins la majoritatea populaţiei din Austria. Strache nu a ezitat să vină la un miting electoral cu un crucifix şi a spus deschis că ar dori să vadă acelaşi lucru în toate sălile de clasă din şcolile Austriei. Aici revine aceeaşi întrebare: vrem o Europă creştină sau o construcţie sincretistă, eventual atee? De altfel, majoritatea europenilor nu suportă ideea că UE trebuie să excludă ideea creştină de la baza construcţiei europene, aşa cum a fost exclusă crucea roşie de pe maşinile Salvării... Austriecii, ca majoritatea europenilor, nu suportă imigraţia, dar nici companiile multinaţionale, pe care le cred a fi la originea crizei.

Nici pentru britanici construcția europeană nu este o prioritate. Ei au folosit alegerile pentru PE ca să-şi manifeste dezacordul față de creşterea şomajului, a imigrației şi a crizei economice. Ei pun în discuție chiar şi respingerea Tratatului de la Lisabona, după cum a afirmat de mai multe ori David Cameron, liderul conservatorilor victorioşi, arată "The Times". Recesiunea economică este principalul candidat la nivel continental. Vaclav Klaus, preşedintele Cehiei, i-a îndemnat pe conaționali să voteze pentru țara lor, nu pentru UE, fiindcă alegerile europene "sunt inutile". La fel ca britanicul David Cameron sau ca Charles de Gaulle altădată, Klaus vrea "o Europă a națiunilor" fiindcă UE nu va putea niciodată să devină un fel de "Statele Unite ale Europei". Ultranaționaliştii din Slovacia au intrat şi ei în Parlamentul European. Ei au preferat sloganuri contra ungurilor şi a țiganilor. Episcopul Tokes Laszlo din România, primul candidat pe lista UDMR, a afirmat că a votat "pentru reintegrarea Transilvaniei în Europa. Transilvania a fost ruptă de Europa în două faze. În prima fază după primul Război Mondial, când a devenit parte a unei țări feudale româneşti, iar apoi în Al Doilea Război Mondial, când a fost dăruită blocului sovietic". Marko Bela, liderul UDMR, a spus că în Uniunea Europeană nu ar trebui să intre ultranaționaliştii, dar nu se referea la Tokes, se gândea la Tribunu. Corneliu Vadim Tudor l-a trimis tot acolo: "Marko Bela este un iresponsabil. Să latre la Budapesta, nu în România!" Nu este bine să instrumentăm frustrările oamenilor, dar, în campania electorală din toate țările UE, tocmai acest lucru se face. Principala frustrare la nivel continental este provocată de cea mai gravă criză economică de după 1930, iar guvernele naționale nu au fost capabile să reducă efectele recesiunii. Cea mai periculoasă lovitură pentru construcția europeană poate veni tocmai din direcția pe care au mizat totdeauna gânditorii de la Bruxelles: economia.

Suveranitatea națională şi modelul SUA

Federație sau confederație europeană? Dilema este veche în dialogul politic de pe continent. Reputatul istoric Constantin Buşe a lansat recent, la Casa "Nicolae Titulescu", studiul *Din istoria relațiilor internaționale*, la Editura Enciclopedică. În context, o atenție specială ar trebui acordată capitolului intitulat "Ideea europeană în viziunea unor personalități intelectuale şi politice din România (1919-1939)". În 1930, sociologul Dimitrie Gusti opta pentru "Federația Statelor Europene". La 27 mai 1923, Grigore Gafencu spunea: "Secolul trecut a fost dominat de principiul naționalităților; în numele său a învins şi neamul nostru. Secolul de azi trebuie să fie al federalismului". Era continuarea ideii contelui Richard Coudenhove-Kalergi, care a lansat în 1923 la Viena studiul "Paneuropa". În general, gânditorii români credeau că federația presupune respectarea suveranității statelor, garantarea principiilor Pactului Societății Națiunilor şi ale Pactului Briand-Kellog, condamnarea agresiunii şi cultivarea sentimentului de solidaritate europeană. Economistul Mihail Manoilescu spunea că ideea construcției Statelor Unite ale Europei "poate fi utopică din punct de vedere al posibilităților de înfăptuire, ea este însă logică şi rațională". I.G. Duca nu accepta primirea URSS şi a Marii Britanii în club. În 1930, Iuliu Maniu adopta ideea unei Confederații Central Europene, lansată prin Planul lui Aristide Briand, cu Ungaria, Cehoslovacia şi Austria. Evocându-l pe Briand, la 8 martie 1932, Mihail Sadoveanu, preşedintele Senatului României, afirma: "Ideea PanEuropei, pe care el a aruncat-o asupra suferinței şi asupra confuziei obşteşti, s-a aprins şi stăruieşte ca o stea înflăcărată a aspirației de astăzi şi a realizării de mâine". Toți credeau că suveranitatea națională se va respecta întocmai. Războiul celor două ideologii ireductibile avea să arunce în derizoriu această utopie frumoasă. Europa nu se confundă cu America.

Obama s-a împăcat cu lumea musulmană

Discursul lui Barack Obama de la Cairo a fost foarte bine primit în lumea islamică. "Assalamu Aleikum! – Pacea fie cu voi!" a strigat preşedintele american în fața Universității de la Cairo şi a

stârnit aplauze. În Cisiordania, palestinienii îl numesc deja "Abu Hussein", folosindu-i numele mijlociu musulman, în semn de respect. "După cum ne spune Sfântul Coran, «Fii conştient că există Dumnezeu şi spune întotdeauna adevărul». Este ceea ce voi încerca să fac astăzi, să spun adevărul cât de bine pot", a afirmat Obama. Este o schimbare de discurs la antipod, faţă de George W. Bush, care vorbea neinspirat despre "cruciade". "Sunt gata pentru un dialog serios cu Iranul", a anunţat Obama, recunoscând că Statele Unite se află la originea revoluţiei din 1953 din Iran. Nicholas Burns, care s-a ocupat de dosarul nuclear iranian pe timpul lui Bush, crede că Obama şi-a pregătit foarte abil cadrul extern de după alegeri. Dacă Iranul acceptă sau nu dialogul cu SUA, Obama va ieşi bine oricum fiindcă lasă spaţiu de manevră pentru dialog. "Iar dacă dialogul cu Iranul eşuează, SUA vor ieşi bine din situaţie fiindcă vor avea o credibilitate şi o poziţie mult mai mare în faţa Rusiei şi a Chinei, fiind în măsură să ceară sancţiuni foarte severe", crede Burns. "În plin război rece, Statele Unite au jucat un rol în răsturnarea unui guvern iranian democratic ales", a recunoscut Obama. Este pentru prima dată când un lider american ţine un asemenea discurs pentru lumea musulmană. Motivată de controlul resurselor petroliere, lovitura de stat reprezintă pentru mulţi iranieni duplicitatea Americii, care pozează în apărătorul drepturilor omului, dar nu ezită să recurgă la metode josnice pentru a răsturna guverne democratice în numele intereselor economice şi strategice. Venind din lumea musulmană în Europa, Obama a vizitat pe 5 iunie lagărul de concentrare din Buchenwald, din estul Germaniei, însoţit de Elie Wiesel şi de cancelarul Angela Merkel. Acolo a vorbit despre moartea celor şase milioane de evrei pe timpul Holocaustului, echilibrând balanţa cu Israelul, după discursul paradoxal de la Cairo.

„Basarabia aparţine Ucrainei!"

Aşa a declarat Nikolai Serdiuk, guvernatorul regiunii Odesa, un demnitar care face parte din guvernul de la Kiev. "Basarabia va rămâne pentru totdeauna teritoriu al Ucrainei, iar pretenţiile

României la aceste pământuri nu au un caracter oficial. Basarabia este a noastră şi va fi pentru totdeauna teritoriu ucrainean, indiferent de ceea ce afirmă vecinii noştri români, mai ales că aceste declaraţii nu reprezintă poziţia oficială a României, ci a unor organizaţii publice de pe teritoriul român. Câinii latră, caravana trece!", a bravat Serdiuk în cadrul unei conferinţe pe tema "Programul de vecinătate România-Ucraina", manifestare finanţată de UE. Presa ucraineană s-a năpustit furibund asupra României, la fel ca ziariştii ruşi, deşi autorităţile de la Bucureşti nu au revendicat teritoriile istorice, invadate de Armata Roşie, dar cedate prin tratatul bilateral, semnat de triada Emil Constantinescu-Adrian Severin-Petre Roman. Mai mult, politicienii de toate culorile de la Kiev au afirmat deschis că Ucraina nu va respecta nici hotărârea definitivă şi irevocabilă, dată de Curtea Internaţională de Justiţie de la Haga, cu privire la delimitarea platoului continental şi a zonelor economice exclusive din Marea Neagră dintre cele două ţări vecine. Ucraina nu recunoaşte existenţa românilor din sudul Basarabiei, folosind aceleaşi "argumente" bolşevice: moldoveni, iar nu români. "Membrii diasporei moldoveneşti din regiunea Odesa, dar şi cei 32000 de membri ai diasporei ucrainene din Transnistria sunt toţi cetăţeni ai Ucrainei", a susţinut Serdiuk la forumul de la Odesa, unde au fost şi reprezentanţi din România. Cerasela Nicolaş, consul general la Odesa pentru România, a confirmat că ţara noastră nu are revendicări teritoriale faţă de Ucraina. Muscoiul de pe căciula haholului este atât de mare, încât Serdiuk dă din mâini şi din gură. Patru regiuni ucrainene şi patru regiuni româneşti au semnat un acord de cooperare transfrontalieră, în acest climat de tensiuni politicianiste, alimentate permanent de perpetua campanie electorală de la Kiev. Pe seama României.

Tot felul de "analişti" şi "strategi" din Rusia sau din Transnistria fac proiecte halucinante pentru viaţa românilor din Basarabia. Chiar dacă rezistenţa Opoziţiei de la Chişinău a fost exemplară şi extrem de utilă pentru reforma politică din R. Moldova, aceşti domni sau tovarăşi au convingeri care nu coincid totuşi totdeauna: unii susţin că "R. Moldova se scurge în România", iar Rusia trebuie să recunoască imediat independenţa Transnistriei care trebuie să devină un al doilea Kaliningrad pentru UE; alţii – cei mai numeroşi – devin tot mai guturali şi avertizează România "să nu se amestece în treburile interne ale R. Moldova". Desigur, Rusia are toate drepturile să se amestece deschis în regiune, chiar dacă etnicii ruşi constituie doar 6% din populaţia Basarabiei. Evident, Voronin susţine că România este vinovată şi pentru eşecul comuniştilor de a impune un preşedinte-marionetă. Generalul de miliţie nu concepe că adversarii din Opoziţie pot gândi altfel decât el, independent de Moscova sau de Bucureşti. Iată de ce rezistenţa celor trei partide – PL, PLDM şi AMN – reprezintă o lecţie de neuitat pentru micii satrapi regionali din spaţiul ex-sovietic. Un prieten de-al meu de la Soroca a rezumat într-un stil inconfundabil situaţia creată la Chişinău: "Uăi băieţi, uăi, şi l-o mai cârchit aişte pisti bot pi Voronin!". Vladimir Ţurcan, vicepreşedintele Parlamentului şi mâna dreaptă a miliţianului, a recunoscut că a acceptat arborarea drapelului UE pe clădirea Legislativului, unde nu ar fi fost însă şi steagul României. Inutil să-i mai aducem aminte lui Voronin că şi-a făcut-o singur şi, prin urmare, să nu mai acuze serviciile speciale de la Bucureşti.

În pragul războiului civil

Aşa pretind profeţii KGB-FSB-GRU că se afla ţara românească de dincolo de Prut înaintea alegerilor anticipate. Dmitri Soin, un expert KGB din Transnistria, ne asigură că situaţia de dincolo de Prut are o pronunţată componentă geopolitică. El crede că partidele de opoziţie de la Chişinău ar dori unirea cu România. Soin, care conduce mişcarea "Prorîv" din Transnistria, afirmă că Partidul Comuniştilor nu reprezintă o forţă filorusă unitară, fiind mai degrabă o structură cu mai multe tendinţe: acolo fiecare îşi urmăreşte propriile interese, când cu Occidentul, când cu Estul. Soin e convins că bolşevicii lui Voronin au vrut să sugă de la două vaci, "încurcându-se în aceste subtilităţi geopolitice şi intrând singuri în fundătură". El crede că Basarabia este în pragul

unui război civil fiindcă "aceste alegeri anticipate doar vor aprofunda divizarea societății moldovenești, care şi aşa este puternic scindată".

"Escaladarea instabilității politice nu va servi drept motiv pentru un nou pogrom în masă, sub steaguri românești", scrie "Izvestia", într-un limbaj care amintește de vremurile de glorie ale lui Stalin. Mai realistă, "Nezavissimaia Gazeta" notează că "R. Moldova a rămas fără președinte şi fără Parlament. Eşecul alegerii președintelui a aruncat R. Moldova într-o criză politică serioasă". "Este practic o victorie a Opoziției", menționează "Rossiiskaia Gazeta". Obsesia pierderii Nistrului i-a paralizat pe mulți comentatori ruşi, deşi "Nistrul cu apă chioară" curge la peste o mie de kilometri de frontiera Rusiei. "Eşecul alegerii președintelui trădează poziția slabă a puterii comuniste şi anticipează prăbuşirea regimului Vladimir Voronin. Cum ar trebui să procedeze Rusia într-o asemenea situație? Există argumentul Transnistriei. Kremlinul trebuie să renunțe la R. Moldova şi să recunoască enclava de pe Nistru, dar acest argument este prea slab din punct de vedere geopolitic şi al intereselor energetice ale Rusiei, care nu pot fi promovate în regiune, fără sprijinul Chişinăului", crede Dmitri Oreskin de la "Kommersant". Eu consider că Rusia ar trebui să accepte România ca partener de dialog strategic în regiune, altfel nu va rezolva nimic în spatele Ucrainei.

Chişinăul a găzduit pe 5 iunie reuniunea şefilor de state şi de guverne din sud-estul Europei. Cu acest prilej, Petr Kypr, ambasadorul Cehiei în R. Moldova, a criticat regimul comunist pentru introducerea regimului de vize pentru români. În schimb, cetățenii R. Moldova trebuie să facă dovada că au în cont 500 de euro dacă vor să vină în România. Iată de ce românii din Basarabia pot să rămână recunoscători unor politicieni ca Mircea Snegur, Petru Lucinski, Vladimir Voronin şi – de ce nu? – Ion Iliescu sau Emil Constantinescu.

Bogdan Aurescu, secretar de stat pentru afacerile strategice ale României, l-a suplinit pe Traian Băsescu, care a refuzat să mai meargă din cauza evenimentelor din 7 aprilie. Strategul nostru şi-a manifestat speranța că "înțelepciunea va prevala şi că lucrurile vor reveni la normal" în relațiile dintre Bucureşti şi Chişinău.

Turcia a preluat președinția Procesului de Cooperare din Europa de Sud-Est, manifestând aceeaşi speranță că va adera la UE, chiar dacă în campania electorală de pe continent au fost accente clare contra Ankarei.

Elefantul printre porțelanuri

De un comic involuntar este şi analiza realizată de Konstantin Zatulin, directorul Institutului pentru Comunitatea Statelor Independente de la Moscova şi deputat în Duma de Stat. În buna tradiție bolşevică, un gazetar de la "Komsomolskaia Pravda" l-a întrebat pe Zatulin: "Este clar că Opoziția de la Chişinău nu va mai fi de acord nici dacă comuniştii vor învinge încă o dată în alegerile anticipate. Oare într-adevăr la Chişinău este de aşteptat al doilea val de pogromuri?"

"În aceste condiții, nimic nu poate fi exclus. Opoziția va încerca să acționeze cu mai multă acurateță. Este evident că, după retragerea Opoziției din aprilie, ea s-a regrupat şi a primit un nou sprijin din partea României, care acționează ca elefantul într-un magazin de porțelanuri şi face aluzii directe că nu consideră Moldova un stat viabil. România nu întâmpină nici o ripostă din partea UE, care a luat o pauză. UE se află în fața unei dileme: fie să-i susțină pe adversarii lui Voronin, riscând cu R. Moldova în forma în care este astăzi, fie să-şi reconfirme poziția inițială şi să dea de înțeles ferm Bucureştiului că nu sprijină amestecul în afacerile interne ale republicii", crede Zatulin care prezice "o revoluție colorată" la Chişinău.

"Dacă se mai respectă Constituția în R. Moldova, vor fi alegeri anticipate. Cred că este un răspuns corect, democratic al Opoziției pentru modul cum au fost tratați oamenii care au gândit altfel decât comuniştii. Pe de altă parte, Opoziția a dat o lecție şi președintelui în funcție, şi comuniştilor, şi oricui: că nu totul se cumpără în politică. Eu i-aş felicita pe cei care au rezistat presiunilor enorme care s-au făcut pe ei. Când politicienii care vor deține frâiele puterii la Chişinău vor înțelege să-şi servească poporul, cu certitudine vor normaliza relațiile cu România", a spus Traian

Băsescu la postul public de televiziune. "Financial Times" apreciază că Voronin a suferit o lovitură majoră în Parlamentul de la Chişinău. "Neparticiparea la alegerea şefului statului de către unii deputaţi din opoziţie a fost influenţată puternic din exterior, influenţă care nu este cea mai favorabilă", a spus Iurie Roşca, fără să mai acuze direct România. El susţine că Urechean s-a dus la Moscova pentru a se întâlni cu interlopul Karamalak la hotelul Marriott. Iar noi credeam că numai la Bucureşti se trag clopotele pentru Chişinău...

Dezmembrarea României

Chiar dacă ţara noastră a intrat în NATO şi în UE, strategii ruşi fac scenarii pe computer şi le oferă politicienilor. Andrei Safonov, un analist rus de la Tiraspol, consideră că dezmembrarea României ar fi singura modalitate de rezolvare a problemelor tensionate din această regiune marcată de implicarea Statelor Unite ale Americii, Uniunea Europeană şi Ucraina. Scenarii similare au mai apărut în presa din Ucraina şi din Rusia.

Safonov este convins că presiunea SUA a scăzut în regiune, dar a crescut influenţa Uniunii Europene prin intermediul formatului "5+2" pentru rezolvarea conflictului de pe Nistru.

Aici trebuie precizat însă că UE şi SUA au doar statut de observatori, deşi cea mai importantă minoritate din Transnistria este formată de români/moldoveni, iar în cele şase judeţe basarabene din R. Moldova românii formează majoritatea absolută a populaţiei. Prin urmare, dacă nu România, măcar Uniunea Europeană ar trebui să participe ca mediator direct la rezolvarea acestui conflict. Safonov crede că un rol important l-ar avea Kalman Mizsei, reprezentantul UE la Chişinău, căruia Igor Smirnov i-a interzis să mai intre în Tiraspol. Înainte de revolta tinerilor de la Chişinău, Transnistria exporta în ţările UE peste 50% din producţia proprie. Este semnificativ că nici investitorii din Rusia şi din Ucraina nu mai au nevoie de producţia transnistrenilor, aşa că peste 75% din producţia lor nu a mai fost exportată nimănui. Vânzările se făceau oricum ilicit, mai ales că Transnistria nu plăteşte impozit nimănui, iar Safonov uită acest detaliu. Împreună cu Ucraina, UE a reuşit să stopeze exporturile transnistrenilor pe la frontiera de est a R. Moldova. Tiraspolul preferă dolarii, dar în UE cel mai bine merge tot euro.

Transnistria poate importa doar din ţările răsăritene. Va creşte importul din Ucraina pentru Tiraspol. Oamenii lui Smirnov vor să controleze toate transporturile care trec prin această fâşie, ca să-şi amplifice "autoritatea". Ucraina nu suportă influenţa Rusiei în Transnistria şi face presiuni şi asupra Chişinăului, mai ales după revoltă. Pentru Safonov, Rusia rămâne aliatul politic şi militar al Transnistriei. El înţelege însă că Occidentul este privit cu mai mare simpatie de către transnistrenii tineri şi de vârstă medie pentru cultul libertăţilor şi al drepturilor omului. Ştie că un posibil conflict ruso-polonez sau un război dintre Rusia şi Ucraina ar crea situaţii complicate pentru Tiraspol. Ar fi echivalentul unui cataclism. UE se poate prăbuşi sub povara propriei birocraţii, un proces care ar favoriza Transnistria şi Rusia. "Nu trebuie să ne mințim. Recunoaşterea Transnistriei nu poate veni nici din partea Rusiei în această perioadă. Trebuie să fim realişti", explică Safonov. El crede că Transnistria trebuie

să-şi păstreze statutul actual, mai ales că se află între Ucraina şi Rusia. De aceea, nu trebuie admisă nici o ingerinţă în viaţa politică a Ucrainei. Tiraspolul nu trebuie să participe la polemicile dintre Rusia şi Ucraina – Mazepa, Petru cel Mare. "Moşii noştri cei mari de acum 300 de ani nu ne ajută să exportăm mărfurile şi nici nu contribuie la bugetul nostru", a precizat Safonov.

România nu vrea să încheie tratatul de frontieră cu R. Moldova şi aici ruşii fac presiune. "Expansiunea Bucureştiului se desfăşoară în două direcţii: în primul rând, pe relaţia cu Ucraina, iar în al doilea rând spre R. Moldova". Safonov intuieşte că Bucureştiul vrea ca R. Moldova să formeze o federaţie cu Transnistria pentru ca Tiraspolul să nu aibă statut juridic în momentul în care s-ar realiza unirea Basarabiei cu România. El crede că Ucraina a greşit atunci când a acceptat să se judece la Haga cu România pentru Insula Şerpilor. Omul nu ştie că nu Insula Şerpilor a fost obiectul procesului, ci platoul continental, eroare care ajunge pe nemestecate în toată presa ucraineană. De unde şi reacţiile otrăvite ale Kievului faţă de Bucureşti. Personajul îndeamnă Ucraina să nu respecte sentinţa de la Haga fiindcă "România a nimerit aici din aer". "Dacă România va putea integra R. Moldova, atunci ea va deveni lider regional, consolidată de resursele de gaz ucrainean de pe platoul Mării Negre, iar tamponul moldovean dintre România şi Transnistria, dintre România şi Ucraina dispare". Bucureştiul nu a acceptat niciodată ca Benderî (Tighina) să fie scoasă din componenţa R. Moldova, zice Safonov. Dar cum să acceptăm, păcatele noastre?!

Strategul rus prinde curaj. De la Kremlin. Pune o problemă "incorectă politic": „Nu ar fi mai bine pentru viitorul nostru să fie dezmembrată România ca stat unitar, ca factor de destabilizare şi de expansiune regională?" El vede realipirea Transilvaniei la Ungaria, preluarea Moldovei istorice de către Chişinău, cu tot cu Iaşi, iar regiunile din sud-vest să treacă la Serbia. Dezmembrarea României, aşa cum s-a întâmplat cu Iugoslavia, Cehoslovacia sau URSS, nu ar face lumea să sufere. S-ar rezolva multe probleme financiare. Iar dacă dispare pentru totdeauna speranţa reconstituirii României Mari, atunci opoziţia prorom ână de la Chişinău nu mai rezistă. "Pentru Transnistria şi pentru antiunioniştii din R. Moldova, dezmembrarea României ar fi un cadou. Este o temă de meditaţie pentru noi. Nu trebuie să uităm acest lucru", a îndemnat Safonov. Până când acest kazak îşi va vedea visul cu ochii, Transnistria va trebui să participe la "atomizarea politică a lumii", după modelele Kosovo, Osetia de Sud, Abhazia. Tiraspolul poate realiza o uniune politico-militară cu Rusia sau se poate baza pe Ucraina, ca un spate al frontului şi în domeniul cooperării economice. Din Occident, Transnistria poate prelua modelul de dezvoltare social-economică. Ceea ce nu reţin strategi ca Safonov este că însuşi premierul Vladimir Putin a afirmat, înaintea vizitei din Japonia, că Rusia va oferi resurse energetice pentru fostele republici sovicetice numai la preţuri mondiale, fără favoruri. Kremlinul este obligat de realităţile interne ale Rusiei să nu mai facă pomeni cu indivizi ca Smirnov, care au creat clanuri KGB-FSB-GRU la frontierele defunctei URSS.

Asemenea "analize" trebuie luate în calcul la Bucureşti fiindcă în jurul României colcăie ura. Chiar dacă ex-premierul Tăriceanu făcea şedinţe de guvern mixte cu Ungaria, la Budapesta nu se schimbă mai nimic în vechea mentalitate colectivă.

Viktor Orban, liderul FIDESZ, aflat pe cai mari, a avertizat că va susţine autonomia teritorială în Harghita-Covasna, atunci când va ajunge la conducerea ţării, iar acel moment nu va întârzia prea mult. Mai ales că se adânceşte criza economică. Despre resentimentele mancurţilor de teapa lui Voronin am discutat şi cu alte prilejuri. Aceşti indivizi îşi ţin conaţionalii în cea mai primitivă înapoiere, numai să se menţină la putere, asmuţind contra României. Ucraina a dovedit de mai multe ori că este cel mai dificil şi cel mai imprevizibil vecin pentru ţara noastră. Dacă nu vom juca până la limită rolul nostru de ţară membră NATO şi UE, pentru apărarea românilor din nordul Bucovinei, din Herţa şi din sudul Basarabiei, pentru aplicarea sentinţei definitive de la Haga, atunci ne putem aştepta la o solidarizare a factorilor de risc pentru unitatea teritorială a României. Să nu ne iluzionăm doar cu statutul nostru de membri în clubul select NATO-UE. Interesele economice

pot prevala asupra unor decizii politice, care pot deveni periculoase pentru noi. Din nefericire, orice scenariu este posibil pentru țara noastră. În timp ce unii ne acuză că am vrea să recuperăm teritoriile luate prin pactul Molotov-Ribbentrop, recunoscut ca reper juridic chiar şi la Curtea de la Haga (!), există strategi ucraineni care iau în calcul preluarea întregului județ Suceava. Că Ucraina nu are defel reflexe europene a dovedit-o prin recentul scandal de spionaj. Kievul vrea în NATO, dar "ne lucra" de dragul Rusiei! La întâlnirea recentă cu ambasadorii UE la Bucureşti, Traian Băsescu a avertizat că Ucraina nu respectă reglementările internaționale de mediu, nu aplică verdictul Curții Internaționale de la Haga cu privire la delimitarea platoului continental din jurul Insulei Şerpilor, nu respectă drepturile minorității române, în timp ce minoritatea ucraineană este reprezentată automat în Parlamentul de la Bucureşti. După ce a trimis la plimbare doi diplomați ucraineni, aflăm că România a expulzat şi trei diplomați ruşi, ca urmare a acțiunilor spionului Achim Floricel de la Divizia Dacica. Raportul lui Martin Eichtinger, ambasadorul Austriei la Bucureşti, arată că relațiile României cu Federația Rusă au fost afectate şi de recentul scandal de spionaj cu Ucraina. În cadrul unui dejun cu ambasadorii UE la Bucureşti, Traian Băsescu ar fi spus că Rusia vrea să transforme Transnistria într-un al doilea Kaliningrad. "Rusia a devenit în ultima vreme tot mai agresivă în păstrarea şi apărarea sferei sale de influență", a precizat preşedintele român. Toate partidele de opoziție îl acuză tot pe el că ar fi stricat bunele relații cu vecinii. "Cred că este una din cele mai nefericite decizii pe care le-a luat România în acest an, pentru că a reuşit să afecteze relațiile cu Ucraina, Federația Rusă, Bulgaria şi NATO", credea recent Teodor Meleşcanu. Trebuie să gândeşti cu capul haholului Boris Tarasiuk pentru a accepta că nu trebuia să-i expulzăm pe spionii ucraineni, ruşi sau bulgari. În realitate, de când a intrat în NATO şi în UE, România a devenit țintă, la fel ca țările baltice sau Polonia. DIICOT anchetează şase ofițeri pentru neglijență în protejarea informațiilor clasificate. Este vorba de Dragoş Petrişor, Ovidiu Mihai Baba, Mihai Fercheliuc, Costică Lupu, Adrian Mândroiu şi Costel Munteanu. După isprava "dacului" Floricel, armata română a fost nevoită să-şi schimbe toate codurile de transmisiuni speciale.

Cine vrea Nabucco este contra Kremlinului

România a devenit țintă nu doar pentru informații clasificate sau, in extremis, chiar pentru dezmembrarea teritorială. Esențial este dosarul economic în această conflagrație mondială ascunsă. Bucureştiul a optat deschis pentru găsirea alternativelor la resursele energetice, oferite de Rusia. De aceea, a susținut proiectul Nabucco. Rusia face tot posibilul să blocheze acest proiect, chiar dacă, oficial, nu recunoaşte. La întâlnirea cu premierul turc Recep Tayyip Erdogan de la Soci, Putin a momit Ankara cu "o a doua ramură pentru gazoductul Blue Stream-2". "Nu avem nici o obiecție față de proiectele alternative. Înainte de a investi însă miliarde de dolari într-o conductă şi de a o îngropa în pământ, este important de ştiut dacă există suficiente gaze pentru a asigura o bună funcționare a acesteia", a avertizat Putin. În acest sens, el a lucrat atent pe lângă Uzbekistan, Kazahstan şi Turkmenistan să nu semneze pentru construirea gazoductului Nabucco. România rămâne "un punct obligatoriu de trecere", iar Moscova încă nu este hotărâtă să accepte această realitate strategică. Preşedintele Rusiei va cere la summitul G-8 din Italia înlocuirea dolarului cu o monedă supranațională. "Unele idei globale au fost evocate, dar nu şi examinate în format extins în cursul summitului G-20 de la Londra, ca de pildă crearea unei monede supranaționale. Trebuie să ieşim învingători din această criză şi să creăm o arhitectură modernă a raporturilor financiare şi economice internaționale", a spus Medvedev. Evident, Italia susține Rusia şi aici.

Medvedev: România să nu-şi bage nasul în R. Moldova!

Un *summit* glacial a avut loc tocmai la Habarovsk, între Uniunea Europeană şi Rusia.

Jose Manuel Durrao Barroso, preşedintele Comisiei Europene, şi-a arătat inutil muşchii în faţa lui Dmitri Medvedev, un ursuleţ de catifea la Kremlin, dar totuşi un urs. Nimic nu le-a ieşit europenilor poftiţi în Siberia Orientală, să admire şi ei regiunea noului *"boom"* economic asiatic. Indirect, mesajul părea să fie următorul: faceţi nazuri, foarte bine, noi avem parteneri de nădejde China, Japonia şi – de ce nu? – SUA (peste Pacific). Kremlinul a rămas pe aceeaşi poziţie agresivă şi la Habarovsk faţă de Bruxelles, indiferent de tema discuţiei. Poate tocmai de aceea au fost şi invitaţi tocmai unde a dus mutu iapa şi surdu roata! "Să vadă şi ei măreţia Rusiei!", s-a explicat Medvedev, după care i-a poftit la o plimbare pe fluviul Amur.

Că lucrurile stau aşa este şi declaraţia lui Barroso cu privire la blocarea aderării pentru Ucraina, R. Moldova, Belarus, Armenia, Georgia şi Azerbaidjan. Iată de ce propunerea României ca R. Moldova să meargă spre UE alături de ţările din Balcanii de Vest a fost abandonată imediat de Bruxelles. "Pur şi simplu nu suntem pregătiţi să le oferim statutul de membru al Uniunii Europene", a recunoscut Barroso la Habarovsk. Pe scurt, UE este captivă în labele Ursului.

Ca de obicei, Kremlinul joacă tare, cu acelaşi tupeu tradiţional, confundat de unii cu "diplomaţia eficientă", ştiind că la Bruxelles au rămas băieţi ascultători. "Federaţia Rusă a atras atenţia asupra necesităţii unor demersuri mai energice pe lângă România, pentru ca această ţară să înceteze să mai exercite presiuni politice asupra R. Moldova şi să recunoască definitiv independenţa acesteia", a declarat Aleksandr Gruşko, adjunctul ministrului rus de Externe. Barroso nu a pomenit nimic despre angajamentul scris al Rusiei, semnat în 1999 la Istanbul, privind retragerea din Transnistria pentru a elibera această regiune de sub controlul mafiei lui Smirnov. În rest, formulele generale au fost agreate de ambele părţi: "Vom dezvolta colaborarea bilaterală în domeniul economiei, vom lupta cu terorismul internaţional, cu crima transnaţională", ne asigură Medvedev, citat de ITAR TASS. Preşedintele rus a apreciat rolul Uniunii Europene în rezolvarea crizei din Caucaz. A se citi că UE a achiesat la consecinţele invaziei ruse din Georgia, care s-a încheiat prin recunoaşterea unilaterală a independenţei pentru Abhazia şi Osetia de Sud. UE se mulţumeşte cu gazoductul "Drujba" şi nu mai scoate o şoaptă despre Nabucco. "Trebuie să confirmăm că UE consideră Rusia partenerul său strategic", a declarat Vaclav Klaus, preşedintele Cehiei.

Grigore Vieru sau taina care ne apără

Prin grija doamnei Iulia Gorea Costin, Sala Palatului din Bucureşti a găzduit spectacolul "Taina care mă apără", în amintirea lui Grigore Vieru. Au evoluat artişti de excepţie de la Chişinău şi din Bucureşti: Lucia Mureşan, Mihai Munteanu, Anastasia Lazariuc, Corala "Vocile Primăverii", formaţia "Milenium" şi orchestra "Lăutarii". Aici merită reţinut numele Nicolae Botgros, un virtuoz al viorii. Ascultând "Ciorcârlia" în interpretarea maestrului care poartă toate păsările pădurii pe corzi, am înţeles iarăşi şi iarăşi că artiştii autentici vin spre noi din aceeaşi lumină. "Merg pe pământ şi sunt ca vioara/ Toate îmi par că sunt prima oară/ Ca un copil aştept dimineaţa/ Până la lacrimi mi-e dragă viaţa./ Orice splendoare mă doare/ Mă doare această floare/ şi frumuseţea ta, şi frumuseţea ta/ şi-această zi, şi-această zi/ Ce mâine nu va mai fi/ Ce mâine nu va mai fi, nu va mai fi..." Este aici un autoportret al poetului Grigore Vieru, dezarmant de simplu, fără adjective inutile – marca marelui talent. L-am considerat altădată pe poetul din Pererâta de pe Prut un Octavian Goga al Basarabiei. Dar mi se pare acum formula prea săracă fiindcă simplitatea este rostul adânc al artei adevărate. Versul lui este un lamento vechi, ca un bocet, ca o rugăciune în genunchi, ca profeţia mesianică în pustiul uitării. Grigore Vieru nu este un poet militant, nu cheamă Prutul să-i înece pe ruşi sau pe ucraineni, cum făcea Octavian Goga în Transilvania cu Oltul. Suferinţa nu are grade de comparaţie, dar ea se manifestă diferit la cei doi poeţi. La Vieru, revolta provocată de oprimare şi de criza identitară indusă este implicită şi, de aceea, foarte "eficientă". (Nu am găsit

un cuvânt mai nepotrivit). Poate la un asemenea efect subteran se referea profesorul Dan Dungaciu, când vorbea despre "diviziile lui Grigore Vieru". Iar magnitudinea acestui Octavian Goga atât de fragil s-a resimțit teribil la Chișinău pe 7 aprilie, încât Kremlinul şi Kievul au putut vorbi public despre "agenții României". Ce inepție! Ce s-a întâmplat oare cu serviciile de elită de la Răsărit, dacă nu au priceput măcar atâta lucru? Da, Grigore Vieru era cel mai "eficient" agent al României din Basarabia: avea grad de mareşal al cuvântului, iar acum mă îndoiesc totuşi că nu a murit la fel de misterios ca soții Doina şi Ioan Aldea-Teodorovici. Prea mare este coincidența. Iată o primă rafală în maniera delicată şi "diversionistă" a lui Grigore Vieru: "O mie de revoluții nu valorează cât un izvor curat!". Formidabil! S-o fi gândit la "revoluția orfanilor" din Basarabia. De unde veneau acei tineri bătuți sau uciși cu sălbăticie, dacă nu din "izvorul nostru curat", care răzbate spre lumină? Sau: "Ascultați-mă, surori, pe mine/ Şi voi, frații mei, ce vă sfădiți:/ E păcat, nu-i drept şi nu e bine/ Să vinzi casa care te-a-ncălzit./ Bani ne-ar trebui la fiecare,/ Toți avem copii şi vremea-i grea./ Însă cum să vinzi fereastra oare,/ Cea la care maica te-aştepta?!/ Casa părintească nu se vinde,/ Nu se vinde tot ce este sfânt./ Din atâtea lucruri dragi şi sfinte/ Ochii mamei încă ne privesc./ O vom da şi vor schimba lăcata/ Şi vor pune şi ferestre noi./ Şi trecând pe lângă ea vreodată,/ Va privi ca la străini la noi."

Ce este Basarabia, dacă nu această casă vândută şi mereu uitată? Sau "un copil înfăşat în sârmă ghimpată"? Totdeauna lucrurile simple au putere de evocare teribilă. Care să fi fost taina proteguitoare pentru Grigore Vieru? Limba română, Țara, Mama, Iubita, Mihai Eminescu, Dumnezeu? Ascultând versurile lui pe muzică, m-am gândit că toate acestea la un loc alcătuiesc "Taina care ne apără" pe noi, românii: conştiința unității lingvistice, conştiința unității teritoriale în arealul de etnogeneză ancestrală a dacilor, conştiința unității de destin, cum spunea Constantin Rădulescu-Motru. Ceea ce este al nostru nu se va pierde niciodată, asemenea genomului regăsit în vechile fosile.

Cred, cu toate că e absurd!

„Dacă România reuşeşte să parcurgă în 30 de ani drumul spre UE... va fi foarte bine" (Vladimir Voronin, preşedintele PCRM, anul 2000)

Dan Dungaciu

Credo, quia absurdum! Cred, cu toate că e absurd! Aşa obişnuia să răspundă marele teolog Tertulian celor care, păşind după normele elementare ale logicii, încercau să îi demonteze credința. Era vorba despre un angajament supra-rațional pe care îl percepi în termenii unui destin implacabil.

Credința elitelor și elitele credinței

Schimbând acum registrul, crezul tertulian a fost, în realitate, programul politic al elitelor central şi est-europene ieşite de sub ocupația comunistă. Mai eficient sau mai puțin eficient, mai sincer sau mai puțin sincer, ele au crezut, chiar şi atunci când acest lucru părea absurd, în destinul euroatlantic al popoarelor lor. Singurul viitor acceptabil. Pro-americane şi antisovietice, ele au reuşit să fructifice un context favorabil şi să găsească aproape întotdeauna busola geopolitică menită să le ghideze spre ceea ce credea că era soarta lor: intrarea în Europa instituționalizată, adică NATO şi UE.

Este ceea ce i-a lipsit R. Moldova de la constituire până astăzi. Regimurile politice din R. Moldova, indiferent că s-au numit „Snegur", „Lucinschi" sau „Voronin", nu au crezut niciodată, cu ade-

vărat, aşa ceva. Şi nu aveau cum, căci provin din acelaşi creuzet: procesele de „moldovenizare" sovietică desfăşurate în anii '60 în republică, cu tot cortegiul de idei aferente: niciodată euro-atlantice până la capăt, nostalgice, în varii forme, faţă de „patria" pierdută de la Moscova, românofobe sau cel puţin reticente faţă de Bucureşti. Maximumul de viziune la care au ajuns aceste elite a fost percepţia R. Moldova ca un spaţiu de interferenţă, ca un „pod de trecere" între Est şi Vest, care - vai! - nu o dată s-a transformat în... preş. În aceste condiţii, eşecul R. Moldova, de 20 de ani încoace, este perfect inteligibil.

Textul şi contextul

Există două opinii extreme care circulă în legătură cu şansele integrării europene în stânga Prutului. Prima e fatalistă. R. Moldova nu se poate integra pentru că, în realitate, „UE nu vrea să ne primească". Are destule probleme şi fără Chişinău şi nu e dispusă să rişte nimic în numele micului vecin nemijlocit al UE şi NATO. Extensia acestei viziuni este un soi de reactivitate faţă de liderii uniunii, consideraţi cinici şi lipsiţi de principii pentru că nu oferă, imediat şi necondiţionat, ceea ce se consideră că ar cere populaţia R. Moldova, adică integrare. A doua teză vorbeşte, frenetic, despre „să facem Europa la noi acasă!". Este o viziune strictă de politică internă, care sugerează că principalul actor al integrării este Chişinăul şi prestaţia sa din interior.

Ca orice extreme, ambele teze au ceva adevărat în ele. Doar că excesul le face inoperabile. În realitate, integrarea europeană nu e nici numai una, nici numai alta. Este o îmbinare de efort intern eficient şi context extern favorabil. Una fără alta nu se poate, deşi, de cele mai multe ori, absenţa celui din urmă este utilizată ca scuză pentru abandonarea celui dintâi. Şi acest lucru este fals şi periculos. Mai ales astăzi - sau cu atât mai mult astăzi! -, când contextul nu este deloc favorabil.

„Circ, nu pâine!"

Frontiera estică nu arată deloc bine, în ciuda faptului că preşedinţia UE va fi preluată de un stat promotor al Parteneriatului Estic, precum Suedia. Şi nu arată bine pentru că, nu de puţine ori, Vestul s-a înşelat în raport cu actorul pentru care „vecinătatea estică" înseamnă „străinătate apropiată". Anume - Rusia. Despre Federaţia Rusă s-a crezut, la început, că poate deveni „civilizată", adică credibilă ca partener de dialog, prin dezvoltare. Prosperitatea ar genera aspiraţii de aceeaşi formulă precum cele ale europenilor şi, aşa cum două state care au pe teritoriul lor „McDonald's"-uri nu au făcut niciodată război, aşa şi relaţiile dintre Occident şi Rusia se vor pacifica. „Doctrina Putin" a arătat naivitatea şi eroarea acestei teze. Recent, „experţii" au schimbat registrul. Dacă o Rusie bogată nu devine civilizată în raport cu Occidentul, atunci o Rusie sărăcită, da! Şi s-a crezut că întregul context al crizei economice va tempera apetitul geopolitic al Moscovei. Iarăşi eroare. Care e evidentă astăzi, prin disponibilitatea uluitoare a Rusiei de a transforma criza economică internă în oportunitate de politică externă: investiţiile ruseşti - anunţate sau realizate - au, de fiecare dată, vector geopolitic precis. Rusia se mişcă lejer pe timp de criză - de fapt, toată istoria ei recentă este o criză prelungită - şi beneficiază de un sprijin incontestabil pe care nu îl are nici un alt actor euroatlantic: un public care nu sancţionează politic elitele guvernamentale, în ciuda crizei. În primul rând, nu poate, pentru că opoziţia politică spre care s-ar putea canaliza voturile este sistematic blocată şi, în al doilea rând, pentru că nu vrea cu adevărat. Circul este, nu o dată, substitutul pâinii. Acolo, în numele gloriei şi supremaţiei ruseşti, se poate îndura infinit mai mult decât ar fi capabili să o facă occidentalii la ei acasă. Aşa că ecuaţia geopolitică la care asistăm astăzi este următoarea: confruntarea între un Occident preocupat, înainte de toate, de criza economică internă şi o Federaţie Rusă, ocupată, cu prioritate, cu politica externă.

Un „Helsinki-2" pentru (ne)liniştea noastră

Şi asta nu e tot. Aplombul Moscovei este debordant, mai cu seamă înaintea vizitei preşedintelui Obama la Moscova (6-8 iulie). Deja scutul

antirachetă începe să dispară de pe agendă, dar provocarea majoră a Moscovei se numeşte, cel puţin în mass-media, „Helsinki-2" sau „Helsinki Plus". Adică o reconfigurare a contextului instituţional global de securitate şi o „depăşire" a principiilor Acordului final semnat în capitala finlandeză în 1975.

Sună, deocamdată, a science-fiction, dar provocările sunt imense. Preşedintele Medvedev a prezentat raţiunea acestei iniţiative, prima dată, într-un discurs rostit la Universitatea Helsinki, la 20 aprilie. Chiar dacă a dat „asigurări" că nu e vorba despre renunţarea la Actul din 1975, miza propunerii este regândirea întregii arhitecturi de securitate globale: diminuarea NATO, minimalizarea axului euroatlantic la nivel internaţional sau pulverizarea OSCE. În ceea ce priveşte spaţiul estic, propunerile sunt o veritabilă afirmare rusă a doctrinei Monroe în „străinătatea apropiată", care subminează implacabil actualele tratate de securitate europeană (CSCE, Tratatul privind forţele armate convenţionale în Europa etc.), adică cele care permit gestionarea numărului şi a mişcărilor de trupe în regiune. R. Moldova e vizată direct, pentru că ar fi vorba inclusiv de trupele ruse din Transnistria - iar faptul că aeroportul de la Mărculeşti a devenit operaţional poate căpăta şi alte conotaţii.

Înapoi la alegeri

Ce au de-a face toate aceste lucruri cu alegerile din 29 iulie? Au! Pentru că miza lor rămâne crucială, mai ales în aceste condiţii. Şi nu pentru că atunci se va juca integrarea imediată în UE a R. Moldova. A pune aşa problema ar fi naiv şi ineficient. Ci pentru că atmosfera tensionată în care ne aflăm devine impredictibilă. De aceea, nimeni nu poate spune astăzi, cu certitudine, cum va evolua. Tocmai de aceea e nevoie la Chişinău de o echipă pregătită pentru oportunităţi. Miza alegerilor din 29 iulie este aducerea la guvernare a unei echipe credibile, în exterior şi interior, cu relaţii solide la nivelul capitalelor euroatlantice - inclusiv, sau mai ales, cu aliatul natural România. În cazul unei conjuncturi internaţionale favorabile - pe care în niciun caz R. Moldova nu o va decide! -, adică redeschiderea uşii uniunii, această echipă va trebui să fie gata, ferm şi credibil, să spună: PREZENT. Despre asta va fi vorba, în realitate, în alegerile din 29 iulie 2009.

...Credo, quia absurdum!

20 de ani de la reintroducerea grafiei latine în Basarabia

Nicolae Dabija*

Astăzi, 15 iunie 2009, se împlinesc 20 de ani de când săptămânalul *Literatura şi arta* apare tipărit cu grafie latină. Un eveniment care astăzi, când alfabetul nostru e prezent pretutindeni, s-ar părea lipsit de o relevanță deosebită.

Până la 15 iunie 1989 apăruse în grafie latină un singur număr al ziarului *Glasul*, în luna martie 1989, tipărit la Riga (Letonia), cu concursul prietenilor noştri Leons Briedis şi Maria Macovei. Dar prima publicație care a apărut sistematic, săptămână de săptămână, după 1944, în spațiul din stânga Prutului a fost *Literatura şi arta*. Acest lucru s-a întâmplat cu 78 de zile mai devreme de adoptarea Legii privind trecerea scrisului nostru la alfabetul latin. Timp de 78 de zile „LA" a apărut „în afara legii", cum era calificat acest lucru de către procurorul general al republicii de atunci, N. Demidenko.

Cine îşi mai aminteşte azi acel eveniment, care, de fapt, a pregătit trecerea întregii republici la scrisul nostru, fără emoții?! În acea zi tirajul săptămânalului a crescut brusc: de la 189 000 – la 260 000 de exemplare.

Pentru prima dată dis-de-dimineață se făcuseră cozi lungi de sute de metri la chioşcurile de ziare din oraş. Fiecare solicitant cumpăra câte 10-20 de exemplare. Oamenii îşi făceau cadou unul altuia Literatura şi arta cu noua grafie.

În realitate, cum afirmau mulți dintre cititori, în acea zi Basarabia a trecut la alfabetul latin. Începând cu 15 iunie 1989 concetățenii noştri învățau de pe paginile săptămânalului să citească,

deprindeau să-şi facă semnăturile în noua grafie încă ilegală, chiar dacă erau amenințați de şefi, pe zidurile din oraş apăreau tot mai multe inscripții în grafia nouă, iar în cimitire erau cioplite pe cruci inscripții în alfabet latin (morților puterea nu le mai putea face nimic!, or, până la acea dată, mulți dintre cei care-şi caligrafiau doar semnătura sau scriau folosind doar caracterele latine erau exmatriculați din facultăți, dați afară din serviciu, condamnați ca naționalişti etc.).

În aceeaşi zi a fost convocată o şedință neordinară a biroului Comitetului Central al Partidului Comunist al RSSM. Fiecărui membru al Biroului i s-a pus în mapă câte un exemplar de *Literatura şi arta*. Mircea Snegur, ex-preşedinte al republicii, pe atunci secretar al C.C. şi membru al

* Directorul săptămînalului *„Literatura şi Arta"*

Biroului, avea să consemneze astfel acel eveniment în cartea sa de memorii: „La 15 iunie 1989, de ziua trecerii în eternitate a marelui poet Mihai Eminescu, a apărut primul număr în grafie latină al săptămânalului *Literatura şi arta*, moment de semnificaţie epocală. Era ceva cu totul ieşit din comun, dl Nicolae Dabija asumându-şi un mare risc. Conducerea nu a cutezat însă să întreprindă măsuri „represive"(Mircea Snegur, *Labirintul destinului*. Vol. I. – Chişinău, 2007, p.426).

Explic. Mi-am asumat cu adevărat acel mare risc dintr-un motiv mai mult decât simplu: orheienii mă aleseseră la începutul acelui an deputat al poporului în Sovietul Suprem al URSS şi această poziţie îmi acorda imunitate parlamentară: conform Statutului deputatului, nu puteam fi sancţionat în nici un fel decât cu acordul Sovietului Suprem al URSS. Membrii Biroului Politic al C.C. ştiau şi ei acest lucru, şi tocmai de aceea n-au cutezat să ia „măsuri represive", cum le-a numit Mircea Snegur.

A doua zi, Nikolai Bondarciuk, secretar cu ideologia al C.C. al partidului comunist, a apărut în presă cu o declaraţie în care a menţionat: „În RSSM doresc alfabet latin doar Uniunea Scriitorilor şi un ziar - *Literatura şi arta*, poporul nu doreşte acest lucru, pentru că introducerea acestui alfabet va lăsa populaţia analfabetă, el costând milioane de ruble..." etc.

Acest eveniment a devenit posibil cu concursul unor mari entuziaşti şi mari patrioţi: Axentie Blanovschi, Haralambie Moraru, Alecu Reniţă, Boris Vieru, Gheorghe Budeanu, Vlad Olărescu, Valentina Tăzlăuanu, Ion Caţaveică, Rodica Iuncu, Raisa Ciobanu ş.a., care au pregătit acel număr istoric în clandestinitate.

Aflasem că unica tipografie care avea în folosinţă alfabetul latin era „Ştiinţa", care aparţinea Academiei de Ştiinţe. Câteva linotipiste, mai multe nopţi la rând, au cules, cu cea mai adâncă discreţie, acel număr. Odată pregătit şi aşezat pe hârtie de calc, numărul a fost adus la Editura

„Universul". Aici am avut susținerea inginerului Boris Mihalachi, care a dat imediat indicații să fie tipărit.

În rețeaua de chioșcuri revista a fost pusă în vânzare a doua zi, pe când abonaților aceasta le-a fost înmânată abia peste 2-3 zile. Se motiva că ar fi o publicație nouă. Şi abia după ce am convins – cu unul şi acelaşi indice al săptămânalului trecut în nomenclatorul publicațiilor periodice că *Literatura şi arta* e aceeaşi cu *Литература ши арта*, la care se abonaseră cei aproape două sute de mii de cititori din republică şi de peste hotarele ei – săptămânalul a fost difuzat.

Menționez că, la acea oră, în toată RSS Moldovenească nu exista nici o maşină de dactilografiat cu litere latine. Dar am aflat pe căi ocolite că la Bălți există una. Ea aparținea tânărului profesor universitar Iulius Popa. Atunci ne-am şi împrietenit cu distinsul om de cultură.

Împreună cu Grigore Vieru căutasem în acele zile o maşină cu grafie latină şi la Bucureşti. Dar ne-am pomenit cu toată securitatea ceauşistă pe urmele noastre.

În volumul *Cartea Albă a Securității*, apărut la Editura Presa Românească din București în 1996, la pagina 442, este reprodus un raport cu următorul conținut:

Iunie 1989. Strict secret

„Nicolae Dabija şi Grigore Vieru din RSS Moldovenească, aflați în țara noastră ca invitați la Simpozionul internațional Mihai Eminescu, au solicitat lui Dumitru Radu Popescu, preşedintele Uniunii Scriitorilor, să-i sprijine în obținerea unei maşini de scris cu caractere latine. Au precizat că, începând cu 15 iunie a.c., au obținut aprobarea pentru tipărirea cu caractere latine a revistei *Literatura şi arta*, al cărui redactor-şef este Nicolae Dabija, dar nu au cu ce să dactilografieze şpalturile în limba română, întrucât în URSS nu se găsesc maşini de scris cu asemenea caractere, iar din România nu pot cumpăra, datorită restricțiilor prevăzute de reglementările legale. În ceea ce priveşte modalitatea de introducere în RSS Moldovenească a maşinii de scris, cei doi au afirmat că nu ar fi probleme, întrucât, fiind recent aleşi în Sovietul Suprem al republicii, nu vor fi controlați la frontieră. Dumitru Radu Popescu preconizează să informeze cu această problemă Secția de presă şi propagandă a C.C. al P.C.R. Nicolae Dabija şi Grigore Vieru vor pleca din țară în seara zilei de 20 iunie." (A.S.R.I. Fond „D", dosar nr.10966, vol. 6, f.113)

Iată cum comentează autorii acestui volum „raportul 487":

„După opinia noastră, documentul este deosebit de elocvent în ceea ce priveşte impasul ridicol al politicii „patriotului" Nicolae Ceauşescu: doi scriitori români de dincolo de Prut, sosiți cu mari speranțe în patria-mamă, nu-şi puteau procura la Bucureşti, unde soarele ar trebui să răsară pentru toți românii, nici măcar o maşină de scris, instrumentele respective fiind puse la index. Dacă au procurat-o totuşi, totul s-a petrecut pe sub mână şi cu aprobări speciale, ca şi cum ar fi fost vorba despre o hoție". (*Cartea albă a Securității*, București: Presa Românească, 1996, p.508)

Cu toate eforturile noastre, cu tot concursul acordat de părintele Vasile Țepordei, care a şi găsit maşina de scris de care aveam nevoie într-un anticariat şi aprobarea pe care urma să o obțină D.R. Popescu, securitatea ceauşistă a făcut tot posibilul să nu scoatem din țară maşina de scris (în ziua când am plecat, anticariatul respectiv a fost toată ziua închis „din motive tehnice"). Cel care ne-a salvat a fost tot părintele Vasile Țepordei, basarabean născut la Cârpeşti, Cantemir, care ne-a adus la tren o pungă unde se aflau cele 31 de semne metalice ale alfabetului latin, pe care Sfinția Sa le-a retezat cu un instrument de tăiat metalul chiar de la maşina sa de scris.

Aceasta a încăput într-un buzunar, ca să putem trece fără probleme frontiera în URSS. La Chişinău, prietenul Ion Fiodorov a scos de la o maşină de dactilografiat literele ruseşti ca să le sudeze în locul lor pe cele latine. Aşa ne-am procopsit cu o maşină de dactilografiat cu alfabet latin. Acel impact de la regăsirea scrisului nostru fusese unul deosebit.

În case, părinții şi-au învățat copiii să citească şi să scrie după articolele din ziar, îndemnându-i să transcrie texte, să le învețe pe de rost.

În acele zile, în semn de apreciere pentru

gestul nostru, în oraşul Orhei o stradă a fost botezată: *Literatura şi arta*, gospodăria agricolă din satul Sauca, raionul Ocnița, la adunarea satului, şi-a schimbat denumirea în *Literatura şi arta*. În comuna Ohrincea, raionul Criuleni, *Literatura şi arta* are o fântână care-i poartă numele: chiar în inima satului, în acel iunie 1989 a fost ctitorit un izvor din care jumătate de localitate ia apă şi azi, ocrotit de un zid semi-rotund cu imagini din Renaşterea noastră națională transpuse în mozaic. (La el m-au dus să mi-l arate cu mai mulți ani în urmă soții Raisa şi Gheorghe Ciobanu).

Pictorul Ştefan Florescu din Bălți ne-a donat un tablou (care poate fi văzut în redacția noastră) intitulat: *Literatura şi arta*.

Dumitru Popovici, ex-ministru al Comerțului, mi-a povestit că un consătean din Sărăteni-Vechi a pus într-o casetă metalică acel exemplar de „LA", zidindu-l, pentru viitorime, în fundamentul casei, pe care tocmai începuse să o ridice.

Aveam pe atunci abonați în 56 de țări ale lumii şi aproape în fiecare oraş din URSS unde locuiau basarabeni.

Academicianul Petru Soltan îmi povesteşte despre un profesor, originar din Basarabia, (se pare Andreev), care preda la Universitatea din Leningrad (Sankt-Petersburg): atunci când a primit acel număr (nr. 25), i-a sunat pe toți basarabenii şi bucovinenii pe care îi cunoştea în capitala nordică a Rusiei, invitându-i la o anumită oră dintr-o zi în una din aulele universitare. Când toți s-au adunat, le-a prezentat acel număr de ziar, apoi a prins să le citească din el articol după articol. La un moment dat, cel care citea şi-a îndreptat ochii spre auditoriu şi a văzut că toată sala – profesori, doctoranzi, muncitori, foşti deportați – plângea. Erau lacrimi de bucurie. După ani de exil, scrisul nostru revenise Acasă.

Nomenclatura de la Chişinău era speriată: ea înțelesese că Moscova aproape că era de acord ca în Constituția RSS Moldoveneşti „limba moldovenească" să fie trecută, ca limbă de stat, alături de limba rusă, dar nu susținea nicidecum trecerea scrisului nostru la alfabetul latin.

În Enciclopedia sovietică moldovenească (Chişinău, 1974, vol.4, p.376) se sugera că prin faptul că „limba moldovenească foloseşte alfabetul rus", ea se deosebeşte de limba română.

Odată cu trecerea la alfabetul latin urma să se descopere că regele este gol: *limba moldovenească încetează să mai existe*. Aşa basarabenii, îşi făceau calculele lor ideologii imperiului, vor afla că limba lor e română. Iar dacă limba li-i română, înseamnă că şi ei sunt români. Iar dacă suntem români, ar fi firesc să dorească unirea RSS Moldoveneşti cu România.

Odată cu apariția acelui număr de *Literatura şi arta*, nomenclatura de partid fusese pusă în fața unui fapt împlinit.

Vocile care ne condamnau de la tribunele partinice erau mai şovăitoare, pe când cele ale mulțimilor erau mult mai sigure. Războiul săptămânalului cu Comitetul Central al Partidului Comunist era unul de durată. Numai în perioada anilor 1987-1989 redactorul-şef fusese pus în discuție la zece dintre şedințele Biroului C.C. al P.C. al RSSM, alegându-se cu diferite admonestări, la 22 septembrie 1987, Biroul C.C. al P.C. al RSSM adoptând şi o Hotărâre a Comitetului Central al Partidului Comunist al RSS Moldoveneşti „Cu privire la neajunsurile grave în activitatea săptămânalului *Literatura şi arta* (vezi Moldova socialistă din 24 septembrie 1987").

Pe parcursul a doi ani de zile, „LA" publicase peste 700 000 de semnături ale consângenilor noştri care susțineau trecerea scrisului nostru la alfabetul latin şi legiferarea limbii române. Se adunaseră câțiva saci cu scrisori, care, la 31 august 1989, când Sovietul Suprem al R.S.S. Moldoveneşti adoptase Legea despre funcționarea limbilor pe teritoriul RSSM (care vorbea că limba română devine de stat, în locul limbii ruse) şi Legea despre trecerea scrisului la alfabet latin, au fost expuşi – ca argument – în holul Teatrului de Operă şi Balet, unde s-a desfăşurat sesiunea.

Evenimentul la care ne referim fusese pregătit şi de rubricile ce conțineau sentințe latine, pe care le inaugurase săptămânalul: In memoriam, Remember, Gaudeamus, Memento mori, Alma mater, Poesis ş.a., V. Dâgai, şef de secție la C.C. al P.C., turbând de fiecare dată când le vedea în revistă, chiar dacă Constantin Andreev, ca să ne apere, îi demonstrase că şi ziarul *Pravda* avea rubrica In memoriam.

La sfârşitul anului 1988, procurorul general al republicii, N. Demidenko, deschisese un dosar penal conducerii săptămânalului şi pictorului acestuia, Dumitru Trifan, pentru că „prin intermediul unei caricaturi a fost batjocorit alfabetul chirilic, folosit de milioane de oameni de pe glob".

Cazul devenise de notorietate, fiind intens comentat în presa internaţională (afară de cea românească).

La 12 ianuarie 1989, la şedinţa Biroul C.C. a fost pus în discuţie faptul că "L.A." "trecuse samavolnic la alfabetul latin". Atunci nu făcusem decât să reproducem integral, de ziua naşterii lui Mihai Eminescu, articolul acestuia „Patologia societăţii noastre", preluat din ziarul *Timpul* de la 4 ianuarie 1881, precum şi mai multe coperte de cărţi care purtau numele marelui Poet, editate la Bucureşti, evident cu grafie ... latină.

Azi alfabetul latin ne aparţine. Din păcate puţini dintre concetăţenii noştri îşi mai amintesc că acesta a fost obţinut cu mari sacrificii. Una dinte condiţiile înaintate recent lui Vladimir Voronin de către Igor Smirnov „pentru unificarea ţării" este renunţarea la alfabetul latin (care, în viziunea lui, e românesc, „ румынский ", deci străin moldovenilor, al căror mare apărător se declară) şi revenirea scrisului nostru la alfabetul rusesc.

În 1989, alfabetul latin a fost obţinut când ne aflam ca parte componentă a Uniunii Sovietice şi când întinsurile siberiene, cu care ne ameninţau ştabii republicii, aparţineau şi RSSM.

Îl vom ceda oare acum, în plină independenţă?! Sau vom reuşi să-l păstrăm şi pentru generaţiile care vin?! Ca moşii şi strămoşii noştri să se poată recunoaşte în ei, ca în nişte urmaşi destoinici.

Parteneriatul Estic: o nouă utopie europeană?

Pentru Occidentul european, Europa de Est nu a reprezentat decât arareori cealaltă jumătate a continentului, o lume legată prin destin şi civilizaţie de marile puteri ale Vestului. De obicei, esticii se încadrau mai degrabă în conceptul de popoare de frontieră, cu teritorii în mişcare, împărţite şi reîmpărţite între diverse centre de putere, pustiite, jefuite sau acaparate în funcţie de modificarea balanţei de putere în Eurasia.

Paul Nistor

Insignifiantă, slabă şi puţin demnă de luat în seamă de-a lungul secolelor, Europa de Est juca doar rol de imagine în oglindă pentru Europa Apuseană, o imagine deformată, tarată, sărăcită, care echivala doar cu slăbiciunile Occidentului. Mai degrabă Războiul Rece a dus la conştientizarea unei jumătăţi reale a bătrânei Europe şi la creşterea, între Viena şi Moscova, a unei entităţi politice cu veleităţi mondialiste. Războiul Rece a adus şi un prestigiu sporit pentru o lume care, anterior, ori era desconsiderată şi ignorată ori era privită ca spaţiu de influenţă al Vestului.

Indiferent de perioadele de creştere şi descreştere ale Estului, Occidentul a avut totuşi un sentiment constant faţă de această zonă: acela de teamă înaintea unui rezervor nesecat de pericole. Fie că pe aici se revărsau marile invazii, fie că aici apărea, meteoric, o mare putere, Vestul a simţit constant presiunea popoarelor estice, deşi în forme şi cu intensităţi diferite. Mai mereu occidentalii au ştiut că acolo era o regiune sensibilă, care aducea vulnerabilităţi speciale şi care, într-un fel sau altul, genera unde care se puteau propaga până spre Atlantic.

Cam acest gen de sentimente pare să fi animat şi azi Uniunea Europeană când, la douăzeci de ani de la prăbuşirea Cortinei de Fier, a decis să treacă peste uitarea rezervată Estului şi să recalibreze relaţiile cu statele/naţiunile care stau la fruntariile sale orientale. În aceste două decenii, UE s-a preocupat mai mult de întărirea unui anumit gen de ordine mondială, fiind focalizată pe crizele internaţionale, trecerea de la unipolaritate la multipolaritate, asigurarea regimurilor internaţionale consacrate în ultimele decenii şi a bunurilor publice care derivau din economia de piaţă şi valorile democraţiei. Într-o lume în care anarhia părea înlocuită de interdependenţa complexă, europenii au ales să meargă pe o politică a bunăstării şi nu pe o politică de putere, preferând doar să secondeze America într-o eră a „sfârşitului istoriei".

Treptat însă, a devenit mai clar că vechii rivali – China, Rusia – reinventându-se într-un pseudo-capitalism original, nu au încetat să viseze la accelerarea unor hegemonii succesive. În sprijinul lor vin noile fenomene de integrare-dezintegrare, declanşate de globalizare, precum şi ciocnirile culturale, care creează premisele

unor schimbări fundamentale la nivel planetar. Acalmia din anii '90 nu s-a mai repetat la începutul secolului XXI, iar Moscova, Beijingul şi aliaţii lor au reînceput acţiunile de hărţuire a unui Occident ce s-a considerat prea devreme etern triumfător. În pofida tuturor anticipărilor optimiste de după căderea comunismului mondial, s-a constatat că e foarte dificil de construit un sistem internaţional omogen. În schimb, fluxurile turbulente de duşmănie şi amiciţie la nivel mondial (după modelul lui Arnold Wolfers) încă se succed cu dezinvoltură, iar în loc de anarhia atenuată şi armonia de interese, visate de liberali, revin în forţă ciclurile istoriei şi pretenţiile de succesiune hegemonică. Pe acest fond global, neacceptare a supremaţiei Vestului, contrareacţia terorismului şi a puterilor foste odinioară „revoluţionare", precum şi valul crizei financiare aduc pericole suplimentare la adresa Europei.

Ultimele evenimente de la frontierele bătrânului continent au fost şi ele în măsură să îngrijoreze. Odată cu revenirea Rusiei la o politică de forţă, odată cu frecventele probleme energetice (crize ale gazului) şi cu brutalităţile politice orchestrate de Moscova (haosul din Ucraina, războiul din Georgia şi continuarea regimului autoritar din Belarus), Uniunea Europeană a conştientizat mai clar potenţialul destabilizator pe care îl poate avea asupra sa fenomenele şi evenimentele care se succed în spaţiul ex-sovietic. Uitat un timp, devenit neinteresant pentru două decenii sau pur şi simplu abandonat Rusiei, acest spaţiu – ca altă dată întreaga Europă de Est – tinde să devină o zonă cu adevărat contagioasă. Prin intermediul ei, Moscova şi adâncurile Asiei pot din nou arunca pericole şi bulversări sociale către Europa. Mai ales noii membri UE, cei estici, resimt acest dezechilibru ce se formează, turbionar, la Marea Neagră şi în Caucaz. Mobilizându-se pentru a schimba ceva, UE încearcă o acţiune în forţă către Orient chiar dacă o motivează doar o singură dimensiune (securitatea) din triada scopurilor de politică externă.

În această primăvară, la Praga, a fost lansat Parteneriatul Estic, un set de propuneri adresat unor foste republici sovietice – Ucraina, Moldova, Belarus (doar în anumite condiţii), Georgia, Armenia, Azerbaidjan – în ideea de a le aduce mai aproape de Europa. Grija concretă pentru regiunile estice e un lucru nou din partea UE şi ea poate fi interpretată în multe sensuri. Pe de o parte, în mod evident, această iniţiativă politică majoră către Est poate fi echivalată cu încălcarea sferei de influenţă a Rusiei şi cu o tentativă de consolidare a securităţii UE prin dezvoltarea democraţiei, creşterea bunăstării şi multiplicarea conexiunilor de orice tip cu o arie uriaşă, de la limita răsăriteană a continentului. Pe de altă parte, e doar închiderea logică a semicercului vecinătăţii, un lanţ de teritorii în care Europa consideră că are responsabilităţi speciale. Pe acest semicerc, patru zone majore (America, Africa de Nord, Orientul Mijlociu şi republicile ex-sovietice) reclamă o atenţie sporită din partea oficialilor UE. Dacă e de la sine înţeles că ceea ce s-a reuşit în direcţia atlantică nu se poate copia şi exporta şi către celelalte părţi, măcar formule cât de cât apropiate ar putea fi încercate. Şi dacă Franţa lansa în 2008 ideea Uniunii Mediteraneene, exprimând astfel, simultan, îngrijorarea şi interesul pentru tot ceea ce vine din Africa, unui stat estic al UE, Polonia, i-a revenit iniţiativa de a prezenta aceleaşi îngrijorări şi interese pentru vecinătatea imediată: regiunile unde Europa se îmbină cu Asia.

Deşi Polonia şi-a iritat confraţii estici (România şi Bulgaria) prin faptul că mai mult i-a ignorat în loc să-i coopteze în această iniţiativă, ea a dat totuşi o dublă lovitură politică asociind Suedia în pregătirea şi lansarea Parteneriatului Estic. Pe de altă parte, Suedia, care va prelua preşedinţia UE în 2009, are o mare trecere între statele occidentale şi, deci, posibilitatea de a influenţa o bună receptare şi acceptare a Parteneriatului Estic. Pe de altă parte, s-a dorit a se demonstra Moscovei şi lumii că acest proiect implică diferite ţări UE şi nu derivă exclusiv din angoasele istorice ale statelor de la graniţa europeană a Rusiei.

Proiectul promovat de miniştrii de externe ai Varşoviei şi Stockholmului, Radoslaw Sikorski şi Carl Bildt, se bazează pe patru platforme de propuneri: 1. democratizare, guvernare eficientă şi stabilitate 2. convergenţă economică cu UE 3. securitate energetică 4. contacte crescute între

persoane, organizații şi instituții. În aceste condiții, principalul obiectiv declarat al parteneriatului este accelerarea asocierii politice şi a integrării economice între UE şi fostele republici sovietice. Europenii doresc să aloce 700 milioane euro până spre 2013, adică în prima etapă, pentru partenerii estici incluşi în noua inițiativă. În plus, UE îi va trata pe aceştia ca pe un bloc, stabilind zone de liber schimb cu ei, oferindu-le în acelaşi timp ajutor economic, expertize tehnice, programe de securitate, programe pentru studenți, etc. În schimb, Uniunea cere de la cele 6 țări un angajament pentru democratizare, reforme social-economice, respect pentru statul de drept şi pentru libertățile cetățeneşti.

Radoslaw Sikorski

Parteneriatul are şi suficiente limite deoarece este exprimat în termeni mai vagi decât alte inițiative europene (Uniunea Mediteraneeană) şi nu aduce schimbări imediate ori spectaculoase pentru ex-sovietici. De exemplu, nu va fi acceptată chestiunea anulării vizelor şi nici nu li se va promite o integrare apropiată în UE. Proiectul îşi propune mai curând „europenizarea" acestui imens spațiu - dintre Polonia şi Iran – şi apropierea lui politică de Uniune. Cu toate că Parteneriatul nu are vreo legătură cu politica de extindere a UE, Radoslaw Sikorski a lăsat deschisă o portiță a speranței afirmând că aceste proiecte ar determina ca viitoarele integrări europene să fie naturale şi fără sincope.

Deşi inițiativa polono-suedeză a fost acceptată la nivel continental, se ştie limpede că sunt state interesate sau dezinteresate de inițierea unor acțiuni de amploare în Est. Astfel, Marea Britanie pare absorbită de legăturile transatlantice şi din Commonwealth, Spania şi Portugalia insistă pentru relații speciale cu America Latină iar Franța e cu ochii pe Africa de Nord. Sub această tiranie a geopoliticii e foarte posibil să se nască proiecte reduse la un egoism geografic iar interesele UE să fie, de fapt, interese strict regionale ale țărilor de la periferiile Uniunii. În această logică, de Parteneriatul Estic se preocupă mai mult membrii estici ai UE şi Germania, dar aceasta în maniera ei tradițională, cu amendamentul de menajare a Rusiei. Formal însă, toți miniştrii de externe europeni au afirmat un sprijin imediat pentru Parteneriat.

De cealaltă parte, reacțiile nu s-au lăsat mult timp aşteptate. Vladimir Voronin s-a inflamat, apreciind că inițiativa Bruxelles-ului e o tentativă de încercuire şi de strivire a Rusiei. Serghei Lavrov, ministrul de externe de la Moscova, a atras atenția că trasarea unor noi linii de divizare în Europa e periculoasă şi Rusia va ține cont de înaintarea europeană în zone pe care în mod tradițional le consideră drept centură personală de securitate. Răspunsul oficial al UE a fost lansat şi el într-un alt limbaj ideologizat, care preferă să acopere realitățile cu idei şi concepte frumoase. Astfel, preşedintele Comisiei Europene, Jose Manuel Barroso a spus: „Acest Parteneriat nu e împotriva nimănui. Când ne propunem să creştem prosperitatea, să creştem stabilitatea, să dezvoltăm democrația, nu le creştem doar pentru noi ci şi pentru binele celorlalți."

Rusia e îngrijorată de noua ofensivă a Europei către sferele ei de influență. UE țintește nu doar la îmbunătățirea sistemelor politice din statele vizate sau la captarea resurselor energetice de aici dar, în mare măsură, Europa intenționează să securizeze o regiune vastă, cu puseuri frecvente de instabilitate, instalându-şi hegemo-

nic imaginea de soft power într-un teritoriu unde, de prea mult timp, Rusia a fost filiera unică de modernizare. La acest capitol, Rusia nu e competitivă deloc şi ar putea avea acelaşi destin perdant ca şi URSS-ul în anii Războiului Rece. Pentru Europa, spaţiul ex-sovietic, cu regimurile sale autoritare, populaţiile sărăcite şi migraţiile incontrolate dinspre Asia, reprezintă un generator continuu de ameninţări. Decizia de implicare a Bruxellesului înseamnă, într-un fel, introducerea unor reguli politice şi economice, a unor modele de educaţie şi justiţie, într-un teritoriu în care haosul este aproape atotputernic.

În acelaşi timp, s-a dorit să nu se lase loc pentru constituirea unor falii între noii membri ai UE şi statele vecine lor, din zona ponto-caucaziană. „Europenizarea" zonelor de Est şi Sud ale fostului imperiu rus, venită secole de-a rândul doar prin intermediul Moscovei, ar putea fi continuată acum de însăşi focarul cultural occidental. Sau, în plus, de europenii estici, care ar găsi spre Răsărit o nouă misiune civilizatoare. Concomitent, s-ar institui o anume ghidare a destinului politic a acelor naţiuni, atât de frământate în trecut.

România ar trebui să se simtă favorizată de acest mini „plan Marshall" pentru Est. Într-un fel, ar putea dispare falia ce există de secole între români şi popoarele de dincolo de Nistru şi s-ar atenua sentimentul că România e un fel de limită a civilizaţiei europene, graniţă de unde începe „barbaria" asiatică. Strângerea legăturilor cu lumea ponto-caucaziană poate predispune la diminuarea tensiunilor politice (mai ales cu Ucraina şi Moldova), la racordarea unor societăţi oarecum diferite şi, lucrul cel mai important, la conectare economică şi la exploatarea oportunităţilor comerciale din vecinătatea imediată. Poziţia geografică a României aduce şi o anumită predestinare a destinului său. Ea nu îşi poate crea debuşee economice în prea multe zone şi, tocmai de aceea, Estul e un loc tocmai bun pentru valorificarea capacităţilor economice româneşti.

Pe aceeaşi linie, a destinului românesc, Parteneriatul poate fi o problemă în chestiunea Republicii Moldova. Până acum, Bucureştiul încerca să sugereze colegilor europeni că Moldova ar trebui privită puţin diferit faţă de alte state ex-sovietice. Mai mult, au existat tentative ale diplomaţiei româneşti (neagreate de occidentali) de a aduce Moldova în aceeaşi categorie cu statele din Balcanii de Vest, care au şanse mai mari la integrarea europeană. Însă, includerea Moldovei în Parteneriatul Estic o aruncă într-o entitate amorfă, alături de ţări precum Azerbaidjan sau Armenia care, în mod realist, nu pot spera vreodată la includerea în UE. De aceea, de acum încolo, probabil Chişinăul ar trebui să facă eforturi duble pentru a reuşi să se individualizeze între cele 6 state şi pentru a-şi demonstra europenitatea „crescută".

Ideile care stau la baza Parteneriatului estic sunt, fără doar şi poate, foarte valoroase şi derularea unui astfel de plan ar aduce beneficii incalculabile UE şi, în special, membrilor săi estici. În acelaşi timp însă, există temerea ca acest proiect să rămână la stadiul de idee frumoasă, transformându-se mai mult în utopie decât în instrument al metamorfozei democratice a Estului. Diferenţa dintre ideal şi realitatea concretă o pot da două amănunte: voinţa statelor UE de a urma proiectul iniţial cu consecvenţă, pe termen lung, şi volumul resurselor financiare alocate pentru relaţia cu cele 6 ţări ex-sovietice. Mai pe scurt spus, va avea Uniunea Europeană forţa de a se implica într-o regiune atât de sensibilă, pentru a o modela, securiza şi pentru a crea acolo un teritoriu nou al democraţiei şi stabilităţii? Va fi dispusă UE să înfrunte viitoarele isterii ale unei Moscove nemulţumite de încălcarea „propriului" teritoriu? Vor avea europenii răbdarea să relaţioneze cu sutele de „voronini", aflaţi la diferite niveluri, care se vor vedea deranjaţi în ambiţiile lor de satrapi locali? Experienţele trecutului ne fac să credem că nu.

Atât timp cât ţări precum Marea Britanie, Franţa, Germania, Italia, ţin mai degrabă să aibă o relaţie bună cu Rusia şi, în acelaşi timp, nici nu sunt interesate prea mult de spaţiul eurasiatic în discuţie, putem să ne aşteptăm ca Parteneriatul Estic să ajungă în aceeaşi postură ridicolă precum iniţiativele mai vechi (atât de dragi preşedintelui Băsescu) care ţinteau la pacificarea şi bunăstarea Mării Negre. Oricum, dacă succesul Parteneriatului va depinde de interesul membrilor puternici

ai UE, doar o schimbare totală de optică, plus voința de a pune capăt meschinăriilor Rusiei, ar putea conduce la o acțiune consistentă. E drept, europenii ar putea primi un ajutor nesperat din partea americanilor, şi ei interesați de stabilizarea unei zone bogate în resurse naturale şi aflate la porțile Orientului Mijlociu. Totuşi, prăbuşirea altor proiecte adresate aceleiaşi regiuni (Nabucco, proiectul Mării Negre, diverse rețele petroliere şi ale gazului) ne determină să fim circumspecți înaintea unuei propuneri de o asemnea amploare. Mai ales acum, în plină criză economică, o insuficiență a sumelor alocate celor 6 state ar însemna bagatelizarea Parteneriatului şi neantizarea sa treptată.

Apoi, să nu uităm că nu totul depinde de bunăvoința Uniunii. Chiar dacă ea ar aloca fonduri importante şi ar mobiliza o maşinărie birocratică şi de experți din toate domeniile care să îşi îndrepte atenția spre Est, se va găsi cine să pună bețe în roate. Pe de o parte Rusia, cu nesfârşitele sale rețele de influență, apoi o anumită pătură politică națională sau locală care încă trage foloase imense din starea de lucruri existentă. Din nefericire, ne putem lua exemplu chiar pe noi, România, pentru a realiza că sume considerabile venite din Europa se pot deturna fără urmă sau se pot pierde uşor în spații scăpate de sub orice control. De asemenea, nu trebuie neglijat faptul că nici un proiect nu poate reuşi fără voința de colaborare a celor cărora li se adresează. Dacă elitele din statele ex-sovietice încă acționează după modelul celor moldovene, mimând doar cooperarea şi dialogul cu Europa, atunci efectele Parteneriatului ar putea apărea abia după decenii...când noi generații, care nu sunt contaminate de duhul URSS-ului şi al autoritarismului, ar ajunge în poziții de decizie.

Oricâte argumente ar sta împotriva Parteneriatului Estic, el este totuşi prea frumos ca să nu fie declanşat. Chiar conştientizând dificultatea implementării democrației şi stabilității în asemene regiuni, UE tot ar merita măcar să încerce acest proiect îndrăzneț. Am putea să mai adăugăm că europenii sunt aproape „condamnați" să urmeze acest plan deoarece altă cale nu există. Succesul sau eşecul se vor măsura în perioade de timp care se vor scurge până când vecinii noştri vor copia/internaliza principiile de structurare a liberal-democrației.

Petru C. Baciu, poetul răstignirilor ascunse

În bunătatea sa nesfîrşită, Dumnezeu mi-a scos în cale cîtiva oameni care m-au ajutat enorm să cresc drept. Unul dintre aceştia, modele de viaţă pentru mine, este dl. Petru C. Baciu.

Claudiu Târziu

L-am cunoscut pe dl. Baciu în anul 1995, la Asociaţia Foştilor Deţinuţi Politic din Bacău. Tînăr jurnalist pe atunci, mă documentam la AFDP asupra unei nedreptăţi cu miză mare, căreia îi căzuseră victime mai mulţi foşti deţinuţi politici. Comisia locală de aplicare a decretului 118/ 1990 refuza să le dea legionarilor despăgubirile băneşti prevăzute de lege pentru anii de închisoare executaţi pe motive politice. Eram în faţa unei noi condamnări politice, de această dată într-un regim care se pretindea democrat. În opinia membrilor Comisiei, legionarii nu meritau despăgubiri, chiar dacă au luptat contra comuniştilor, pentru că ar fi fost totalitarişti şi ei. Dar decretul nu făcea această distincţie între legionari şi restul foştilor deţinuţi politic.

Cîtiva foşti deţinuţi politic, care făceau parte din conducerea filialei AFDP, dl Petru C. Baciu, dl. Gheorghe Mântulescu, dl. Mihai Păvăluţă şi regretatul Ioan Belciu mi-au dat lămuririle necesare şi, în plus, mi-au dăruit cîteva ziare şi cărţi în care erau evocate personalităţi ale rezistenţei anticomuniste, relatate suferinţe ale foştilor deţinuţi politic şi redate episoade necunoscute ale istoriei recente. Nu eram chiar străin de toate acestea, fiindcă mai citisem publicaţii pe această temă. Însă nu cunoscusem pînă atunci foşti deţinuţi politic.

Pe urmă, i-am vizitat tot mai des pe bătrînii de la AFDP, înţelegînd că ei fac parte dintr-o stirpe pe cale de dispariţie de la care am ce învăţa. M-am hrănit cu aviditate, încă de la început, din experienţa lor de viaţă şi am fost fermecat de felul lor

de a fi: demni, curajoşi, responsabili, generoşi, credincioşi neamului românesc şi lui Dumnezeu, inteligenţi, culţi, cu dragoste pentru semeni, jertfitori.

I-am însoţit apoi în mai multe călătorii prin ţară, în Bărăgan, la Balaciu, în Făgăraş, la Sîmbăta de Sus, la Aiud şi în atîtea alte locuri unde şi-au dat sîngele pentru Hristos şi pentru România, şi unde camarazi ai lor au sfîrşit mucenicește.

Îmi vor rămîne veşnic în memorie lecţiile de trăire creştină şi românească la care am asistat nopţi întregi în astfel de călătorii. Se adunau foşti deţinuţi politic din toată ţara – legionari, ţărănişti, liberali sau fără o apartenenţă politică, ortodocşi, catolici şi greco-catolici – şi rememorau istoria pe care o trăiseră. Erau seri fabuloase, în care mi se descoperea pe viu o lume despre care

ştiam doar din cărți. Acolo am văzut ce înseamnă cultul prieteniei, puterea ideilor încarnate în persoane deosebite sau forța rugăciunii – dimineața şi seara, pe întuneric, în camerele mari de cămin, unde eram cazați, în dreptul fiecărui pat se afla un om îngenuncheat şi, chiar dacă nu se auzea nici un cuvînt, simțeam un suflu extraordinar, ca şi cum cineva ar fi deschis o fereastră spre divinitate.

Astfel am cunoscut şi alți foşti deținuți politic pe care i-am îndrăgit imediat. Sînt atît de mulți încît nu-i pot cuprinde aici.

Am avut onoarea ca o parte să-mi acorde prietenia lor. Iar apropierea de ei mi-a marcat profund şi binefăcător evoluția. M-am maturizat nu sub influența ideologiei pe care unii dintre aceşti prieteni o împărtăşeau, ci a bogăției şi frumuseții lor sufleteşti. M-au convins să privesc mai atent trecutul recent al românilor – implicit, experiența legionară – şi să le îmbrățişez unele idei, nu prin propagandă, ci prin forța exemplului personal. Un om care renunță oricînd la bucata lui de pîine pentru altul mai flămînd; un om care îşi cheltuie pensia pe cărți esențiale pe care le dăruieşte unora mai neştiutori; un om care, la 70 sau 80 de ani, munceşte cu brațele la ridicarea unei biserici sau a unui monument; un om care a trecut prin torturi inimaginabile, a purtat lanțuri la picioare pînă i-au rămas urme pe viață, a făcut 10, 15 sau 20 de ani de închisoare numai pentru că şi-a iubit țara şi credința, dar i-a iertat pe toți şi se roagă pentru călăii săi; un om care, din venituri modeste, a ținut în şcoală copiii altora mai săraci; un om care a mărturisit adevărul indiferent de consecințe; un om care a răbdat foamea, nu a avut un acoperiş deasupra capului, a fost zeci de ani marginalizat social, dar niciodată nu a cerşit nimic, mergînd neclintit pe drumul lui; un astfel de om nu poate fi un politruc criminal, aşa cum ne-au fost prezentați, vreme de 45 de ani, adversarii comuniştilor.

Revenind la dl. Petru Baciu, domnia sa a fost întotdeauna în grupul foştilor deținuți politic din Bacău autoritatea ultimă. Nu s-a impus prin voința de a conduce sau prin alegeri, ci, firesc, prin calitatea sa umană. Ceilalți au recunoscut în domnia sa "Baciul" şi l-au tratat ca atare.

Acest grup funcționează pe principiul sobornicității. Este acolo o frăție deplină, în care nimeni nu dă ordine, ci toate problemele sînt discutate, fiecare îşi spune părerea, majoritatea indică o soluție, iar ultimul cuvînt îl are cel care e considerat şeful. A conduce un astfel de grup nu e un privilegiu, ci o responsabilitate enormă. Iar "Baciul" ştie să se achite de ea ireproşabil.

De dl. Petru Baciu m-am apropiat treptat, în timp, şi mă bucur că am avut răbdare să-l descopăr. Domnia sa nu se grăbeşte să-şi facă noi prieteni. Este rezervat şi suspicios, ca orice luptător încercat. Însă, odată ce i-ai cîştigat încrederea, îți pune inima în palmă. Prietenia este sfîntă pentru dl. Baciu şi numai o catastrofă o poate rupe. Stă mărturie prietenia noastră, nu lipsită dem încercări.

Este un om dur – în primul rînd cu sine însuşi –, care nu face rabat de la principiile şi valorile sale, cu o minte ageră şi hotărît în a-şi urma idealul. Dar între prieteni se dovedeşte cald, îngăduitor şi plin de umor. Că are o sensibilitate aparte o dovedeşte şi pasiunea sa pentru poezie. Citeşte şi scrie poezie cu patima unui veşnic îndrăgostit. Versurile sale se consituie într-o mărturie a atîtor răstigniri ascunse şi totodată într-un manifest pentru resurecția națională. Nu voi insista mai mult aici asupra poeziei dlui Baciu, întrucît se ocupă de ea Constantin Mihai în unul din articolele următoare.

Personalitatea sa complexă e greu de cuprins în cîteva fraze. Vorbeşte poate mai clar şi mai convingător despre dl. Baciu ceea ce am învățat de la domnia sa. Iată cîteva dintre îndreptările sale de viață, care nu sînt originale, nici noi, dar atît de rar trăite azi:

Fii conştient cine eşti. Lauda să nu te înalțe, ocara să nu te coboare.

Cînd ți se vorbeşte despre cineva, vezi cine despre cine şi ce spune.

Cuvîntul dat să ți-l ții cu orice preț.

Cei care nu cred în Dumnezeu şi în neamul lor sînt infirmi sufleteşte.

Nu-ți lăsa fratele căzut în nevoie.

Jertfa de sine este singurul drum spre mîntuire.

Voi încerca să întregesc această schiță de portret redînd, în paginile următoare, un episod din viața dlui Baciu, aşa cum l-am scris în urmă cu şase ani pentru un ziar central.

Prăbuşirea centrului de comandă al rezistenţei

Claudiu Tîrziu

Uturea este cel mai înalt vîrf din zona Solonţ, lîngă Moineşti – Bacău. În 1945, o mînă de tineri au început să organizeze în acest loc un punct de rezistenţă anticomunistă. Cei mai mulţi dintre ei au fost arestaţi în 1948, înainte de a trage un glonţ.

Au ieşit din temniţă după zeci de ani, cu nădejdea numai în Dumnezeu.

Petru C. Baciu, unul dintre supravieţuitori, ne-a spus povestea lor.

Solonţ

Comuna Solonţ se întinde leneşă peste crestetele pleşuve ale unor munţi pitici. O taie şerpuit un pîrîu tulbure ca şi căutătura ţăranilor de peaici. Oamenii sînt scumpi la vorbă pînă la prima sută de rachiu. Nu-şi amintesc de rezistenţa anticomunistă. Ştiu cîte ceva despre un fost ˝partizan˝, Vasile Unguraşu, că a făcut puşcărie pentru că s-a ridicat contra comuniştilor. A murit de cîţiva ani. Pe ceilalţi i-au uitat de mult, de cînd au fost ucişi. Vasile Unguraşu era vărul lui Gheorghe Unguraşu – iniţiatorul şi principalul artizan al fortului de la Uturea. Toţi ai lui Unguraşu au pus mana pe armă, cu gîndul de a înlătura regimul. Alături de ei au stat alţi 15 studenţi, elevi şi muncitori. Unul dintre supravieţuitorii de la Uturea, Petru C. Baciu, din Bacău, era pe atunci şeful legionarilor din judeţ.

Petru Baciu povesteşte fără patimă despre rezistenţa anticomunistă, pentru care a făcut aproape 16 ani de închisoare. I se ascute privirea doar cînd pomeneşte numele vreunui prieten mort în temniţă.

La Uturea au fost săpate în munte două depozite de armament, care au fost întărite cu bîrne şi acoperite cu buşteni şi piatră. De pe acel vîrf împrejurimile se vedeau ca-n palmă şi "partizanii" nu riscau să fie uşor biruiţi nici de o trupă numeroasă.

Strîngerea armamentului a început încă din 1945. Unguraşu, pe atunci student la Academia Comercială, l-a avut ca „mînă dreaptă" pe colegul său Eugen Berza (devenit preot ortodox după ieşirea din închisoare). Cei doi primeau ordine de la Baciu – şi el student –, care lucra în deplină conspirativitate. Nu era cunoscut decît de cei mai apropiaţi colaboratori.

„Îmbrăcat în uniformă militară, am intrat pe poligoanele de instrucţie a două regimente din Bacău, unde era o cantitate impresionantă de armament şi muniţie, captură de război. Am cumpărat bunăvoinţa unui soldat care era de pază şi, împreună cu Eugen Berza, am încărcat mai multe căruţe cu grenade anticar", îşi aminteşte Petru Baciu. În scurt timp, la Uturea au fost adunate numeroase mitraliere, pistoale automate, arme ZB, revolvere, grenade de mînă, grenade antitanc, lăzi de cartuşe de toate calibrele. Căpitanul artilarist Marin Ţucă a adunat cel mai mult armament.

Scuturi umane pentru Securitate

Apoi, Baciu, Unguraşu şi Berza au trecut la recrutarea luptătorilor, numai dintre legionari. „La Uturea trebuia să fie centrul de comandă al rezistenţei pe întreaga Moldovă. Aşteptam să primim ajutor din străinătate pe calea aerului: aparatură de comunicaţii, oameni antrenaţi în bazele militare americane etc. Eram convinşi că va izbucni repede un război între ruşi şi americani, iar noi trebuia să fim pregătiţi pentru a ne elibera ţara", spune Baciu.

Baciu organizase mai multe echipe mobile, care urmau să ducă un război de gherilă. Şi pusese la punct un serviciu de informaţii prin care a identificat toate punctele strategice din judeţul Bacău, pe care urmau să le dinamiteze în cazul izbucnirii războiului spre a slăbi forţa armatei de ocupaţie.

La 15 mai 1948, au început arestările în masă ale legionarilor. Baciu a hotărît retragerea tuturor în munţi. Însă, deja fuseseră prinşi o parte dintre camarazii săi. El a scăpat pentru că nu dormea două nopţi la rînd în aceeaşi casă.

La 24 mai, o primă echipă de "partizani", condusă de Eugen Berza, s-a baricadat la Uturea. A doua zi au fost arestaţi fără să tragă un foc de armă.

Securitatea a smuls, prin tortură, de la primii legionari încătuşaţi, informaţii privind amplasarea punctului de rezistenţă. Apoi, securiştii au înconjurat depozitul principal şi, punînd drept scuturi vii doi camarazi ai "partizanilor" – Gioga Parizianu şi Mircea Moţei –, i-au obligat pe Berza şi pe ceilalţi să se predea.

Trădarea și arestarea capilor rezistenței

Punctul de rezistenţă a fost mutat în locul numit de oamenii din Solonţ „Hrapca Jgheabului". Acolo s-au adăpostit Petru Baciu şi Gheorghe Unguraşu, asteptînd semnalul de luptă de la superiorii lor, care, între timp, fuseseră şi ei arestaţi. Petre Dascălu, Vasile Unguraşu şi Neculai Unguraşu au rămas în comunele din apropiere, ca oameni de legătură.

Baciu şi cu Gh. Unguraşu au fost hăituiţi prin munţi de la sfîrşitul lunii mai pînă la mijlocul lui noiembrie 1948.

„Am vrut să atacăm Miliţia sau Sfatul Popular Moineşti. Am fi ucis, fără îndoială. Slavă Cerului că nu am făcut-o! I-am fi aruncat în sînge şi pe ai noştri, ne încărcam conştiinţele şi tot nu rezolvam nimic", mărturiseşte Baciu.

În noiembrie, au mers la Bucureşti. Li se pregătise ieşirea din ţară, numai că au fost trădaţi, în ultimul moment, şi arestaţi.

Rezistenta din munţii Moineştiului a continuat. În 1951, au fost arestaţi şi condamnaţi şi Neculai Unguraşu, tatăl lui Ghiţa, Neculai Unguraşu, fratele său, Vasile şi Costache Unguraşu, veri. Ei hărţuiseră Securitatea şi ridicaseră moralul oamenilor din zonă.

Ultimii „partizani": Lupeș și Măzăreanu

Într-o notă a Serviciului "Bande" al Securităţii, din 16 februarie 1953, se arată că în regiunea Bacău „sînt o serie de fugari izolaţi care nu sînt urmăriţi, din punct de vedere informativ, în mod organizat şi continuu". Dintre aceştia este nominalizat Vasile Borş, fost membru în „banda Hrib Alexandru" din Neamţ. Însă, cel mai periculos din-

tre aceşti „lupi răniţi" a fost Ion Lupeş. Ca elev al Liceului Teoretic Târgu Ocna, încă din 1945 a adunat armament şi muniţie pentru rezistenţă. În '49, a fost condamnat la şapte ani de închisoare pentru „uneltire contra ordinii sociale". A evadat, după un an, din închisoarea Târgşor – Ploieşti. O vreme a evitat confruntările directe cu Securitatea. Stătea ascuns în munţii Moineştiului, iar iarna cobora în satul Poduri, la părinţii săi. Sora sa, Maria, îi săpase un adăpost sub podeaua grajdului.

La 12 august 1954, Lupeş a fost văzut în Lucăceşti de miliţianul Ioan Dragomir, care a încercat să-l aresteze. Lupeş a scăpat, dar a mers acasă la miliţian, unde acesta a sosit împreună cu o patrulă. Lupeş l-a înjunghiat pe Dragomir şi l-a împuşcat pe sergentul major Ioan Leche. Alţi doi miliţieni au fugit.

Din documentele Securităţii reiese că, a doua zi, Lupeş a spart postul de miliţie din Poduri de unde a luat 273 de cartuşe şi documente referitoare la urmărirea „bandiţilor".

Curînd, lui Lupeş i s-a alăturat un vechi camarad, Petre Măzăreanu, care abia fusese eliberat din închisoare. La 20 august 1954, au atacat postul de miliţie Bârsăneşti, omorîndu-i pe sergenţii Dumitru Carp şi Dumitru Sârbu, care fuseseră paznici la închisoarea Oneşti şi îi bătuseră groaznic pe detinuţi. Apoi au dat foc postului.

Securitatea le-a dat de urmă lui Lupeş şi Măzăreanu după cîteva luni, cînd se pregăteau să iasă din ţară. Au fost condamnaţi la moarte şi executaţi la 18 decembrie 1955, la Jilava.

Alexandru Lupeş, tatăl lui Ion, a fost condamnat la şapte ani de temniţă, mama, Maria, la 18 ani, şi sora, Maria, la 15 ani, pentru favorizarea infractorului.

Petru C. Baciu. Scurtă biografie

Petru C. Baciu s-a născut la 12 iulie 1922, în Bacău, într-o familie de creştini ortodocşi, cu şapte copii. Tatăl său era şef de tren, iar mama casnică.

Şi-a petrecut la bunici o parte din copilărie şi poartă şi astăzi în suflet, nestinse, cele mai frumoase amintiri din acele timpuri. Mărturiseşte că de la părinți şi bunici a învățat munca şi rugăciunea, cinstea şi omenia.

Doi frați ai săi, Ioan – mai mare – şi Emil – mai mic – şi Petru Baciu însuşi sunt veterani de război. Petru, împreună cu doi frați mai mici, Aurel şi Vasile, au fost deținuți politici. Petru a executat peste 15 ani de temniță, Aurel – şase şi Vasile – cinci.

Petru Baciu a absolvit Liceului Comercial, devenind contabil. În 1937, intră în Mişcarea Legionară, atras de disciplina, ordinea, credința şi seriozitatea legionarilor, alături de care a muncit în tabăra de voluntari de la Traian – Bacău.

În timpul guvernării antonesciene este arestat în mai multe rânduri de către Siguranța Statului şi judecat pentru activitate în cadrul "Fraților de Cruce"- Bacău. Două perioade trăite în temnițe au fost mai lungi şi deosebite, în adolescență, la Galați – 3 noiembrie 1941 - 28 februarie 1942 şi Văcăreşti – aprilie 1942 - iunie 1942.

Participă la campania de eliberare a Ardealului de Nord. După terminarea războiului se înscrie la Academia de Înalte Studii Comerciale şi Industriale din Bucureşti.

La 15 mai 1948, când încep marile arestări, se retrage împreună cu studentul Gheorghe Ungurașu în munți, unde aveau organizat, în regiunea Solonț-Uturea, un punct de rezistență armată.

După şase luni, la 15 noiembrie 1948, coboară din munți pentru a trece frontiera spre Triest, cu un grup de studenți, pentru că majoritatea camarazilor săi fuseseră arestați prin trădare.

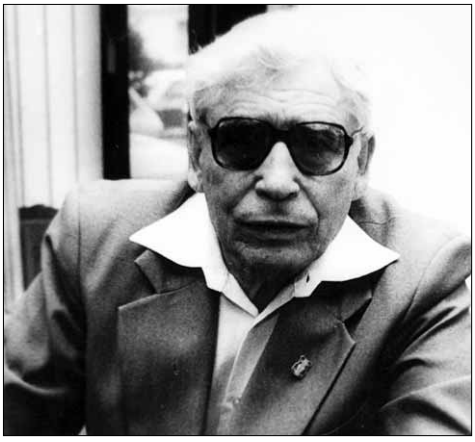

În Bucureşti, grupul este trădat şi la 29 noiembrie 1948 este arestat la Ministerul de Interne. Va fi condamnat la 10 ani temniță grea şi pus în libertate după 13 ani (1961).

După eliberare, s-a căsătorit cu Aurica Munteanu, o fostă studentă eliminată din facultate pe motivul că părinții erau "chiaburi". Aurica s-a născut în satul Băimac din județul Bacău şi a decedat acum câțiva ani, în Bacău.

La 10 octombrie 1975, este rearestat şi condamnat la şase ani pentru propagandă împotriva orânduirii socialiste. În luna august 1977 este eliberat din Zarca Aiudului.

În anii detenției a trecut prin închisorile: Ministerul de Interne arestul I şi II, Văcăreşti, Galați, Suceava, Rahova, Iaşi, Bacău, Piteşti, Craiova, Jilava, Aiud, Poarta Albă, Peninsula, Capul Midia, Grindu, Periprava-Bac, Borzeşti, Constanța, Oneşti.

A publicat volumele de versuri *Cine?* (Bucureşti, Fundația Culturală Buna-Vestire, 1997, 1999) şi *Inimi zăvorâte* (Bucureşti, Fundația Culturală Buna-Vestire, 1999) şi cartea de memorii *Răstigniri ascunse* (Bucureşti, Editura Fundația Culturală Buna-Vestire, vol I – 2004, vol II - 2009).

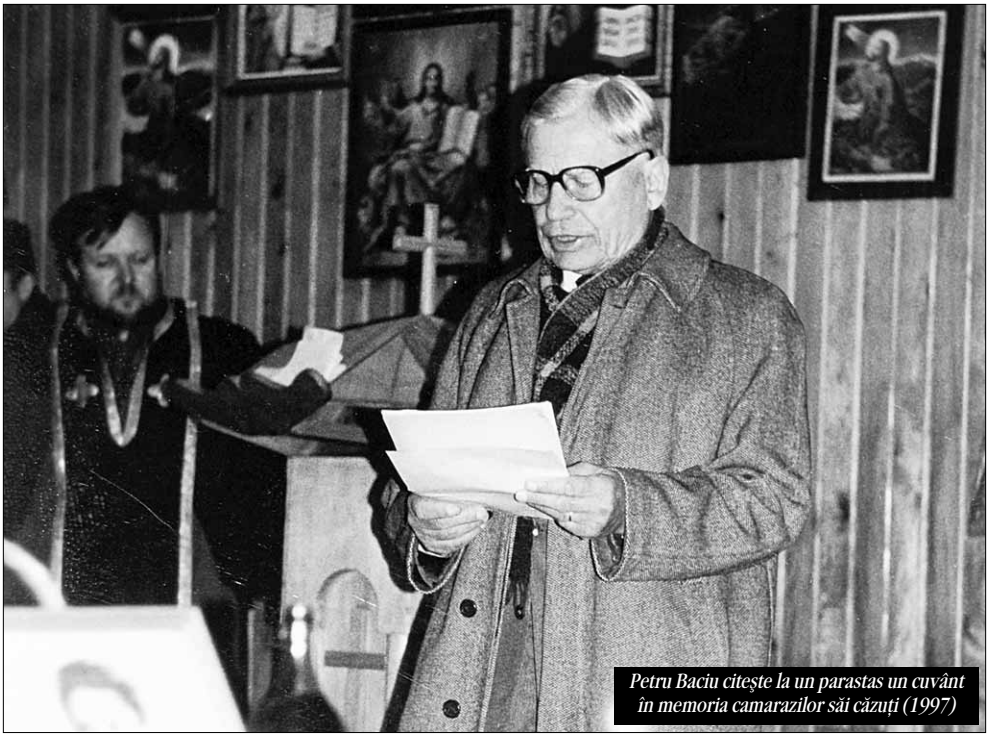

Petru Baciu citeşte la un parastas un cuvânt în memoria camarazilor săi căzuţi (1997)

Poetica suferinţei

Constantin Mihai

Lirica temniţelor adaugă un nume de referinţă listei de autori care au versificat suferinţa românească în spaţiul recluzionar comunist, înscriindu-se pe linia tradiţiei poetice a lui Radu Gyr, Andrei Ciurunga, Victor Ioan Pica ş.a., a vitalismului proteic şi a misionarismului energetic. Este vorba de poetul Petru C. Baciu, rezistentul anticomunist, neînfricatul luptător pentru credinţă şi adevăr, un suflet sensibil care transpune, sub forma unei scrieri rafinate, crezul generaţiei sale de mucenici şi sfinţi.

Volumul său de versuri *Cine? – Poezii din temniţă* (Bucureşti, Editura Fundaţiei Culturale Buna-Vestire, ediţia a II-a, 2002) reconfigurează traseul complex al elitei mărturisitoare din universul carceral, printr-o sublimare poetică a stărilor confesive, a trăirilor interioare producătoare de tensiuni creative. Poetica suferinţei se subsumează unei poetici explicite a speranţei, a credinţei ferme în Învierea neamului românesc care trebuie să parcurgă cele trei etape iniţiatice, cu funcţie de *catharsis*, etape fundamentale de purificare faţă de răul existent: *pădurea cu fiare sălbatice; mlaştina deznădejdii şi muntele suferinţei.*

Titlul volumului, deşi unul aparent interogativ, implică, în subsidiar, un răspuns consistent la drama provocată de apocalipsa roşie, o motivaţie serioasă, din perspectiva salutară a creştinismului, cartea constituindu-se, mai degrabă, într-un document de incriminare a celei mai diabolice ideologii – comunismul – propagatoare de crime incomensurabile: „Cine m-a aruncat în vâltoare?/ Cine mi-a sortit pasul care doare?/ Pe drum de Golgota suiş/ Să mă poticnesc de povârniş?... Din nepătruns/ Coboară în şoaptă răspuns/ În faţa icoanei voi aţi jurat/ Să ispăşiţi al neamului vostru păcat.”

Substanța tematică a acestui volum este susținută de militantismul poetului pentru crezul legionar („*Iubirea mea*"; „*Majadahonda*"), pentru axiologia creștină ca mijloc de soteriologie a propriei națiuni. Geografia penitenciară este conturată în diverse ipostaze auctoriale, în care durerea este modelată prin rugăciune, iar finitul prin aspirația permanentă spre libertate. Exercițiile poetice devin un pretext de a glosa pe marginea dimensiunii religioase a existenței, a convertirii în *mirabila sămânță* a credinței. Reiterarea traseului christic nu se putea realiza decât prin recursul permanent la stadiile suferinței umane, la lupta pe care ființa o ducea cu răul întrupat. Instrumentalizarea bestiarului bolşevic reprezenta o metodă aproape sigură de exorcizare a maleficului, de transgresare a orizontalei haotice prin verticala cosmotică, restauratoare de ordine, armonie şi sens.

Libertatea ca profesiune infailibilă de credință: „Precum soldatu-ncercuit în luptă/ El crede-n biruință, de nu moarte,/ Captiv în țara mea, cu carnea ruptă,/ De temniți istovit, eu cred în libertate/ Aiud, Suceava, Zarca şi Galați/ Canal, Interne, Văcărești, Jilava/ Măriri viitoare, mărturii stați./ Voi temnițe crunte/ Voi crâncene temniți/ Lumini peste veac/ Stropite cu sângele meu, dac!" (*Eu cred în libertate*), asigură condiția pentru țelul final al firii: mântuirea sufletului. Astfel, posibilitatea de a accede la Înviere rămâne o constantă inebranlabilă a acestui *homo christianus*, care pendulează între angajare şi asceză.

Volumul de față se circumscrie totodată unei poetici a iubirii creştine, a luminii taborice care încearcă să stingă, prin incandescența sa, *partea diavolului*, a răului absolut, sub toate formele sale. Poemele lui Petru C. Baciu se constituie exemplar în tot atâtea trepte ale ascensiunii prin suferință, ale modelării prin practica euharistică („*Pâinea*", „*Vinul*") sau prin apelul la acel *imitatio Christi* („*Sărutul lui Iuda*"). Reprezentarea patristică a nebuniei întru Hristos se conjugă cu dragostea poetică pentru soția credincioasă şi pentru proprii camarazi de luptă şi idealuri național-creştine. Dincolo de suferințele îndurate în temnițele comuniste şi descrise în tot dramatismul lor, poezia lui Petru C. Baciu rămâne o poezie a rugăciunii, a litaniei pentru adevărul creştin, o rememorare a trecutului recent al unei națiuni schilodite. Poetica lui Petru C. Baciu este expresia artistică a Tradiției Sfinților Români din închisorile comuniste, epopeea unei generații martirizate: „Plec, căci sufletu-mi de-acum/ Şi-a-nceput călătoria.../ Eu v-aştept pe lungul drum/ Sus la cer ni-i veşnicia..../ Plec, lăsându-vă trecutul/ Să vă fie spadă, scutul.../ Dar să ştiți, n-am fost mai bun/ Decât frații mei de drum/ Răstigniți în crunt surghiun" („*Plec*").

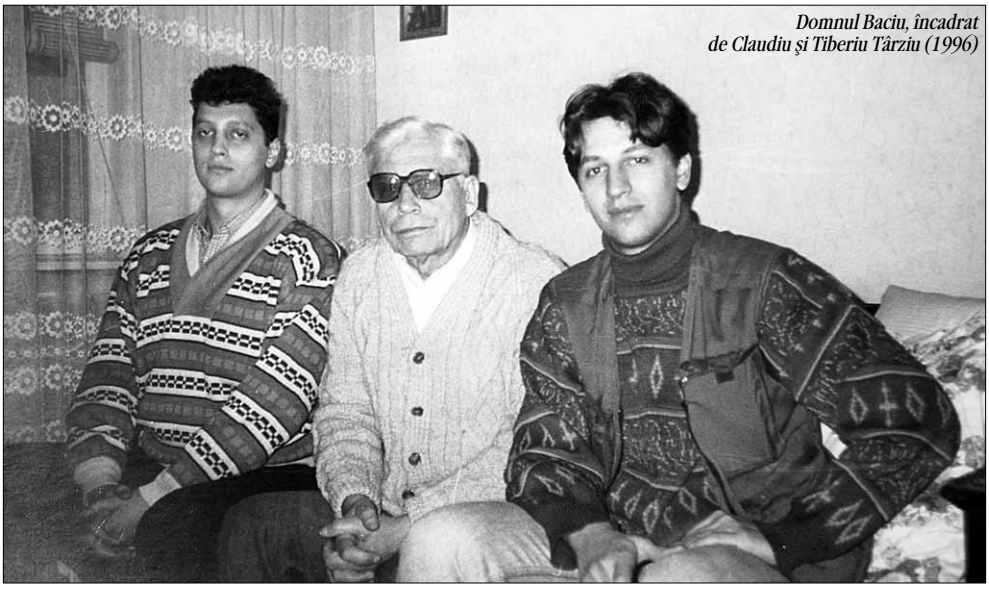

Domnul Baciu, încadrat de Claudiu şi Tiberiu Târziu (1996)

Cum l-am cunoscut pe fratele Petru C. Baciu

Aspazia Oțel Petrescu

Într-o zi ca oricare alta mi-a fluturat la uşă un plic alb ca o aripă de înger. Îmi aducea o întrebare adresată de un prețuit prieten tânăr: "Îl cunoaşteți pe domnul Petru C. Baciu?". I-am răspuns imediat, fără să stau mult pe gânduri:

„Sigur că îl cunosc. Cum aş putea să nu-l cunosc? E băcăuan şi e un minunat frate de suferință". „Atunci, vă rog frumos să-mi trimiteți un articol despre domnia sa, pentru revista *Rost*, care şi-a propus să-i evoce personalitatea".

De data aceasta nu m-am repezit cu răspunsul şi am căzut pe gânduri. Cum aş îndrăzni să scriu articolul solicitat despre o persoană pe care, de fapt, am întâlnit-o de două ori în viața mea de după 1989: o dată la Aiud, în reculegere la mausoleul *Calvarul Aiudului* şi altă dată la o conferință cu Părintele Gheorghe Calciu, binecuvântată să-i fie amintirea. De ce factură o fi această cunoaştere? Şi atâta cât este, îmi dă dreptul să vorbesc despre unul dintre cei mai încercați luptători din *oastea* celor angajați în încleştarea cu fiara roşie, întru apărarea Patriei şi a Neamului nostru român şi creştin? De ce oare în cele două întâlniri ne-am strâns bărbăteşte mâinile, cu efuziunea celor ce se cunosc de lungă vreme, profund şi total?

După faptele lor îi veți cunoaşte, ne-a arătat Mântuitorul reperul cel mai adecvat în evaluarea celor buni față de cei răi. Faptele fratelui Petru – îmi acord dreptul să-l numesc aşa cum mă îndeamnă inima – sunt cunoscute mai ales din propriile sale mărturisiri, dar şi după ale celor care l-au însoțit pe lungul şi greul urcuş spre Golgota spațiului nostru mioritic. Cine doreşte să le cunoască, să le citească în cărțile sale: *Inimi zăvorâte* (Bucureşti, Fundația Culturală Buna-Vestire, 1999); *Cine? – poezii din temniță* (Bucureşti, Fundația Culturală Buna-Vestire, 2002); *Răstigniri ascunse* – mărturii (Bucureşti, Editura Fundația Culturală Buna-Vestire, 2004). Vor afla acolo faptele luptătorului şi crezul său ce se leagă statornic de cel al martirilor morți pe jertfelnicul altar al Patriei. Vor afla că Petru Baciu este, fără îndoială, un câştigător al cununei martirice, în fruntea cohortelor ce s-au jertfit pentru Țară şi Cruce, în numele Domnului Iisus Hristos.

Nu mă simt vrednică să relatez cum şi-a slujit Petru Baciu sfântul său ideal şi care sunt meritele sale în apărarea eternelor valori în care crede nelimitat. Voi încerca totuşi să creionez, în câteva smerite cuvinte, cum se face că inima mea îl cunoaşte atât de profund şi total. După ce repere l-a cunoscut?

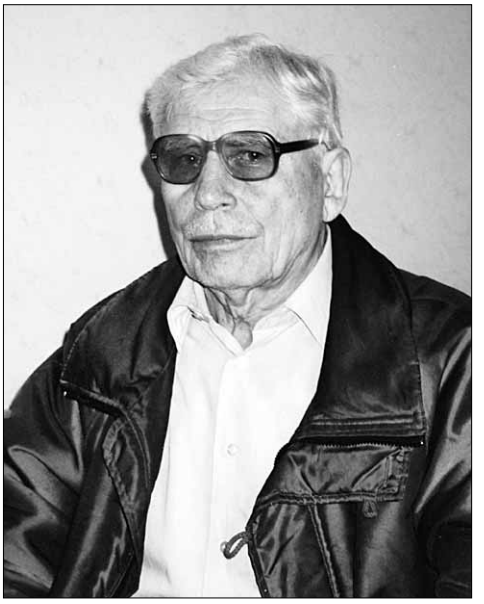

A fost întrebat odată de nişte tineri, părintele Arsenie Boca:

- Părinte, dacă dincolo vom avea trupuri de slavă, ne vom mai cunoaşte între noi, cei ce am dobândit mântuirea? Şi dacă da, după ce ne vom cunoaşte?

Răspunsul Părintelui a fost ca întotdeauna scurt şi deplin lămuritor:

- După dragoste ne vom cunoaşte.

Sunt destule repere după care îl putem cunoaşte pe fratele Petru. Îl putem cunoaşte, de exemplu, după *fericirile* la care a fost chemat să le răspundă, multe şi nespus de dure: fericirea celor prigoniți pentru dreptate, fericirea celor ocărâți, nedreptățiți, urâți şi prigoniți până la moarte în numele Domnului Hristos, fericirea celor ce mult au plâns pentru neamul oropsit şi împilat şi câte alte fericiri martirice. L-aş mai fi putut cunoaşte după dureri, după suferința neînduplecată, acerbă, înverşunată, necruțătoare, cu neputință de înlăturat. Suferința abisală care pentru a putea fi îndurată a trebuit să fie transfigurată prin rugăciune şi asceză impusă şi prin acceptare desăvârşită în trepte de jertfă trăite ca o Răstignire şi cu speranța într-o apoteoză a Învierii. Mătănii de dureri înşirate pe firul delicat al unei iubiri nesperate. Da, *iubirea*, aceasta este reperul după care l-am cunoscut pe fratele Petru, reper sublim şi infailibil. Din toate reperele amintite mai sus, însuşite cu sinceritate, a țâşnit acel fluviu de iubire pe care îl percepeam cu toții curgând printre lucruri şi oameni. Acea iubire absolută şi divină crescută din suferință şi multă, multă rugăciune, acea iubire despre care ne vorbeşte înțelepciunea Părintelui Ghelasie de la Frăsinei („*Psalmul iubirii de Dumnezeu*"): „Toate se pot spune,/ Doar *iubirea se tace;/ Iubirea se ascunde*/ şi nimeni nu o ştie,/ *Iubirea, închinarea* de Taină,/ *Iubirea, dumnezeiasca icoană*".

Ne-am regăsit, rând pe rând, în toate iubirile de care vorbeşte Părintele Ghelasie: „Este singura *cântare*,/ Iubirea, ce *se cheamă*,/ *Iubirea*, ce *se aşteaptă*,/ *Iubirea*, ce nu se poate uita,/ *Iubirea*, ce nu se poate ucide,/ *Iubirea*, ce în sine *plânge*,/ *Iubirea, crucea Veşniciei*" („*Doinirea Iubirii*").

Fie-mi îngăduit să redau în ce fel aduce mărturie fratele Baciu despre iubirea sa şi care mi-a umplut sufletul de cunoaşterea omului ce şi-a înțeles destinul, adică *chemarea*: „Iubirea mea a fost Legiunea,/ Pâinea zilnică, rugăciunea./ Ție ți-am dăruit anii tinereții,/ Cu tine am urcat stâncile vieții./ Tu m-ai scos din nevrednicie,/ Ai dat pasului meu tărie,/ Ai fost revelație, un trimis,/ Tu m-ai învățat să nu cad învins,/ Tu ai deşteptat în mine puteri,/ Mi-ai gătit drumul spre învieri,/ M-ai învățat să iubesc, să iert,/ În căderi pe mine să mă cert./ Dacă tu nu ai fi fost, nu erai,/ Eu n-aş fi cunoscut dorul de rai./ Aş fi fost un om fără țel şi sărac,/ Aş fi trecut searbăd prin veac./ Mi-ai fost călăuză şi stea,/ Astăzi tu faci parte din viața mea./ Prin tine Legiune/ M-a biruit, treaptă de urcuş, pe mine./ Şi când pe alte țărmuri voi pleca/ Te voi lua cu mine, iubirea mea" („Iubirea mea", din volumul *Cine?*).

Îmi apar clar în minte clipele în care am avut certitudinea că îl cunosc pe fratele Petru de lungă vreme şi în toată amploarea caracterului său unic, de excepție. Se terminase programul complex şi nespus de obositor datorită emoțiilor copleşitoare ce ne inundau la tot pasul în această sărbătorire a martirilor cărora li s-a înălțat mausoleul *Calvarul Aiudului*. Mausoleul în sine era o imensă emoție, o tulburătoare mărturie a unui adevăr cutremurător, încremenită în piatră, sub un cer sublim de toamnă timpurie (14 septembrie, Ziua Sfintei Cruci) ce îşi tremura generos lumina blândă peste *Râpa Robilor*, hecatombă flămândă ce a înghițit tot ceea ce reprezenta opoziție în calea desființării nației române, prin silnicie şi teroare. De nedescris cu câtă emoție s-a încărcat mulțimea de supraviețuitori, înfrățiți prin suferință, nu prin naştere, câte strângeri de mâini, câte îmbrățişări, câte lacrimi, câte înfiripări de noi relații, câte cuvinte cu vibrații prelungi cu sufletele încercate. Ce să mai vorbim despre vizita în sinistra închisoare, cu sinistrele ei peceți, pe o istorie înecată în suferință: Zarca, Celula albă etc.... Rugăciunile, luările de cuvânt, toate la un loc formau un climat emoțional, greu de trăit, chiar şi pentru cei încercați în cuptorul pătimirilor de sub cnutul roşu.

Cum nu şi-a dezmințit niciodată semnificația numelui său, fratele Petru, ca un adevărat baci, şi-a adunat băcăuanii ca să-i ducă acasă, împreună, în acelaşi vagon dintr-un tren de noapte. Maria Indreica Baciu, una dintre *fetele-minune* ale surghiunului nostru de la Mislea, era căsătorită cu Aurel Baciu, unul dintre frații lui Petru. Ea m-a prezentat soțului şi cumnatului său şi în felul acesta am fost integrată în grupul lor, pentru că Romanul (casa mea) se află pe aceeaşi linie ferată. Cu vocea lui domoală, de moldovean, fratele Petru ne mărturisea cum s-au oglindit în sufletul

său de poet sensibil emoțiile trăite de noi toți în această minunată zi, cu adevărat a Sfintei Cruci, de-a lungul căreia s-au prosternat şi s-au topit martirii neamului românesc. Cuvintele lui Petru m-au făcut să percep cu o acuitate aproape dureroasă că morții noştri, în participarea lor tăcută, ne-au subliniat *câştigurile* realizate prin jertfa lor: acest şuvoi de iubire luminoasă ce ţâşnea cu forța unei fântâni arteziene, din cenuşa lor făcută una cu țărâna. Îmi stăruiau în minte două versuri aparținătoare acelui miracol ce ne-a fost stâlp de susținere, Radu Gyr: „Avem atâția morți şi atâtea oseminte/ Şi de lumină coastele ne dor".

Mă gândeam şi eu, urmărindu-l pe fratele Petru, la cuvintele lui Gabriel Constantinescu. Cât adevăr exprimau arzătoarele sale cuvinte: „Mausoleul de la Aiud este închinat suferinței, un templu al durerii, în care cele şapte perechi de cruci îngemănate simbolizează martiriul unui neam care a îndurat povara înfrângerii în cel deal doilea război mondial, iar apoi umilințele şi suferințele din lunga noapte comunistă... Mausoleul de la Aiud este atât lăcaş de închinăciune şi reculegere, cât şi necropolă pentru osemintele celor căzuți... Pentru a ajunge la osuar, trebuie să cobori treptele suferinței" (*Fericiți cei prigoniți pentru dreptate*, Calvarul Aiudului, Sibiu, 1999).

Acompaniat de glasul roților de tren, fratele Petru ne mărturisea adevăruri dureroase ce se desprindeau din lunga sa experiență de luptător neînfricat. Am aflat sinteza aceastor gânduri în cartea sa *Răstigniri ascunse*, în nespus de frumosul său *„În loc de cuvânt înainte"*. Găsesc că citarea unora dintre ele este cea mai potrivită încheiere: „...Trecând paharul atâtor dureri, căderi şi înălțări, înfrângeri şi biruințe, rămânem legați de eternitatea crezului nostru, alături de morții sfinți ai neamului românesc. Lupta noastră a fost dreaptă! Ideile pentru care am luptat şi pentru care am murit sunt de esență divină... Prigonitorii noştri nu vor putea ascunde la infinit sângele nostru vărsat între zidurile temnițelor, sângele care a înroşit caldarâmurile pe tot cuprinsul țării, sânge vărsat de rezistența din munți şi pe atâtea alte fronturi. Ceea ce au clădit legionarii nu va mai putea dărâma nimeni. Tăria faptelor lor a fost Iisus Hristos! El va scoarte din întuneric toate cele ascunse de prigonitori. Voi cei de mâine să nu vă temeți de ocara oamenilor, de cuvântul prost sau de mişelia lor, căci lumina va birui întunericul!".

Eu ce-aş mai putea adăuga la felul în care l-am cunoscut pe fratele Petru? La crezul, său voi spune doar Amin!

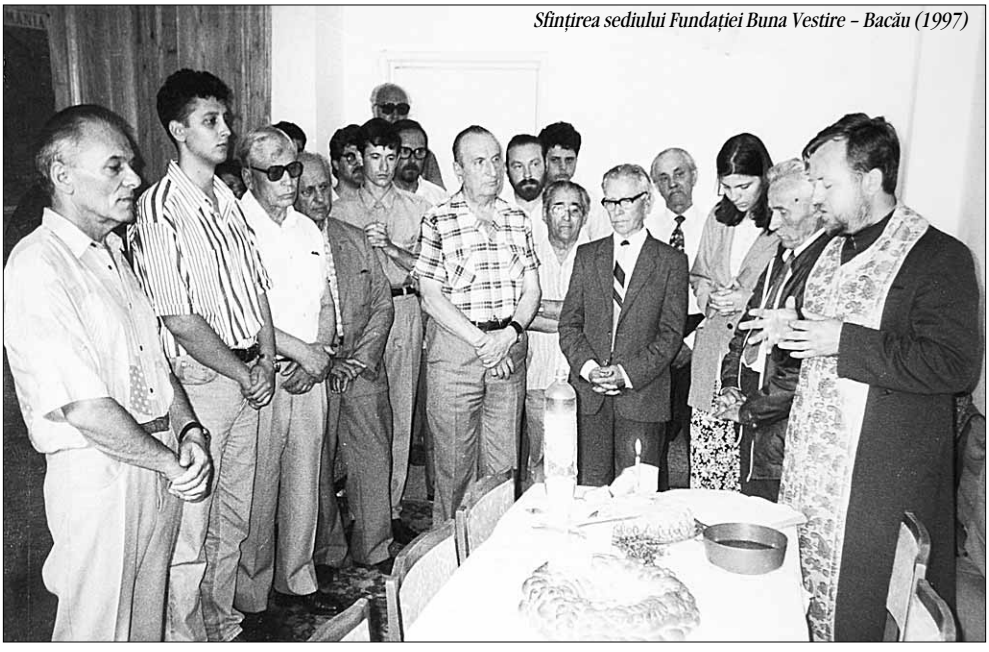

Sfințirea sediului Fundației Buna Vestire – Bacău (1997)

Închisorile unui liceean*

Petru C. Baciu

Prima arestare

Locuiam pe strada Martir Crişan nr. 16 din Bacău, în casa părintească, alături de părinții şi frații mei. Frații cei mai mici aveau zece ani. Era în zori, pe 6 septembrie 1941. Soarele abia se ridica pe un cer mai puțin senin. Ziua încă nu-şi începuse tumultul. Deodată câinii au început să latre, iar la poartă am auzit zarvă mare. Mama a strigat la mine să ies din casă să văd ce este.

La poartă, o grupă de soldați cu baionetele la armă şi agenți în civil aşteptau. Am deschis. În față era un comisar în uniformă, care bolborosea cuvinte pe care nu le înțelegeam. Alături de el un locotenent de jandarmi. Cu toții au dat buzna înăuntru şi au înconjurat casa ca pe o cazematâ. Noi am rămas închişi în cercul lor, prizonieri. Mama, înfricoşată de ceea ce nu mai văzuse niciodată, l-a întrebat pe comisar ce doreşte. În curte, nebunie şi spaimă. Comisarul a răspuns că are ordin de percheziție.

„Pentru ce ?"- întreabă mama.

„Aveți un băiat legionar."

Au cotrobăit prin pod, prin beci, prin grajd, prin grădină... Comisarul şi ofițerul de jandarmi, care comandau trupa, au intrat în casă. Au răscolit totul, au căutat prin sobă, sub pat. Apoi s-au oprit la mica mea etajeră cu cărți şi au cercetat foaie cu foaie. Nu au găsit nimic. În final, totuşi, m-au arestat. M-au dus la Siguranță. Acolo am întâlnit alți arestați, cunoscuți şi necunoscuți. Erau şi femei arestate. După trei zile, am semnat un proces-verbal de percheziție în care se arăta că nu s-a găsit nimic. Apoi am fost eliberat. Nu am priceput niciodată pentru ce am fost arestat. A rămas doar spaima părinților şi a fraților, iar mie mi s-au luat amprentele pentru cazier.

În celula umedă şi întunecoasă, zăvorâtă cu lacăte grele, m-au chinuit trei zile nu numai trupeşte, dar şi sufleteşte. Şiruri de gânduri se luptau între ele pe seama neliniştei mele. Neadormit, întins pe duşumeaua umedă şi rece, îmi cercetam faptele, căutând acel sprijin care să mă înalțe deasupra acelor valuri de regrete pentru acceptarea entuziastă a unui crez curat, plin de strălucire, care a dat neamului atâția martiri. Cădeam şi mă ridicam cu mai mult curaj în clipele de uitare de sine şi mă avântam cu mai multă bărbăție împotriva oricărei clipe de groază.

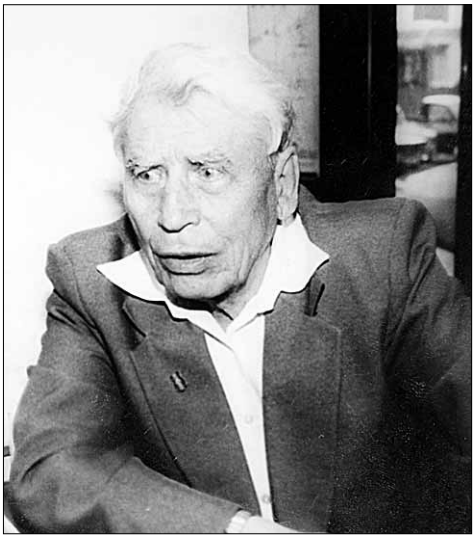

Omul care îmbrăcase cu fățărnicie cămaşa verde [mareşalul Antonescu - n.r. ROST] numai pentru spectacol, ordona acum nimicirea noastră.

Inima mi se zbătea ca un pui de vrabie în colivie, dar, înăbuşindu-mi tulburarea cu nădejdi, am reuşit să învinge descumpănirile.

Căile pe care ne conduce destinul sunt greu de cercetat.

Din nou în cătuşe

3 noiembrie 1941. Eram elev la Liceul Comercial din Bacău. În recreație se prezintă la

* Fragmente din vol. I al cărții *Răstigniri ascunse*, de Petru C. Baciu, Ed. Fundației Culturale Bunavestire, Bucureşti, 2004. Titlul acestui text aparține redacției ROST.

mine un agent din Siguranță, Gheorghe Prodea, care, după 23 august 1944, va participa şi el la acțiunile noastre şi va fi condamnat cu ani mulți de pedeapsă. Prodea îmi spune că sunt invitat la Poliție, pentru a da o declarație.

Am fost arestat. Şeful Siguranței, Constantin Gagione, mare duşman al legionarilor, cel care a întocmit lista cu cei trei legionari împuşcați în noaptea de 21/22 septembrie 1939, m-a luat în primire. Gagione lucra cu brigada specială antilegionară condusă de Aurică Curelea, Oproiu şi Atanasiu. I-am cunoscut pe toți trei. Această brigadă reuşise să recruteze un trădător care le-a dat şi organizațiile F.D.C.

„Frățiile de Cruce" erau singurele care desfăşurau o activitate în timpul guvernării lui Ion Antonescu şi comuniste până în anul 1948, luna mai.

Am fost anchetat pentru aşa-zisa rebeliune, care de fapt nici nu a fost la Bacău. Am fost trimis în judecată pentru înaltă crimă de trădare şi judecat de către Curtea Marțială Galați.

Da, tânărul de numai 19 ani, care peste doi ani va fi prezent pe câmpul de luptă, pentru apărarea pământului strămoşesc şi a credinței străbune, era judecat pentru trădare, tocmai de cei care mai târziu, la 23 august 1944, vor trăda. Vina mea? Pe 21-23 ianuarie 1941, toți F.D.C.- ştii, timp de trei zile, am manifestat prin oraş, în fața caselor Germaniei şi a Italiei, iar la Catedrala Sf. Nicolae am îngenunchiat, am făcut apelul morților şi am cântat imnul celor căzuți.

Conducea inginerul Nicolau, şeful județului.

Nu s-a produs nici o violență, nu a fost vexat nimeni, nu s-a pronunțat nici o injurie la adresa cuiva. Nu s-a strigat contra lui Ion Antonescu, căci noi nu ştiam ce se petrece la Bucureşti.

Profesorul Vasile Stoian, prefectul legionar, s-a înțeles cu noul prefect numit de Antonescu, colonel Minea, să păstreze ordinea şi liniştea împreună, să urmărească situația de la Bucureşti şi, în funcție de cine câştigă puterea, să procedeze în consecință tot împreună. Hotărâri înțelepte.

În anchetă am fost pus în fața aceluiaş copoi, duşman de moarte al legionarilor, Constantin Gagione, şeful Siguranței. Am trecut prin focul anchetei fără să divulg nici un nume. După zile întregi de anchetă, am fost depus la garnizoana militară Bacău, deoarece, țara fiind în război, garnizoana era aceea care îi trimitea în judecată pe arestați la Curtea Marțială a Diviziei 21 Infanterie Galați.

Mai întâi, am fost duşi la Tribunal şi înfățişați Primului Procuror, cel care semna actul de trimitere în judecată. Aici însă nu am fost de unul singur. Eram un lot de F.D.C.-işti şi îi mai rețin pe următorii: Roman Popa, student la medicină, şeful Grupului F.D.C.-ist „Ştefan Vodă" Bacău, Mircea Nourescu, elev la Liceul Ferdinand I, fiul preotului din Bibireşti-Bacău, Ion Sărăcuțu, Constantin Chelaru, Ion Mihăilă, elevi la Liceul Industrial; Vasile Andone - croitor din comuna Săuceşti-Bacău, Ion Gurău – Liceul Industrial.

Eram singurul rătăcit printre cei de la alt liceu.

Primul Procuror ne ia în primire:

- Cei cu voi, derbedeilor!?

- Noi nu suntem derbedei!

- Suntem elevi! răspunde unul din grup.

- Nu vă e ruşine? Ce ați făcut voi pentru țară? De ce nu vă căutați de treabă, de cartea voastră? Noi, oamenii de bine, am făcut România Mare! Eu port în spatele meu două războaie şi am încărunțit în naționalism. Ieşiți afară, rătăciților!

Am ieşit.

Primul contact cu justiția lui Antonescu s-a consumat. Nu am înțeles nimic. Pentru ce am fost înfățişați Primului Procuror? Ne aşteptam la un interogatoriu, să ne întrebe ce am făcut, ce rele am săvârşit şi dacă am făcut faptele care ni se pun în sarcină!

Ne-a administrat doar mustrări şi cu un vocabular nu prea demn de un magistrat. Escorta militară ne-a luat în primire şi, între baionete, ne-a condus pe străzi întortochiate, lăturalnice, la garnizoană, feriți de ochii lumii. De aici, peste câteva zile, tot între baionete, vom fi trimişi la Curtea Marțială Galați.

Temnița Galaților

9 noiembrie1941. După ce am stat jumătate de zi în beciul Curții Marțiale, unde am îndurat un frig de ne clănțăneau dinții, seara, o escortă de

gardieni de penitenciar ne ia în primire şi pornim cu ei la drum. Încolonați, o luăm pe jos. După un marş de o oră, iată-ne ajunşi în fața temniței.

Ziduri groase şi înalte, porți grele de fier. Zang, zang se deschid porțile. Intrăm. Zang, zang, se închid porțile. Se face apelul nostru. Pornim înlăuntrul puşcăriei, conduşi de primul gardian. Totul este cufundat în semiîntuneric. Camuflaj obligatoriu în stare de război, becuri albastre peste tot. Arcade, ziduri înalte, stâlpi de beton, porți uriaşe şi gratii, gratii care închid zările noastre şi ne surghiunesc sufletele.

Trăiam sentimentul că ne aflam într-o cetate.

Suntem opriți la primul corp de celule. Aici va trebui să ne pregătim de aşa zisă carantină. Becurile albastre cu lumină mică aruncau umbre stranii, sinistre pe fețele noastre.

Primul gardian face iar apelul şi, în ordinea în care răspundem „prezent“, suntem introduşi în celulă.

Era târziu, aproape de miezul nopții. Înăuntru frig, frig de te răzbea până la oase şi parcă ne sfredeleau mii de cuțite. Paturi de fier şi o scândură goală. Nu puteai dormi.

Frigul îmi scormonea toate încheieturile. El e mai tare uneori decât frica morții, pe care parcă ți-o doreai. Mă rog. În suferință pe Dumnezeu îl simți mai aproape şi trăieşti rugăciunea şi o simți în toate fibrele inimii şi ale sufletului.

Umbrele albastre ale becurilor aşază măşti cadaverice peste fețele noastre palide, supte. Ne aşezăm câte doi spate în spate ca doi ostaşi când sunt încolțiți de haite de lupi, pentru a ne încălzi, cu genunchii strânşi la piept. Mă dor oasele toate; din tălpi şi până în creştet, acelaşi fior rece, acelaşi tăiş de cuțit. Nu pot dormi. Prin fața ochilor mi se succed unul după altul tablouri care merg, până la panică, până la deznădejde. Ce-i cu mine? Unde sunt şi ce rău, ce fărădelegi am săvârşit? – mă întrebam nedumerit şi chiar mustrător. În venele mele nu mai curge nici o picătură de sânge? Şi iarăşi îmi administram mustrări că nu puteam să fiu eu cel care doream să fiu.

Mă muncea gândul şi la cei de acasă. Încă eram sub grija şi ocrotirea părinților. Ce vor spune şi cum vor primi această nouă şi grea povară sufletească pe care le-o pricinuiesc, ştiindu-mă în puşcărie? Mai ales că puşcăria era un blam, fiindcă acolo intrau numai răufăcătorii.

Nu mai eram sigur pe mine.

Deodată îmi spun: „Nu! Nu! Nu mai vreau nimic, nici un pat cald, nici măcar un braț de paie

Petru Baciu şi Părintele Gheorghe Calciu (2006)

sub coaste. Viaţa nu se opreşte aici şi în sufletul meu încă nu s-a stins şi ultima licărire a nădejdii, a voinţei. Trebuie să lupt, aşa cum m-am legat cu jurământ în faţa morţilor noştri. Îngerii Domnului vor culege această picătură de sânge şi o vor depune în faţa Tronului Divin. Mi-e sufletul curat ca un bob de rouă!“

Mă rog iarăşi pentru vii, pentru morţi, pentru mine!

Aţipesc puţin, când fluierul primului gardian sparge liniştea temniţei:

- Numărul 1!

Se trage zăvorul la celula noastră.

Primul gardian, însoţit de o întreagă armată apare în uşă: „- Bună dimineaţa! rosteşte el.“

Răspundem cu toţii: „Bună dimineaţa!“

Din acel moment am fost liberi să circulăm de la o celulă la alta.

Peste o oră, gardianul şef de secţie, apare cu un hârdău de terci, cărat de doi deţinuţi de drept comun îmbrăcaţi în zeghe. Primim câte un polonic de terci în nişte străchini de lut. Era fierbinte şi ne mai dezmorţea puţin.

În sufletele noastre trăia acum un alt om. Suntem la începutul caznelor şi uşile temniţelor se vor încuia peste tinereţea noastră de acum ani mulţi. Trebuie să îndrăznim a ne măsura vitejia cu aceea a înaintaşilor noştri, care nu şi-au dezminţit crezul.

Timpul s-a scurs repede şi iată-ne la ceasul amiezii. Acelaşi gardian vine la noi cu un hârdău de ciorbă purtat pe umeri de doi deţinuţi. Îl lasă jos, în faţa uşii noastre. Alţi doi, cu o tavă mare din lemn, cu mămăliga tăiată în porţii dreptunghiulare cât palma, se opresc lângă hârdău.

Ciorbă de mazăre uscată!

Primim câte un polonic şi câte o bucată de mămăligă, pe care Ion Mihăilă, cel care îşi păstrase cel mai umorul, o numea „chirpic“.

Ciorba, deşi se numea de mazăre, nu mai avea nici un bob de mazăre prin ea, ci numai gândaci. Încercam să-i pescuim pe cei care pluteau la suprafaţă. Cei rămaşi în interiorul bobului crănţăneau în măselele noastre de parcă mestecam sticlă.

Aruncam ciorba la tinetă. Bucata de mămăligă era numai urluială încinsă şi i se potrivea de minune numele de „chirpic“, aşa cum o botezase hâtrul Ion Mihăilă, şi chirpic îi vom spune de aici înainte, denumire care se va răspândi în lumea deţinuţilor.

După trei zile de carantină, vom fi mutaţi în a doua curte, la camera nr. 8, de lângă Biserică.

Aici îi vom întâlni pe macedonienii Caporani şi Mitrenca, pe Fotă - student teolog.

Începem viaţa de puşcărie

Temniţa întăreşte, temniţa oţeleşte, temniţa înarmează.

După ce mai înainte am fost duşi în poartă, adică la administraţie, unde din nou am fost legitimaţi la grefă cu date de stare civilă am trecut apoi la biroul directorului, care a vrut să ne vadă şi el, să cunoască noii întemniţaţi, pentru a se bucura că i-a sosit pradă nouă. Directorul se numea Constantinescu. Despre el se spunea că vine de la Satu Mare, care era cedat ungurilor. A fost tot director de penitenciar şi că în noaptea de 21/22 septembrie 1939 el personal ar fi executat doi legionari. Şi nu-i de mirare. Acum avea un comportament relativ legalist, dar făcea efort mare, fiindcă în realitate era un mare duşman al nostru.

Am revenit apoi în camera noastră care era cu mult mai mare decât efectivele noastre. Avea paturi de lemn etajate şi aşezate pe două rânduri. Un rând sub fereastră şi altul lipit de celălalt perete. La mijloc culoar pentru circulat. Aici aveau un mic godin improvizat dintr-un butoi cu smoală, care dădea mai mult fum decât căldură. Geamurile erau sparte şi ramele nu se închideau bine. Viscolul bătea direct în cameră şi, slavă Domnului, iarna lui 1941-1942 a fost bogată în nămeţi şi viscole. Vântul spulbera zăpada peste noi. Dimineaţa când ne sculam, eram acoperiţi de zăpadă.

Dormeam îmbrăcaţi pe scândura goală. Aici aveam ploşniţe şi ne năpădiseră şi păduchii. Aveam ocupaţie: noaptea vânam ploşniţe, iar ziua păduchi. Programul din partea administraţiei era foarte lejer. De la deschidere până la închidere eram liberi în cameră şi afară. Studentul Fotă era şeful camerei, iar pe închisoare aveam alt şef, de la maturi, care trata cu administraţia doleanţele noastre şi tot ei erau legătura cu viaţa noastră zilnică.

Noi de el ascultam şi prin el administraţia ne făcea cunoscute anumite reglementări care privea viaţa noastră. Directorul împreună cu şeful nostru supravegheau ca şi de o parte şi de alta să nu se iasă din regulament.

În curtea mare, în alt corp de clădire se afla camera nr. 5 ocupată de maturi. Am cunoscut aici pe Gh. Ene, licenţiat al Academiei Comerciale, Alexandru Mazilu, fostul prefect de Brăila, Părintele Ionel Florea care a scris *Cântece din închisoare...*

Am mai cunoscut aici pe Vasile Andor, ajutor comandant, şeful deţinuţilor politici pe închisoare, un judecător al cărui nume nu-l mai reţin.

Mai erau în această cameră doi tineri, fraţii Bădărău, unul student şi altul elev. Aceştia lucrau în os cruciuliţe, troiţe, medalioane de toată frumuseţea. De la ei am învăţat să lucrez şi să sculptez şi eu în os, căci aveam voie oficial.

Nu aveam restricţii la cărţi, la bani, la îmbrăcăminte groasă sau pachete cu hrană. Totul era permis şi legal. De la fraţii Bădărău am aflat că, cu câteva zile înainte de venirea noastră, au fost executaţi doi „fraţi de cruce“ între zidurile temniţei, în spatele celularului în formă de potcoavă. Numele lor îmi scapă.

În temniţa Galaţilor mi-am făcut severa şcoală legionară. Aici se trăia după *Cărticica Şefului de Cuib* şi după *Îndreptarul F.D.C.* a lui Gh. Istrate, pe care de fapt le şi aveam introduse înăuntru. Aveam program zilnic de toată frumuseţea şi încântarea. Pentru aceasta îţi trebuia suflet şi voinţă mare. „Frăţia de Cruce“ a noastră purta „Numărul zero“. Era o lege ca „Frăţiile de Cruce“ din închisoare, pentru a nu se confunda cu cele din afară, să poarte toate numărul zero şi denumirea temniţei.

Făceam şedinţe, cântam cântece legionare, fără a ne deranja administraţia temniţei. Prin curte ne salutam cu braţul întins: „salutul cerului, adică al înălţimilor şi al soarelui, simbolul biruinţei, luminii şi al binelui“.

Făceam acte de voinţă, meditam la ceea ce a fost greşit în viaţa noastră şi la ceea ce trebuia să facem în viitor bine.

Ziua o începeam cu rugăciune, apoi urma programul cu educaţie fizică o jumătate de oră sau o oră în funcţie de vremea de afară, căci eram în plină iarnă. Programul zilei era foarte încărcat. Seara cântam „Cu noi este Dumnezeu“.

În temniţa Galaţilor se scotea şi o revistă lunară, „Rebeliunea“, scrisă de mână. Am lucrat şi eu două luni la această revistă la transcrierea articolelor. Timpul trecea repede în râvnă şi nădejde.

Crăciun, în spatele gratiilor

Pentru cei închişi rugăciunea şi ardoarea de a-L înţelege şi trăi pe Dumnezeu sunt mai puternice ca în libertate. Sufletul e pătruns de mai mult extaz, iar pătimirea cu cât e mai grea ea învie în tine măreţia Slavei Sale primordiale. Cel bun devine mai bun în temniţă, iar cel slab se pierde.

Seara sfântă a naşterii Domnului Iisus Hristos mă găseşte după gratii.

După trecerea „numărului“ (apelul de seară), ne adunam cu toţi în jurul godinului, cu frunţile plecate, nu de restrişte, nici de resemnare, ci pentru rugăciune.

Prezentul hâd va trece ca un nor!

Se dă tonul: „Cu noi este Dumnezeu, înţelegeţi neamuri şi vă plecaţi, căci cu noi este Dumnezeu; auziţi toate neamurile!“

O undă caldă trece parcă peste frunţile noastre şi ne mângâie inimile. Izolaţi de lume, de după gratii, începem colindele...

Am cântat până noaptea târziu toate colindele din copilăria noastră – râvnită acum –, plecată pe nesimţite şi pentru totdeauna către cer. Cu ele am umplut văzduhul sufletelor noastre surghiunite, şi am adus osanale nemuririi lor.

După acest ospăţ sufletesc admirabil am cântat „Cu noi este Dumnezeu“ şi ne-am aşezat fiecare pe scândura lui.

Anul Nou 1942

1 ianuarie 1942. Viscol şi troiene mari. “Numărul“ se face cu puţină întârziere. La fluierul „Primului“ ne încolonăm. Intră „Primul“ [gardian - n.r. ROST] cu armata lui de însoţitori. Şeful camerei comandă: „Gardă, drepţi, pentru onor înainte!“ Executăm. Ducem mâna la piept şi apoi ridicăm braţul sus!

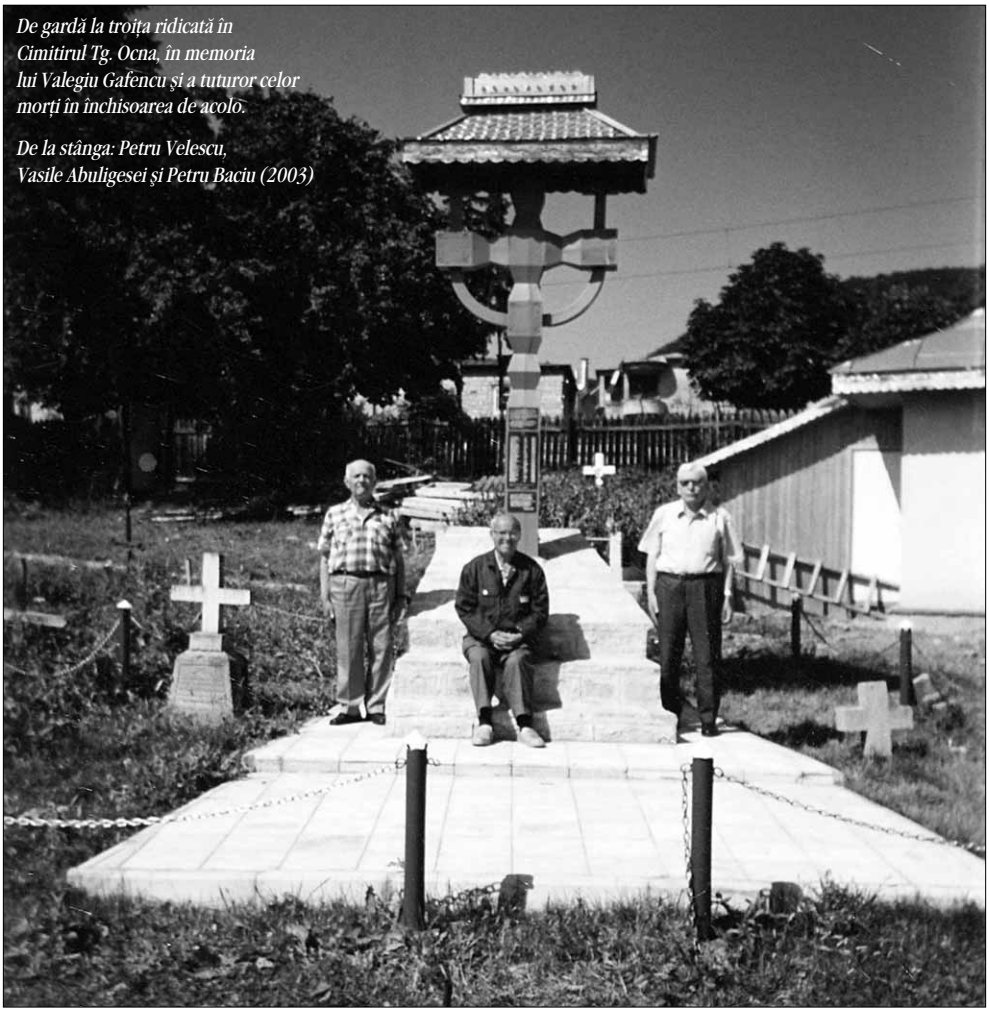

De gardă la troița ridicată în Cimitirul Tg. Ocna, în memoria lui Valegiu Gafencu şi a tuturor celor morți în închisoarea de acolo.

De la stânga: Petru Velescu, Vasile Abuligesei şi Petru Baciu (2003)

Şeful camerei rosteşte: „Domnule «Prim», legionarii din camera numărul 8, vă urează: la mulți ani!“

„Primul“ răspunde: „Vă mulțumesc şi vă urăm şi noi dumneavoastră la mulți ani!“

Am trecut apoi la programul zilei. Seara, neam strâns iarăşi cu toții în jurul godinului, ca şi în ajun. Viscolul furios lovea puternic în gratii, care dârdâiau, iar uşa clănțănea ca un om cuprins de friguri. Zăpada spulberată printre dreve dădea năvală până la noi. Fulgii străluceau o clipă, apoi se transformau în picuri mici pe frunțile noastre.

S-a povestit, s-a urat, s-au cântat de toate inclusiv cântece legionare, s-a jucat. Ion Mihăilă era protagonistul tuturor ghiduşiilor. Timpul a trecut pe nesimțite.

Cântăm în încheiere „Cu noi este Dumnezeu“ şi fiecare pleacă la locul lui. Aşa am început anul 1942.

Ce ne aşteaptă, nu ştim! Nimeni nu poate discerne fatidicul vremurior de mâine. Vor trebui multe jertfe, multă suferință, va curge mult sânge. Ion Antonescu a declarat un „război sfânt“, pe drept şi în asentimentul tuturor românilor, împotriva bolşevismului rusesc care ne-a luat pământul Basarabiei şi Bucovinei de Nord, şi un război nesăbuit împotriva legionarilor. Le va câştiga sau mai curând le va pierde pe amândouă?

Vizita unui frate

După Anul Nou, cam a treia zi, gardianul de serviciu mă anunță că sunt chemat la poartă. Fără însoțitor, mă strecor printre cele două porți uriaşe şi ajung la administrație. Sunt dirijat la vorbitor (sală unde deținuții se văd cu famiile lor).

Surpriză, fratele meu Aurel, în vârstă de 15 ani, a luat viscolul şi omăturile în piept şi a venit la Galați să mă vadă ! Bucurie neaşteptată!

El era tulburat şi făcea efort mare ca să păstreze o imagine liniştită. Ziduri înalte, porți uriaşe, zăvoare, lacăte, la prima vedere desigur te clatină. Acest fior l-am simțit şi eu în primele zile. Acum totul făcea parte din viața mea de parcă m-am născut după gratii. De asemeni şi pentru faptul că eram încarcerat, sângele frățesc îşi trăia durerea.

După ce primesc veşti de acasă, micul pachet cu rufe şi alimente, întrerup vorbitorul şi fug în cameră şi îi aduc mai multe cruciulițe din os lucrate de mine pentru cei de acasă. După ce s-a consumat timpul de vorbitor, ne despărțim, eu în bună dispoziție, iar el trist că mă lăsa după gratii.

Procesul

Ziua, judecății aşteptată timp de peste trei luni, a sosit! 28 februarie 1942.

Încolonați, pornim pe jos spre Curtea Marțială. După o oră, ajungem. Suntem introduşi direct în sala de şedință, în care domnea o liniște de mormânt. Părinții ne aşteptau. Erau trişti, obosiți şi neliniştiți. Trăiau clipe de mare cumpănă... Stăteau grupați şi vorbeau pe şoptite. Agenții Siguranță erau şi ei prezenți. Zăresc pe tata. Un fior îmi străpunge inima. Fără vină, mă simțeam vinovat față de părinți, pentru că le-am pricinuit atâta durere. Se apropie de mine şi-mi şoptește: „Ți-am pus apărător".

M-am simțit mai puțin apăsat, mai liber parcă.

Se depărtează, apoi se aşează lângă Părintele Nourescu, tatăl lui Mircea.

Din grupul părinților, Preotul Nourescu era cel mai remarcabil. Figură distinsă. Înalt, cu barba căruntă şi îmbărcat cu haina preoțească, impunea respect tuturor.

După aproximativ o oră, timp în care ne-am consultat cu apărarea, intră în sală completul de judecată.

Preşedinte, colonel magistrat Enăchescu.

Se dă citire actului de acuzare. Ți se făcea părul măciucă în cap. După aceea, Preşedintele întreabă pe fiecare dacă recunoaştem acuzațiile ce ni se aduc. Pe rând răspundem la fel: „Nu recunoaştem acuzațiile aduse!"

Declarațiile date la Siguranță ne-au fost smulse prin amenințări şi violențe.

Preşedintele dictează grefierului: „Nu recunosc declarațiile date la Siguranță ele fiind rezultatul unor cercetări abuzive."

Dezbaterile au durat până noaptea târziu. După terminarea audierilor, Tribunalul se retrage pentru deliberare şi revine după o oră. Se dă citire sentinței:

Ion Sărăcuțu, condamnat la 15 ani muncă silnică;

Gheorghe Grigoraş, condamnat la 15 ani muncă silnică, în lipsă;

Ion Mihăilă, condamnat la 3 ani corecție;

Constantin Sărăcuțu, condamnat la 3 ani corecție.

Ion Gurău, achitat;

Roman Popa, condamnat la 3 ani de închisoare corecție;

Petre Baciu, achitat;

Constantin Chelaru, achitat;

Mircea Nourescu, achitat;

Vasile Andone, achitat.

După 120 de zile de încarcerare, împreună cu ceilalți camarazi achitați, am fost pus în libertate. Înainte de a părăsi camera, în colțul dinspre bisericuță, am îngenunchiat, ne-am rugat pentru cei morți, pentru cei vii şi am mulțumit lui Dumnezeu pentru toate, apoi m-am îmbrățişat cu cei rămaşi şi, lăsând în urmă o liniște de parcă între acele ziduri nu mai viețuia nimeni, am dispărut în noapte. Nu ne venea să credem că suntem liberi.

În temnița Galaților am cunoscut adevărata viață legionară şi am trăit-o în toată măreția ei. Aici mi-am făcut cea mai înaltă şi severă şcoală. Plec senin şi voios, înarmat cu cea mai dramatică experiență care pe parcursul vieții mă va ajuta.

Dezbatere în paginile revistei *Idei în Dialog*

Coservatorismul American (2)

Alexandru Racu

Continuu analiza începută în numărul trecut, pe marginea dosarului „*Conservatorismul American*“, publicat în numărul din februarie anul curent al revistei „*Idei în Dialog*“. Şi mă opresc asupra articolului intitulat „*William F. Buckley Jr. şi capcanele pragmatismului politic*“, de Vlad Topan, articol în care se face o analiză a viabilității ideologice a conservatorismului fuzionist (sinteză de conservatorism şi libertarianism), prezentându-se atât limitele acestei alianțe, cât şi critica libertariană a "conservatorismului cătuşi de puțin etatic".

O perspectivă critică asupra libertarianismului

Profit de ocazie, nu pentru a polemiza cu autorul, ci pentru a încerca, profitând de foarte buna expunere a problematicii, să formulez o critică a ideologiei libertariene, critică prin care ating implicit şi liberalismul, întrucât, la rigoare, libertarianismul nu este nimic altceva decât un liberalism consecvent, un liberalism care nu se sfieşte să tragă concluziile ultime (şi după cum se va vedea, tulburătoare), care derivă din principiile sale fondatoare.

După cum subliniază Topan, pentru Frank Meyer, teoreticianul conservatorismului "fuzionist", conservatorismul s-ar baza pe credința "într-o ordine morală obiectivă bazată pe fundamente ontologice" al cărei corolar este faptul potrivit căruia "referința primordială a gândirii şi acțiunii politice este persoana *individuală*" (sublinierea îmi aparține). În opinia lui Topan, Meyer "mărturiseşte" astfel "o poziție aproape indistinctă în raport cu ideologia libertariană". Reunite aparent de credința în "standarde obiective de judecare a acțiunii umane, inclusiv a celei politice" şi de "devoțiunea față de persoana umană", cele două ideologii par să se despartă, potrivit lui Topan, doar pe teme de politică externă, întrucât "realismul" pragmatic al conservatorilor legitimează victimele colaterale în lupta cu duşmanii democrației liberale şi exigențele fiscale aferente.

Se ridică însă şi problema compatibiliății dintre fundamentarea ontologică a principiilor morale obiective la care conservatorii aderă, pe de o parte, şi individualismul radical de expresie anarho-capitalistă, propovăduit de libertarianism. Ca să fim mai precişi, trebuie subliniat că, pentru libertarianismul consecvent, piața liberă presupune nu doar legalizarea prostituției, la care face trimitere Vlad Topan, ci şi legalizarea incestului, a drogurilor (măsură susținută altminteri şi de "fuzionistul" autohton H.R. Patapievici), a eutanasiei, a vânzării de organe, ba la rigoare chiar şi a canibalismului - cu consimțământ din partea celui mâncat (nu cred ca vreun libertarian să fi scris pe tema asta în mod explicit, însă asta rezultă din principiile respectivei doctrine politice), faptă comisă acum câțiva ani de un german devenit astfel celebru. Pe scurt, societatea libertariană cunoaşte doar trei principii normative: non-agresiunea fizică, respectarea proprietății private şi respectarea contractului semnat.

De unde, în absența lui Dumnezeu (evident, libertarienii nu pot face nici un fel de apel la Dumnezeu, întrucât decalogul nu se reduce la "să nu furi" şi "să nu ucizi" – singurele două porunci libertariene – cea dintâi aplicându-se doar după inițiala jefuire a Bisericii şi a țăranilor pe temeiul căreia s-a construit economia capitalistă, cea din urmă poruncă libertarienii interpretând-o oricum în mod complet necreştin, după cum se va vedea mai încolo) şi în condițiile unei naturi

umane legitim maltratabile în numele libertății individuale (a doua condiție decurgând alminteri în mod logic din absența lui Dumnezeu), și-o trage valoarea atomul individual poreclit "persoană", al libertarienilor, este greu de spus!

Autorul articolului din *Idei în Dialog* consideră însă că un eventual conflict între ideea conservatoare de "morală obiectivă" şi principiul libertarian al "libertății persoanei" (care se traduce prin libertatea de a te deda, în cazul în care găseşti de cuviință, la cele enumerate mai sus), reprezintă o falsă problemă, căci fără libertate spune dânsul, nu există moralitate: "orice agent moral trebuie, implicit, să fie liber atunci când alege". În consecință, Vlad Topan afirmă că "adeptul moralității conservatoare trebuie să fie mai întâi şi teoretician al libertății, inclusiv al celei sociale". "Conservatorul consecvent", cu care se poate alia libertarianul, concluzionează Topan, trebuie să fie nu un "antilibertarian", ci un "libertarian-plus" care ar trebui să se limiteze la "campanii bazate pe persuasiune, exemplu sau cel mult boicot privat în vederea apropierii semenilor săi de standardele sau valorile obiective pe care le prețuieşte (familie, comunitate, heterosexualitate, creştinism etc)".

Potrivit acestei logici, un conservator care se opune recentelor inițiative guvernamentale de legalizare a prostituției şi incestului, nu este cu adevărat conservator, adevăratul conservator fiind acela care, în mod aparent straniu, deşi este de acord că incestul reprezintă un comportament (puțin spus) imoral[1], susține totuşi în mod ferm legalizarea acestuia. Drept consecință, "conservatorismul consecvent" ("libertarianismul plus") anihilează complet conservatorismul real, acesta din urmă transformându-se dintr-o doctrină politică într-o filozofie a "boicotului privat".

Terminologia utilizată de autorul în cauză şi de unii autori pe care îi comentează, este menită să creeze nişte confuzii conceptuale elementare. Utilizarea de termeni precum "persoană individuală" pare menită să oculteze faptul că individul liberal nu are nimic de-a face cu persoana, realitate existențială care poate fi gândită exclusiv în termeni creştini. Mai mult, tocmai în virtutea faptului că nu este individuală este persoana cu adevărat persoană, adică deschidere către ceilalți, participant la evenimentul comuniunii inter-personale, după modelul Sfintei Treimi. Ontologia creştină nu porneşte de la individul abstract şi "separat" de celălalt, atomul social al lui Thomas Hobbes care îşi înțelege libertatea în termeni de non-ingerință şi îşi defineşte relațiile cu ceilalți în termeni de uniuni contractuale. Dimpotrivă, porneşte de la faptul comuniunii a doi sau trei reuniți în numele lui Hristos, două sau trei persoane care sunt persoane concrete în carne şi oase, şi a căror comuniune este posibilă tocmai datorită faptului că nu pot fi definite ca unități monadice, uniformizate prin atribuirea de drepturi egale, ci doar ca existențe concrete, unice şi irepetabile. Persoana nu poate fi separată aprioric de comuniune, aşa cum individul poate fi conceput anterior asocierii. Persoana este revelată doar în evenimentul comuniunii. Drept consecință, creştinismul nu apără şi nu "respectă" libertatea ca atare, separată de dimensiunea ei personală şi de împlinirea ei existențială, iubirea. Iar precondiția iubirii este libertatea în aceeaşi

[1] Aspectul de-a dreptul sinistru în cazul noii legislații româneşti ține de faptul că studiile antropologice indică în mod clar că există doar două norme sociale care se regăsesc în absolut toate societățile umane din cele mai vechi timpuri până *recent*: prohibiția uciderii nejustificate şi prohibiția incestului. Am ajuns, cetățeni ai unei țări creştin-ortodoxe, să fim depăşiți la capitolul civilizație până şi de papuaşi.

măsură în care şi iubirea este precondiția libertății. Avem de-a face cu un cuplu ontologic care nu poate fi gândit decât ca atare, nicidecum separându-se termenii.

Problema avortului la libertarieni

Adevărata natură a respectului libertarian față de persoana umană este relevată altminteri, spre exemplu, de felul în care tratează problema avortului unul dintre cei mai importanți teoreticieni ai libertarianismului, Murray Rothbart. Conform acestuia, sacrificarea inocenților nenăscuți, este legitimă în numele dreptului, de inspirație lockeană, de proprietate asupra propriului corp. Astfel, dacă John Locke solicita în numele maximizării productivității economice obligativitatea muncii pentru copiii mai mari de trei ani (!) ai şomerilor (altminteri țărani expropriați în numele aceluiaşi ideal de productivitate) din Anglia secolului XVII[2], descendentul său libertarian, Rothbart, ridică inițial problema umanității fetusului doar pentru a constata ulterior că această problemă de fapt nici nu se pune (nici nu mai contează dacă este om sau nu) atâta timp cât, în cazul în care nu este dorit, fetusul poate fi definit, potrivit lui Rothbart, în termeni de "parazit nedorit" prezent pe proprietatea (în corpul) mamei[3]. Aşadar, atunci când dreptul la viață şi dreptul la proprietate se ciocnesc, Rothbart optează pentru primatul celui din urmă, pentru că, după cum ne informează Topan, "respectarea persoanei presupune respectarea expresiei sale integrale, adică a proprietății sale legitime". Rothbart suspendă problema adevărului, a binelui şi în ultimă instanță a umanității, pentru a apăra proprietatea. De fapt, gândirea liberală nu poate accepta de fel ideea că ar putea fi o contradicție între libertate (a copilului nenăscut) şi proprietatea privată nelimitată de nici un imperativ etic, proprietate privată care în cele din urmă primează asupra libertății, pentru că, la rigoare, liberalismul înlocuieşte cuplul ontologic creştin (libertate/iubire) sau cel al filozofiei antice (libertate/înțelepciune) cu cuplul "ontologic" (libertate/proprietate). Altminteri, nici o gândire coerentă nu se poate exprima strict în termeni de libertate, întrucât trebuie să răspundă în ultimă instanță la întrebarea: libertate cu ce justificare?; răspuns de care depinde altminteri legitimarea libertății. Iar dintre cele trei justificări enumerate mai sus, cred că este evident pe ce loc se situează proprietatea în ierarhia valorică, mai mult, la ce distanță de celelalte două se situează.

Concluzii inumane precum cea a lui Rothbart cu privire la avort sunt inerente oricărei filozofii politice care nu postulează întâi de toate obligațiile omului concret (care naşte şi e născut; azi e copil, mâine tânăr, poimâine bătrân) față de Dumnezeu şi semeni, ci drepturile "individului abstract". Gândirea libertariană descompune firea umană unită de socialitatea ei naturală în fragmente individuale concepute în mod abstract ca egale între ele, deşi bunul simț ne arată că oamenii nu sunt egali (unii fiind mai vulnerabili decât ceilalți) şi ne arată de asemenea că fără primatul ierarhiei (denunțată de orice liberal ca intrinsec despotică) şi a corolarului ei creştin, responsabilitatea față de ceilalți şi datoria de a te sacrifica pentru ei, viața umană este imposibilă. De altfel, după cum bine sublinia şi Louis Ambroise de Bonald (conservator de modă veche, ce-i drept) ideea că indivizii formează societatea prin contract este oricum absurdă, din moment ce individul însuşi este format de societate, întâi de toate prin transmiterea limbajului.[4] De unde rezultă cu necesitate că, înainte de a avea drepturi, avem obligații.

Problema păcatului

Tot astfel, alături de fabulația individului autonom, libertarianismul (şi liberalismul în general) se bazează şi pe fabulația sferei private, pe concepția deopotrivă a-cosmică şi a-socială con-

[2] C.B. Macpherson, *The Political Theory of Possessive Individualism: Hobbes to Locke*, Clarendon Press, Oxford, 1962, p. 222

[3] Murray N. Rothbart, *For a New Liberty – The Libertarian Manifesto*, Macmillan Publishing Co., 1973, pp. 107-108

[4] L. A. de Bonald, *Théorie du Pouvoir Politique et Religieux*, Union Générale d'Éditions, 1966, p. 21

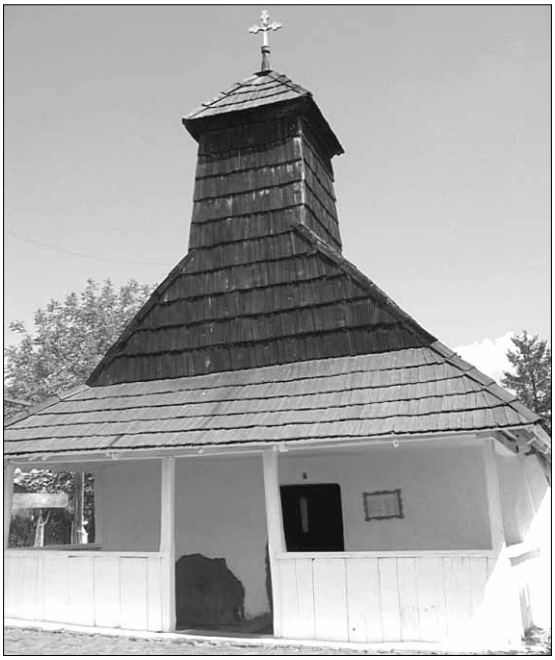

form căreia ar putea să existe şi cel mai mic rău săvârşit în spațiul "privat" care să nu afecteze în mod automat întreaga societate şi întreaga creație. Acolo unde realismul teologiei ortodoxe ne învață că păcatul lui Adam i-a nenorocit nu doar pe urmaşii acestuia ci întreg universul, şi ne învață prin intermediul Starețului Zosima din *Frații Karamazov* responsabilitatea tuturor față de toți şi toate, economia liberală ne învață că în sfera privată putem să facem oricâte păcate vrem, căci ele nu vor afecta mediul înconjurător şi nici societatea, ba mai mult, culmea nebuniei, le vor afecta în mod pozitiv! Căci ideologia capitalistă are propriul ei "mântuitor", "mâna invizibilă", care spre deosebire de Mântuitorul nostru nu cere nici post, nici rugăciune, ci doar urmărirea propriului interes!

Ce legătură mai poate exista între ordinea morală a lumii şi expresiile sale organice fundamentale, bazate pe ierarhie şi responsabilitate (nu pe egalitate şi drepturi), aşa cum este cazul familiei, atunci când pentru un alt apologet al *ortodoxiei* neo-liberale, Milton Friedman, "copiii sunt în acelaşi timp *bunuri de consum* (sublinierea îmi aparține – Al. R.) şi membri potențial responsabili ai societății?". "Libertatea indivizilor de a-şi folosi resursele economice aşa cum vor", scrie Friedman, "include libertatea de a le folosi pentru a avea copii – pentru *a cumpăra serviciile copiilor ca o formă particulară de consum*"[5] (sublinierea îmi aparține – Al. R.). Cum se împacă ideea de piață liberă nelimitată cu postularea valorii non-negociabile a achizițiilor civilizației umane, precum arta, religia, filozofia sau ştiința, când, utilizând o retorică cu ecouri de plan cincinal, acelaşi autor defineşte "şcolarizarea vocațională" ca pe "o formă de investiție în capitalul uman întru totul analogă investiției în maşinărie, clădiri, sau alte forme de capital non-uman, funcția ei fiind aceea de a creşte productivitatea ființei umane"?[6]

Libertarianismul (liberalismul consecvent) şi marxismul au în comun materialismul vulgar, negarea, după cum subliniază Carl Schmitt, în grad mai mult sau mai puțin accentuat, a dogmei păcatului originar, apelul în consecință la pseudo-providențe cu efect soteriologic ("mâna invizibilă", "istoria"), la soluții "de sistem" indepen-

[5] Milton Friedman, *Capitalism and Freedom*,Chicago University Press, 1982, p. 33

[6] Ibidem, pp. 100-101

dente de libertatea dinamică şi problematică a persoanei umane şi, la limită, vehicularea de simulacre eshatologice cu caracter utopic ("piața auto-reglată", "societatea fără clase, fără stat şi fără proprietate"). Ignorând şi detestând adevărul persoanei, întreaga modernitate politică, fie ea de stânga sau de "dreapta economică", cade de acord asupra faptului că societatea nu este (şi nici nu trebuie să fie) expresia modului de existență al oamenilor care o compun şi consecința faptelor lor concrete, ci dimpotrivă trebuie să fie rezultatul unei soluții instituționale obiective care îi transcende. Din acest punct de vedere diferențele dintre socialişti şi liberali sunt strict formale. Pentru primii, nu păcatele oamenilor sunt responsabile pentru neajusnurile lumii ci capitalismul, nu pocăința, îndreptarea omului e soluția ci colectivizarea. Pentru cei din urmă la fel, nu păcatele oamenilor sunt de vină ci implicarea statului în economie, nu pocăința e soluția ci privatizarea. În primul caz ni se spune că omul pe deplin colectivizat devine incapabil de a face rău, iar în al doilea caz ni se spune că omul pe deplin privatizat face doar acel gen de rele pe care mâna invizibilă le transformă în bune. Impersonalismul nu doar teoretic ci şi programatic al modernității occidentale îşi găseşte cea mai fidelă expresie în convingerea lui Kant conform căreia chiar şi o societate de draci poate funcționa perfect, în virtutea unor instituții foarte bine puse la punct. Dar oare cum anume şi cu ce preț ar putea funcționa o societate de oameni care ajung să se asemene dracilor?

Potrivit lui Juan Donoso Cortés, funcționarea oricărei societăți umane poate fi reprezentată printr-un raport de inversă proporționalitate între represiunea internă, sau mai bine zis interiorizată, de tip religios, a patimilor, şi represiunea externă a acestora, de tip politic. Când una creşte, în mod necesar cealaltă scade şi viceversa. Drept pentru care, o societate poate fi liberă doar atunci când patimile sunt reprimate prin asceză; când acestea capătă frâu liber însă, sublinia Cortés, pentru a nu se transforma în anarhie politică, anarhia morală va fi automat compensată, în virtutea legii naturale a instinctului de conservare, de o tiranie politică[7]. Ca atare, doar ignorând, în mod voit sau naiv, acest adevăr fundamental, poate cineva să performeze acrobații teologico-politice de gen: "conservatorul consecvent trebuie să fie un adept al libertății, inclusiv al libertății sociale" (sic!). Într-adevăr, trebuie să fie un adept al (adevăratei) libertății sociale, şi chiar aşa şi este, dacă este cu adevărat conservator şi nu cârtiță liberală[8]. Doar că, la fel cum persoană şi comuniune nu pot fi gândite în mod separat de

[7] John T. Graham, *Donoso Cortés – Utopian Romanticist and Political Realist*, University of Columbia Press, 1974, p. 148

[8] Fac aici o scurtă paranteză şi precizez că, într-o dispută recentă cu reprezentantul unui curent autohton de gândire tradiționalistă, căruia i se reproşa lipsa de "activism politic şi responsabilitate socială" atunci când ar trebui să se înhămeze la "inițiative democratice" şi lipsa "ethosului smereniei" atunci când ar fi cazul să tacă (adică să facă cel mult boicot privat, probabil), Vladimir Tismăneanu îi oferea acestuia, spre pildă de îndreptare, o înşiruire de "autentici conservatori", care deşi se termina cu Russel Kirk, începea cu Friedrich Hayek, autor care altminteri a scris, *negru pe alb*, un eseu cu titlul *"Why I am not a Conservative"*! Aşadar, conform logicii lui Tismăneanu şi a autorului articolului pe care îl comentez, autenticul conservatorism este conservatorismul care se neagă pe sine, în timp ce conservatorismul care caută să se smulgă din lanțurile ethosului neutralității care îi este rezervat de către *establishment*-ul liberal, care accede la ceva mai mult decât statutul de "auxiliar al prietenilor libertății" pe care i-l rezervă Hayek în mottoul din Lord Acton de la începutul articolului menționat mai sus, este nu doar inconsecvent ci, pe alocuri, chiar extremist. În definitiv, nu opțiunea politică a domnului Tismăneanu reprezintă aici problema, ci lipsa de onestitate intelectuală, de care alminteri câțiva liberali de mare caracter au dat din plin dovadă: cazul lui Raymond Aron, strecurat şi el tot pe lista de conservatori a domnului Tismăneanu. Atunci însă când liberalul se apucă să predea lecții de conservatorism, amestecând şi falsificând în mod conştient conceptele şi autorii, tare mă tem că se aplică definiția pe care o dă Carl Schmitt liberalului: un oportunist care oscilează între conservator şi socialist, în încercarea de a-i păcăli pe ambii. Orice discuție rezonabilă despre "alianța dreptei" (pe care nu o consider nici fezabilă, nici oportună, *mai ales în contextul României de astăzi*, unde din perspectivă economică, singura perspectivă cu care au de-a face în mod real "popularii", capitolul comunism a fost încheiat de bună vreme), la a cărei făurire trudeşte Institutul de Studii Populare, solicită o prealabilă delimitare clară a conceptelor. Absența acesteia din urmă demonstrează că ceea ce se urmăreşte de fapt este absorbția prin "fuziune" sau "cumetria dreptei", că tot se vorbeşte în România de capitalismul de cumetrie.

către creştin, sau libertate şi proprietate de către liberal, tot aşa şi aici avem de-a face cu un cuplu sociologic inseparabil sau, putem spune, cu un cerc virtuos. Moralitatea nu poate exista fără libertate, tot la fel de mult cum libertatea nu poate exista fără moralitate. Nu doar libertatea precede şi condiționează moralitatea, ci şi moralitatea libertatea.

Incompatibilitatea dintre conservator și libertarian

Viclenia sofistică liberală constă în faptul că, în timp ce liberalul îşi păstrează cei doi termeni ai doctrinei sale politice (libertate/proprietate – fără libertate nu există proprietate, la fel cum fără proprietate nu există libertate), şi astfel îşi păstrează la urma urmei doctrina politică întreagă, conservatorului i se sustrage cel de-al doilea termen (moralitatea) pentru ca ulterior să i se explice de ce, dacă e să rămână consecvent, trebuie să intre într-o alianță cu liberalul, alianță în care are statut de "auxiliar", eludându-se aşadar în mod voit faptul că la urma urmei avem de-a face pur şi simplu cu două viziuni ale lumii incompatibile, date fiind finalitățile lor diferite: proprietatea în cazul liberalului şi moralitatea în cazul conservatorului. Adaug aici şi faptul că, la rigoare, creştinismul nu se identifică cu nici una dintre cele două doctrine, finalitatea acestuia din urmă nefiind nici proprietatea, nici moralitatea, nici "utilitatea socială", nici, aşa cum căuta să ne convingă cu ceva timp în urmă domnul Baconsky, civilizația, nici măcar tradiția, ci comuniunea cu Hristos.

Dar dincolo de toate acestea, realitatea de pe care s-a ridicat vălul ideologic ne arată că rob al păcatului fiind, cel ce săvârşeşte păcatul devine automat şi rob al statului şi, în mod paradoxal, contribuitor involuntar la creşterea puterii acestuia din urmă, căci, la urma urmei, orice sclav este, vrând-nevrând, un ziditor de idoli, aparent protectori dar în realitate tirani. Şi în definitiv, acesta este paradoxul stupid al liberalismului: vrând să dizolve politicul îl radicalizează (Carl Schmitt), şi, prin analogie, vrând să desființeze statul sfârşeşte prin a crea mamuți totalitari. Autorul nostru se vede în cele din urmă nevoit să constate că, aici ca şi pretutindeni, problema alianței dintre libertarianism şi conservatorism oricum nu are nici o relevanță politică concretă, întrucât, constată el, "trăim în epoca social-democrației generalizate". Păi evident! Iar David Bentley Hart ne poate şi explica cum anume am ajuns în actuala situație.

Solicitându-i-se de către *Wall Street Journal* opinia cu privire la un caz judecat de Curtea Supremă Americană ce ținea de limitele accesului minorilor la pornografia de pe internet (genul de caz care îi mobilizează în general pe "apărătorii libertății")[9], teologul american constata că însuşi faptul că am ajuns să discutăm astfel de probleme, ba mai mult că suntem siliți, atunci când le discutăm, să ne limităm în argumentația noastră la chițibuşării formale de tip juridico-constituțional, indică halul de societate în care trăim. Potrivit lui Hart, autor care, trebuie ținut cont, scrie în context american, "ideea însăşi că societatea în care trăim ar putea să aibă o dimensiune moral-organică, dedicată per ansamblu formării minții sau a sufletului, sau ideea că libertinajul personal nelimitat ar putea să facă societatea per ansamblu mai puțin liberă, făcându-i pe ceilalți neputincioşi în fața consecințelor «drepturilor» pe care alegem să le exercităm, este contrară tuturor prejudecăților noastre morale, ba chiar metafizice". Incapabili de a opune adevărul, binele, frumosul, samavolniciilor corecte-politic ale elitelor birocratice de stânga, ci doar individul şi a sa libertate negativă, libertarienii, la fel ca şi hibrizii libertar-conservatori de care e plină România, se văd nevoiți, datorită exigențelor ideologice (atunci când nu o fac chiar din pricina viciilor personale), să se alinieze la campanii anti-anti fumat, pro-marijuana, anti-anti pornografie (de frica feministelor care militează împotriva

[9] O astfel de mobilizare în numele liberului acces la pornografie a ONG-urilor apărătoare de valori europene (*So Just, Centrul pentru Jurnalism Independent* şi *Agenția de Monitorizare a Presei*) a avut loc recent şi la noi (într-o țară în care de altfel se cenzurează expoziții cu martiri creştini anti-comuniști). Detalii la http://economie.hotnews.ro/stiri-it-5269221-protest-fata-blocarea-site-urilor-pornografice-arbitrul-telecom-vina-lege-cheama-discutii.htm

acesteia din urmă), anti-anti blasfemie (de frica fundamentaliştilor), pentru ca apoi, cocoțați pe piedestalul "valorilor occidentale", să acuze stânga de relativism. Însă dincolo de toate acestea, întrebarea care se pune este: în mod concret, cum sfârşeşte genul acesta de atitudine? După cum subliniază acelaşi Hart, "eroziunea graduală", de dragul libertății *individuale* (nu *personale*) "de-a lungul istoriei modernității – a oricărei concepții a societății ca asociație morală sau spirituală guvernată de prejudicii etice folositoare, reverențe imemoriale şi structuri subsidiare de autoritate (biserică, comunitate, familie) a dus inevitabil la o constantă expansiune a puterii statului", astfel încât, pe zi ce trece, realitățile sociale tind să se reducă din ce în ce mai mult la doar două categorii sociale: individul şi statul. Întronat peste o masă amorfă de indivizi care pendulează între isteria subiectivității revendicatoare de tot mai multe drepturi şi anxietatea care creşte cu fiecare nouă gratificare, "în absența unei culturi comune a virtuții, statul liberal modern trebuie să funcționeze", vrând, nevrând, "chiar dacă în mod benign", aşa cum bine a intuit Tocqueville, "ca un stat polițienesc" care să ne apere de propria noastră libertate prost înțeleasă şi care să ne administreze în singurătatea pe care singuri ne-am ales-o. Statul creşte nu în pofida individualismului liberal ci din pricina lui, pentru a compensa vidul socio-normativ creat de acesta şi pentru a gestiona/supraveghea, inflația de drepturi ce caracterizează societățile moderne.

Însă la fel ca şi marxismul (care consideră că teoria e bună dar nu a fost aplicată cum trebuie) libertarianismul merge înainte, considerând că teoria e bună dar încă nu a fost aplicată. Greşeala fundamentală a ambelor ideologii, este că, ideologii fiind, nu încep de unde trebuie, de la omul concret în carne şi oase. În definitiv, faptul că nu sistemul face pe om ci invers, ține de însăşi umanitatea noastră. O societate precum cea pe care Sfinții Părinți au proorocit-o pentru vremurile din urmă, când călugării vor fi precum mirenii iar mirenii precum dracii, ca să revenim la Kant, nu poate să funcționeze decât prin sporirea puterii totalitar-tehnocratice a statului, proces care în

cele din urmă sfârşeşte prin anihilarea umanității din om. Altfel spus, o societate poate să "funcționeaze" bine, independent de alegerile păcătoase ale oamenilor care o compun, doar atunci când omul nu mai este persoană umană care îşi trăieşte drama libertății, ci atom funcțional supraveghat (cu cip în cap şi cameră de luat vederi în dormitor) şi manipulat (chimico-medical, şi în cele din urmă genetic) de puterea tehnologică a birocrațiilor conducătoare. Căci după cum bine sublinia Cortés în monumentalul final al *Eseului despre Catolicism, Liberalism şi Socialism*, deşi multe blestemății i-au fost îngăduite omului de către Dumnezeu, "nicicând omul nu va putea să suspende pentru o singură zi, pentru o singură oră, pentru o clipă, împlinirea infailibilă a legilor fundamentale ale lumii fizice şi morale, constitutive ale ordinii omenirii şi universului. Lumea n-a pomenit şi nu va pomeni niciodată ca omul să iasă din ordinea lumii pe poarta păcatului, fără ca să reintre în ordinea lumii pe poarta pedepsei, acest mesager al lui Dumnezeu care nu ratează niciodată destinația".[10]

[10] Juan Donoso Cortés, *Essai sur le Catholicisme, le Libéralisme et le Socialisme*, Lič̆ge, J.G. Lardinois, 1851, p. 253

Amintiri din cetatea nevăzută

Sfinții de la capătul lumii

Teodora Roșca

Mama îi povestea tânărului teolog Serghei Bolşakov că este o cetate nevăzută a ortodoxiei, Kitej, în care cel ce doreşte să pătrundă trebuie să se lepede de orice ambiție şi orice grijă lumească şi să meargă pe drumul legendei fără a se uita la dreapta sau la stânga şi fără teamă de diavol. Tot ea îi mai spunea că este un loc, Nestiar, unde se află o mănăstire nevăzută, dar că cel ce trăieşte după cuvântul Sfintei Evanghelii îi poate vedea pe stareți; pentru că altfel, "omul poate privi fără să vadă, poate auzi fără să înțeleagă".

Am închis cartea şi am văzut cum, dintr-o dată, amintiri şi fapte aparent disparate prindeau contur într-o armonie nouă. Cetatea nevăzută îşi deschidea porțile pentru a fi descoperită cu inima...

*

La 160 km de Cercul Polar. 10 august 2007

Insula Solovki din Marea Albă a fost, se pare, cel mai mare lagăr de exterminare sovietic, menținut până prin 1939.

Țin în mână un os uman. De-abia ating, cu oarecare sfială, un os, şi apoi un alt os. Ele trec din mână în mână. Le îngropăm. Pot fi ale unor sfinți, cine ştie. „Cinci bărbați şi o femeie", „Patru bărbați" ş.a., sinistră socoteală a morții. Dar crucile puse de curând amintesc, iar şi iar, că acolo sunt mucenicii lui Hristos.

Privim în timp. De copaci sunt legați oameni, sumar îmbrăcați sau chiar goi. Țânțarii aceştia uriaşi, cum nu am mai văzut prin părțile noastre, dar i-am simțit adânc, le sug sângele. Unii gem, alții mor, iar alții privesc spre înălțimi. Acolo am urcat şi noi. De aici, alții sunt aruncați în negura mării. Schitul este acum pustiu. În depărtare, copiii celor din lagăr sunt dați morții dintr-o corabie. Ei sunt înecați pentru că nu are cine să-i mai crească. Şi nimeni nu poate face nimic. Şi nici noi, pentru că am ajuns prea târziu. Cu vreo 70-80 de ani după sfârşitul lor mucenicesc.

În schitul din vârful muntelui, închinat Minunii Sfântului Arhanghel Mihail de la Colose şi Înălțării Domnului, întâlnim un călugăr la muncă. Este părintele Matei, un tânăr basarabean. Privind însemnările istorice păstrate aici, luăm parte la o minune. Este tăcută. Viața în Hristos îşi urmează cursul firesc.

Privesc spre iconostas, amintindu-mi că la 6 septembrie se prăznuieşte un hram al bisericii; Sfântul Mihail care, spre a salva de la pieire biserica sa din Colose şi slujitorul ei, a făcut ca apele abătute de păgâni într-acolo să se mistuie în pia-

tră, fără sfârşit, veacuri de-a rândul. Acolo, în Frigia, în urma rugăciunii Sfinților Apostoli Ioan Teologul şi Filip, apele primiseră puterea de a tămădui, prin darul Sfântului Arhanghel. Îmi amintesc perfect icoana aceasta întâlnită pentru prima dată într-o casă din Atena. Un călugăr smerit, bătrân, în fața unui schit şi Sfântul Mihail care înfige sulița sa în vâltoarea apei. Apa clocotitoare, cascadă spre adâncul pământului.

Apele tămăduitoare ruseşti vor reveni, iar şi iar, în drumul nostru.

Lacul sângelui. 11 august 2007

Îmi răsună în urechi faptul că mă scald în sângele mucenicilor, în lacul tămăduitor. Sunt în adânc. Deasupra mea, o fâşie roşietică de apă prin care transpare soarele acestei latitudini nordice. Este o apă rece, binefăcătoare, care mă pătrunde până în adâncul ființei. Sunt fericită. O bucurie pe care nu mi-o pot explica. Ba da. Retrăiesc noaptea dinainte.

În imensitatea bisericii sunt doar câteva lumânări. Privesc în icoane chipul sfinților Solovățului. M-am lipit de raclele lor şi îmi pare că noaptea nu aş vrea să se mai termine. Sunt acolo fondatorii vechii mănăstiri: Sfinții Savatie, Zosima şi Gherman.

În celălalt capăt al bisericii, părintele Gherman, duhovnic înțelept al mănăstirii, de loc din Codrii Cosminului, mai spovedeşte încă. Tocmai mi-a spus un lucru care m-a făcut fericită. Şi totuşi, nimeni nu poate şti tainele lui Dumnezeu. Dar dacă ar fi aşa, ştiu că nu mai am nici un moment de pierdut pentru a face lucrurile pe care le doresc cu adevărat în această viață. Şi ce poți dori mai mult decât să-ți dobândeşti viața de dincolo, viața veşnică.

Am ieşit din lac şi de pe țărm privesc la întinderea roşie. Cu adevărat, nicăieri, niciodată, nu am mai văzut aşa ceva. Orice explicație fizică i s-ar da acestui fenomen, bucuria apei binecuvântate rămâne. Şi trei zile la rând, cât am stat acolo, alergam cu cea mai mare plăcere la acest lac atât de roşu, atât de frumos.

În răcoarea apei reveneau, iar şi iar, imagini din pădurea de sus. Dar se făcea că oasele acelea se vor ridica într-o zi şi vor păşi, trupuri ale Învierii, în lumina lui Hristos. Şi acolo, în cetatea din cer, fără granițe şi fără hotar, veneau şi sfinții neştiuți ai românilor. Şi, în mod uimitor, mi-am amintit atunci de Râpa Robilor de la Aiud şi de ziduri care vorbesc, de cruci ascunse în ziduri şi de chipuri care nu mai sunt aici, dar sunt acolo, în frumusețea negrăită.

Reflecții asupra pedepsei cu moartea

Arthur Koestler, Albert Camus, Reflecții asupra pedepsei cu moartea*,*
trad. din franceză Ioana Ilie, Bucureşti, Humanitas, 2008, pp.246.

Paul-Gabriel Sandu

Publicată în anii 1957, într-o perioadă când – deşi în repetate rânduri contestată – legea pedepsei capitale era încă aplicată pe scară largă, volumul intitulat *Reflecții asupra pedepsei cu moartea*, avea să influențeze semnificativ opinia publică, dar mai ales să ofere numeroase argumente prin care să susțină nu doar inutilitatea unei asemenea pedepse, dar chiar absurditatea ei, falsitatea argumentelor de care se foloseşte şi pe care le presupune. Cartea nu este interesantă numai prin prisma edificiului de argumente construit de cei doi autori (Koestler şi Camus), ci şi mai ales pentru că, nefiind numai o simplă pledoarie, cartea este în acelaşi timp fresca unei epoci frământate de profunde schimbări de natură politică şi socială niciodată până la capăt înțelese şi stăpânite, față de care autoritățile statale reacționau mai degrabă printr-o invocare a necesității păstrării tradiției. Din acest punct porneşte argumentarea lui Koestler, dintr-un prezent al anilor '50, când cele mai importante voci ale Angliei, printre care Lord Chief Justice (magistratul cu cel mai înalt rang în Anglia şi ministru al justiției), susțineau cu o serie întreagă de argumente necesitatea imperioasă a aplicării pedepsei cu moartea, idealizând valoarea ei pilduitoare şi capacitatea ei de a garanta siguranța socială.

Koestler sondează departe în trecut, investigând originile „Codului sângeros", trecând astfel în revistă nenumărate cazuri de execuții şi mai ales reacțiile celor implicați direct în aceaste execuții. Una dintre concluziile sale preliminare – care nu este, de fapt, altceva decât reluarea argumentului oferit de umanistul şi reformatorul Cesare Beccaria – este aceea că „teroarea se supune propriei legi de pierdere a energiei: într-o perioadă în care sunt în uz pedepse excesive, indivizii nu sunt mai speriați de spânzurătoare decât ar fi de închisoare, în cazul unei legi mai omenoase" (p. 59). Acestui argument se adaugă un altul, venit într-un sens în continuarea gândurilor aceluiaşi Beccaria, argument potrivit căruia corelarea durității pedepsei cu fapta săvârşită poate aduce beneficii mult mai mari decât o legislație aspră. Motivul este, în esență, foarte simplu, şi ține de faptul că în numeroase cazuri jurații care trebuiau să condamne la moarte un individ pentru un furt banal, alegeau să-l declare mai degrabă pe acesta nevinovat, decât să-i aplice pedeapsa capitală, simțind disproporția dintre fapta comisă şi pedeapsa care ar fi trebuit aplicată. Koesler prezintă numeroase asemenea cazuri, şi chiar unele încă mai interesante în care, de exemplu, jurații declarau un criminal mai degrabă nebun, decât să-l condamne la moarte. Însă aceasta nu putea fi în nici un caz o rezolvare firească a problemei, de vreme ce erau numai un fel de a ocoli legea care nu permitea, de fapt, nici o excepție.

Unul dintre cele mai interesante şi mai bine alcătuite argumente aduse de Koestler împotriva aplicării pedepsei capitale pune în joc problema – de altfel filosofic insolubilă – a paradoxului existenței umane în genere: alegerea între o viziune deterministă şi una pentru care voință umană este pe deplin liberă. Folosindu-se de acest cuplu de concepte – libertate şi determinism – Koestler demonstrează absurditatea aplicării pedepsei cu moartea, explicând cum o legislație care presupune o asemenea pedeapsă face

uz implicit, după bunul plac, când de una dintre paradigme – cea a determinismului – când de cealaltă – cea a libertății de voință.

„Fatalismul şi neutralitatea morală sunt, poate, unicele filosofii adevărate", concluzionează Koestler, însă, continuă el în acelaşi loc „reprezintă o dezmințire a efortului patetic şi curajos al speciei umane" (p. 97). Ce presupune aşadar această teorie fatalistă? Potrivit teoriilor care opun viziunii fataliste credința în libertate individuală, omul nu ar fi nimic altceva decât un mecanism – fie el chiar extrem de complicat şi de subtil construit – care, în pofida faptului că este determinat, ca orice mecanism, de mediul exterior, „nu se poate împiedica să creadă că este liber" (p. 97). Cu alte cuvinte, omul ar fi un fel de mecanism determinat să se creadă liber. Însă dacă societatea ar considera că lucrurile stau într-adevăr aşa, atunci noțiunea de „răspundere penală", de exemplu, atât de des invocată nu numai pentru a pedepsi prin moarte oameni, ci şi – chiar dacă acum ar părea cu totul absurd – animale care şi-au ucis ori agresat stăpânii, nu ar avea pur şi simplu sens.

Desigur, legislația care presupune pedeapsa capitală nu poate avea o astfel de viziune asupra individului uman. Cu alte cuvinte, pentru a putea avea sens să pedepseşti un individ uman cu moartea, trebuie să fii înainte de orice convins că faptele lui, oricât de grave ar fi ele, nu sunt nimic altceva decât rezultatul propriei voințe libere şi că această voință nu a fost influențată din exterior în nici o măsură, în vederea comiterii unor fapte penale oarecare. Aceasta este singura filosofie capabilă să justifice şi să legitimeze – însă numai în parte – o atare legislație pentru care pedeapsa cu moartea este esențială. Însă pe de altă parte, acelaşi legiuitor care apăsa cu convingere neabătută pe termenul juridic de „răspundere penală", atunci când trebuie să justifice pedeapsa cu moartea, vorbeşte despre valoarea ei pilduitoare, adică, cu alte cuvinte, invocă tocmai ceea ce negase radical mai înainte. Pentru ca pedeapsa cu moartea să poată avea o valoare pilduitoare este desigur nevoie ca posibilii criminali să poată fi influențati de această pedeapsă, aşa cum aceştia pot fi influențați de mediul familial,

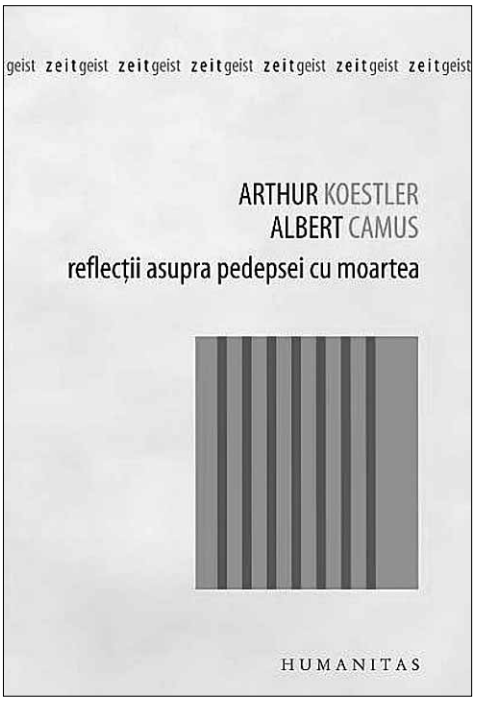

de condițiile sociale, politice şi culturale în care au crescut, de dumnezeul în care au fost învățați să creadă sau, după cum observă Camus, de relaxarea legislației în ceea ce priveşte desfacerea băuturilor alcoolice. Cu alte cuvinte, cei care cred cu tărie în valoarea pilduitoare deosebită a pedepsei cu moartea – acest argument fiind, de fapt, argumentul cel mai puternic al susținătorilor pedepsei capitale – se află fără să ştie într-o situație paradoxală, infirmând şi confirâmând simultan libertatea umană şi determinismul. Argumentul lui Koestler este definitiv, şi în ciuda faptului ca s-a încercat argumentarea împotriva lui, nu s-au găsit în nici un caz contra-argumente pe măsură.

Eşafodajul de argumente elaborate de cei doi gânditori impune două concluzii majore: concluzia că pedeapsa cu moartea aparține unei epoci revolute ale civilizației, la care trebuie renunțat definitiv, dar şi concluzia că acest pas, care a fost până la urmă făcut – deşi uneori cu multe dificultăți – de către cele mai multe dintre țările civilizate, este un pas decisiv către reconsiderarea valorii vieții umane din perspectiva ireductibilității ei.

Banul, un copil născut anemic

Emilia Corbu

Atunci când ceva se întâmplă în universul nostru, ca de pildă această nepoftită criză financiară, trebuie să ne raportăm la valori fundamentale. Mă voi opri la două: pământul şi sufletul. Din perspectiva lor criza se vede mică, la fel ca o banală durere de cap. Şi asta pentru că toate crizele se măsoară cu sufletul şi se îngroapă în pământ.

O istorie fără glorie

Deşi banul are o vârstă milenară şi e unul din idolii civilizației contemporane, toată lumea uită că în spatele aparentei puteri se ascunde o istorie umilă a unei invenții fragile şi contestate. Banul s-a născut anemic şi leşină dintr-o dată, când îți e lumea mai dragă. Iar această neputință a lui se transformă periodic, şi în absolut toate civilizațiile care l-au folosit, într-o criză tipică. Zeci de izvoare istorice menționează crizele financiare apărute aproape în toate imperiile istorice. La un moment dat într-una din bătăliile conduse de împăratul Alexios Comnenul la începutul secolul al XII-lea, soldații bizantini purtau coifuri de luptă din mătase de culoarea fierului ca să apară în fața inamicilor ca fiind echipați corespunzător. Vă dați seama ce criză era!

Civilizația contemporană este poate singura din istorie care a creat un sistem economic performant bazat exclusiv pe bani. O să ne coste! În toate civilizațiile anterioare folosirea banilor a fost oarecum limitată la anumite sectoare economice. Şi opinia mea este că această limitare nu s-a datorat unei sărăcii a sistemului (să nu uităm că monedele erau din aur şi argint), ci a fost intenționată, deoarece nu este exclus să fi fost intuită maladia banului, care odată lansat pe piață nu mai poate fi controlat în totalitate.

Economia marilor imperii era doar parțial bazată pe folosirea banilor, mai ales în sectoare cheie, cum ar fi administrația şi armata. În rest se dezvoltase o economie alternativă mare producătoare de bunuri şi care nu erau neapărat evaluate în bani. De pildă, în epoca cea mai dinamică, agitată şi interesantă a evului mediu, adică în evul mediu timpuriu, când au loc mari migrații, formarea de state noi, afirmarea popoarelor europene actuale etc, ei bine, într-o epocă în care evenimentele copleşesc istoria, în sute de aşezări de-abia dacă găseşti o monedă[1]. Şi asta nu doar pe teritoriul actualei România, ci şi în Balcani. Este de reținut faptul că la un moment dat în corespondența dintre țarul Boris-Mihail al bulgarilor

Labirint 8 *- de Marcel Chirnoagă*

[1] Emilia Corbu, *Sudul României în evul mediu timpuriu (secolele VIII-XI). Repere arheologice*, Istros, 2006, p.72-73

Puterea şarpelui -
de Marcel Chirnoagă

şi Papa de la Roma (era o tentativă de catolicizare a bulgarilor) ţarul este apreciat că în Bulgaria moneda este puţin folosită.

În aproape tot evul mediu românesc impozitele se plăteau în natură, deşi banii circulau. Doar birul destinat turcilor se plătea în bani.

Dacă citim lista de scutiri date Sloboziei lui Ianache (azi, Slobozia, Ialomiţa), în anul 1635, de către voievodul Matei Basarab, aflăm că ţăranii erau scutiţi de aproape 14 dări şi anume: „de lână şi de găleată şi de fân şi de bou şi de oaie seacă şi de cal şi de miere şi de ceară şi de cai de olac şi de oaie de sulgiu şi de podvoade şi de mertic şi de lucru domnesc şi de fum şi de toate mâncăturile câte sunt mărunte peste an în ţara domniei mele... şi să aibă numai a da cu ruptoare într-un an 100 de ughi, la Sf. Dumitru 50 de ughi şi la Sf. Gheorghe alţi 50 de ughi, alta însă nimic”[2]. Dacă la lista asta de dări mai adăugăm şi faptul că moşiile ţăranilor ialomiţeni se întindeau în secolul XVI (până la includerea lor treptată în marele domeniu feudal) „din hotar până în hotar” şi cuprindeau părţi din vatra satului, şi din câmp, şi din luncă, şi din pădure şi din apă[3], avem imaginea unor ţărani mari crescători de animale, producători agricoli.

Pământul care ne hrăneşte

Concluzionând cele de mai sus, se poate spune că rata scăzută de folosire a banilor nu se traduce întotdeauna prin nivel scăzut de trai, ci prin existenţa unei economii de alt tip care nu era convertibilă doar în bani, ci în nivel de viaţă şi de gândire. Această economie alternativă, cum îmi place mie să o numesc, a funcţionat până la începutul secolului XX şi reperele ei au fost păstrate de unii ţărani până în zilele noastre. De pildă, pentru ţăranii autentici a da banii pe mâncare era aproape o ruşine. Era ca şi cum nu ai fi fost capabil de nimic. Hrana şi hainele se produceau în gospodărie.

În copilăria mea, ne vizita uneori, cu treburi în târg, sora mai mică a bunicii. Venea cu căruţa străbătând Bărăganul pe drumurile vechi, departe de cele asfaltate. Nu pricepeam de ce nişte oameni cu bani ca ei care atunci când plecau la oraş aveau în buzunar cel puţin două, salarii medii pe economie, se încăpăţânau să fie ţărani. Ea se străduia să mai crească vreo 170 de oi, porci, vite, păsări, să dea dări la stat, să ceară loc de islaz, să facă stână. Comunismul pregătea epoca de aur şi ea se încăpăţâna să nu mănânce

[2] *Documentae Romaniae-Historiae* .B. Ţara Românească, vol. 25, doc. 7, p. 10; Condica Mănăstirii Slobozia lui Enache, nr.314, f.517v.-518.

[3] Emilia Corbu, *Habitatul medieval ialomiţean în lumina primelor atestări documentare*(I), Ialomiţa- studii şi comunicări, III, Slobozia, 2000, p. Emilia Corbu, *Habitatul medieval ialomiţean* (II). Sate dispărute, Ialomiţa, Studii şi comunicări, IV, Slobozia, 2004.

nimic „de cumpărat" şi, ca toate ţărăncile neaoşe din Bărăgan, să nu gătească. Regimul lor culinar era de-a dreptul coborât din veacuri. În toamnă se tăia o oaie pentru pastramă ca să meargă vinul. Iarna tăiau un porc sau mai mulţi, primăvara venea rândul mieilor, vara trebuiau împuţinate cârdurile alea de păsăret etc. În rest lapte, brânză, ouă, smântână. Se pare că i-a priit. La 80 de ani era cocoţată în vârful pomului şi scutura nucile. Băiatul ei de la oraş avea deja ameţeli, striga de lângă pom: „Mamă, dă-te jos de acolo, să nu cazi".

Faptul că îşi numărau animalele era semn de sărăcie. La vremea lor satele de pe balta Ialomiţei creşteau animalele pe Baltă. Târziu, la începutul iernii le aduceau în sat. Păsările nu se numărau la bucată, ci cu cârdul. Adică aveai un cârd de raţe, unul de gâşte, vreo două de găini. Oile şi porcii se numărau cu turmele. Era clar că ţăranii produceau mai mult decât consumau şi tot surplusul se transforma în bani. Asta fusese România agricolă interbelică. Aşa se ajunsese ca în 1938, la şase ani după mare criză, leul românesc să fie valută într-o ţară eminamente agricolă care număra 18 milioane de locuitori.

Bărăganul istoric a fost al crescătorilor de animale, aşa cum dovedesc toate documentele istorice şi nu al cultivatorilor de cereale – aşa cum a fost croit prost şi cu urmări nefaste în comunism. Aflat în coasta Bucureştiului a intrat în primul eşalon de naţionalizare a agriculturii. Dar s-a petrecut totuşi un lucru care scapă multor analişti şi chiar etnologilor care consideră că ţăranul autentic a murit. După ce comuniştii le-au luat pământul şi toate uneltele agricole, ţăranii s-au apucat să crească animale. Nimeni nu le ceruse asta, ba dimpotrivă. A fost singura şi poate ultima atitudine sănătoasă luată de ultimii ţărani. Mergeau pe drumul lor şi făceau ce ştiau mai bine.

Însă această decizie a avut un efect extrordinar în anii crizei alimentare din anii '80. Doar două categorii sociale trăiau bine: nomenclaturiştii cu tot neamul lor real şi adoptiv (de la femei în casă la ziarişti de serviciu) şi ţăranii cu tot neamul lor de la oraş. Atât! Dacă primii s-au salvat prin abuz, ţăranii s-au salvat prin tradiţie. Efectivele de animale se înmulţeau pe măsură ce criza se adâncea. Găseau soluţii la toate. Criza buteliilor de aragaz a fost rezolvată cel mai simplu. În toate bătăturile s-au clădit, în cazul în care nu erau deja, mândreţe de cuptoare pentru pâine. Coceau câte şase sau opt pâini odată. Nici de drojdie nu aveau nevoie. Foloseau turte din cereale preparate în casă. Au făcut şi vetre mici cu horn în care găteau la iuţeală, mai bine ca la aragaz.

Lumea satelor şi târgurilor trăia ca în evul mediu, haiducii mai lipseau. Dar, trăia! Toamna se preparau conserve pentru iarnă în ceaune imense pe pirostrii. Ţiganii aveau de lucru. Din mâinile lor ieşeau seturi întregi de oale şi ceaune tocmai bune la gătit pe plită şi la vatră.

Toamna începeau pregătirile de iarnă. Pe uliţe umblau buzoienii cu mere şi poame uscate, ardelenii cu cartofi, prahovenii cu sare. Toate se dădeau la schimb pe cereale. Cămările se umpleau cu saci cu făină, saci cu mălai, lăzi cu mere puse în fân, putini cu brânză, pastramă uscată, peşte uscat. Pescarii din baltă mai aduceau în sat câte un car cu peşte.

La 100 de kilometri de lumea descurcăreaţă a satelor ialomiţene, comunismul scârţâia din temelii. Pe plan extern se petreceau lucruri incredibile. Ruşii se împrumutau la americani şi inaugurau Perestroika, ungurii făceau împrumuri externe pentru a hrăni populaţia. România însă, plătea datorii externe. Era clar! Cele două categorii privilegiate, nomenclaturistii şi ţăranii trăiau pe altă lume. Nici în ziua de azi nici unii, nici alţii nu ştiu de ce a căzut comunismul.

Criza se cheamă lipsă

Revenind în contemporaneitate, când iată că banul a leşinat din nou, pentru a nu ştiu câta oară în istoria lui, mă gândesc ce-i de făcut. Primul lucru ar fi să ne mutăm gândul de la bani. Apoi să privim obiectiv cu ce ne confruntăm. Iar ca să înţelegi un fenomen trebuie să îl personifici.

Cea mai reuşită personificare a crizei mi se pare a fi personajul Izmene (Kalsoner) din nuvela *Demoniada* scrisă de genialul Mihail Bulgakov. Şi tot acolo am aflat ce l-a făcut pe bietul Korotkov să o ia razna. Adică, nu şi-a făcut probleme atunci când casierul a intrat în biroul

mare în care nimeni nu lucra nimic şi, sfârşit, sprijinindu-se cu o mână pe masă şi cu cealaltă ţinând o găină cu gâtul sucit a zis „Bani n-or să fie!”. Nu a înnebunit nici atunci când noul şef l-a concediat fără nici o vină pentru aşa-zise „încurcături revoltătoare în hârtii oficiale de mare importanţă”. În paranteză fie spus, odiosul Kalsoner îşi scrisese pe o dispoziţie numele cu literă mică aşa că se înţelegea că secretarele trebuiau să

Politician *- de Marcel Chirnoagă*

primească salariul nu în chibrite, ca toată lumea, ci în izmene. Pe nimeni nu mai mira. Din pricina crizei salariul se plătea în produse. Iar ei produceau chibrite. Bietul om a înnebunit atunci când a văzut că există doi de Izmene. Adică nu era de ajuns că noul şef de criză arăta ciudat, dar mai avea şi un frate geamăn care purta barbă asiriană. Adică drăcovenia avea două feţe. Şi culmea, cealaltă era chiar mai blândă. Cel care nu va admite că şi această criză are două feţe din care una ţipă la el şi alta vrea să îi ia locul, va înnebuni... căutând o explicaţie. În timpul lipsei nu se caută explicaţii, ci se acţionează. Şi ca să poţi avea atitudine nu trebuie să te laşi impresionat de cum arată criza. Doar nu vrei să arate ca Ileana Cosânzeana. Dacă personajul nostru, şeful de producţie Korotkin, nu s-ar fi speriat de înfăţişarea noului şef, altul ar fi fost destinul lui. El credea că e grotesc, eu zic că era puţin comic. Adică şeful de criză sălăşluia într-un birou enorm din care ordinele răzbăteau piţigăiate cu o voce de trompetă. Dacă te apropiai mai mult, îţi ţâşnea în faţă un tip scund, aproape lat, care purta o jachetă din pătură gri, cu nişte pantaloni ca de husar, cu o chelie ca un lighean pe un cap aşezat ca un ou pe nişte umeri pătraţi. Ochii erau mici ca nişte gămălii de ac, verzi, rotindu-se în orbitele adânci, nervos, coleric, agitat. Aşa arăta şeful fatal pus în timpul crizei financiare din Rusia anilor 1920.

Dar criza are altă înfăţişare pentru fiecare. De fapt, în nuvela menţionată nici măcar nu se foloseşte cuvântul criză. Sinceră să fiu şi eu aş prefera cuvântul românesc „lipsa” mult mai adecvat situaţiei. Şi, ca orice lipsă, se măsoară cu sufletul. Doar acolo există un barometru de măsurat lipsa în toate, inclusiv în bani. Şi asta pentru că sufletul este cea mai mare valoare a noastră. Valorează mai mult decât toată lumea. Şi în faţa acestei avuţii personale, aduci lipsa pe care o ai ca să o măsori. Să vezi cât îţi scade din valoare. Ia încercaţi şi o să vedeţi că trâmbiţata criză, care există într-adevăr, e mai mult scundă şi lată, capul ca un ou, chelia ca un lighean şi îşi scrie numele cu literă mică. Din această cauză nici măcar nu poate fi măsurată pe scara sufletului. N-are amplitudine.

Gând despre frumos

„Frumosul este întru ceva. Nu poate fi suspendat; nu poți spune de un fir de iarbă sau de vițelul acela de la Văratec că e frumos – decât că este!
Într-o lume lipsită de transcendent nu poți vorbi de frumusețe decât dacă regăseşti funcția lui «a fi întru».
Cu Dumnezeu să sting şi sensurile omului, dacă acestea nu-i regăsesc funcția în termeni profani." (C. Noica)

Paul-Gabriel Sandu

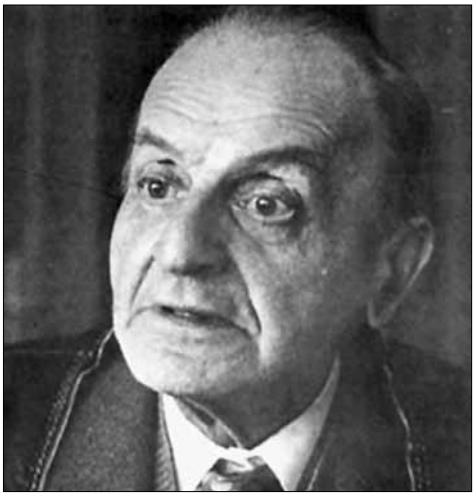

Nu avem în față decât câteva rânduri ce se strâng într-un gând, pe care Noica nu pare a fi îndrăznit nicăieri să-l ducă până la capăt. Este vorba aici de funcția recuperatoare de transcendent – după cum el însuşi o numeşte – „funcția lui a fi întru". Poate că în forma lui succintă, acesta este cel mai interesant argument ontologic pe care filosoful de la Păltiniş, hotărât să nu dea seama decât în fața unui Dumnezeu al culturii, ni-l oferă ca pe un soi de compensație. Însă compensație față de ce? Față de acel trasncendent care, deodată cu modernitatea şi mai ales în postmodernism, s-a evaporat ca şi când locul ocupat de el ar fi fost dintotdeauna gol.

Lucrurile, condamnate la ele însele, la nimicul din ele, nu pot decât să fie. Sunt cu intermințe şi cu sincope, contrazicând ființa, se află în precaritate, în prefacere, însă ființa, aşa cum o înțelege Noica, nu le contrazice, ci se răspândeşte în ele tocmai ca gol al lor. Deodată, aceste lucruri reale, fie ele un fir de iarbă sau un fir de praf, sunt străbătute de un fior ființial. Ele nu pot fi altceva decât sunt, adică nu pot fi frumoase, decât fiind mai mult decât sunt. Abia atunci când ele se deschid (şi Heidegger ar spune că se deschid prin om în aceeaşi măsură în care omul se deschide prin ele), abia atunci când ele nu mai sunt, ci devin, însă cu sens, în speță atunci când recuperează „funcția lui a fi întru", ele pot fi şi chiar sunt frumoase. Un fir de praf este atunci când, nefiind întru, rămâne sub dictatura golului din el. Deodată cu frumosul, apare însă o altă dimensiune a faptului de a fi, una care îl face pe acesta cu putință, una care prin vocabula întru, devine năzuință.

Această năzuință nu mai poate fi recuperată în modernitate, adică în termeni profani, decât ca funcția a lui „a fi întru". Numai el are puterea să trimită către un dincolo, numai prin el un dincolo devine sesizabil, cu toate că acest dincolo pare a fi altul decât cel suprimat de moderni. Iar dacă transcendența poate fi construită prin intermediul operatorului ontologic „întru", nu stă oare întreaga gândire nicasiană în umbra unui argument ontologic nicicând conştientizat? Şi nu este oare „întru" cu putință numai pentru că dinaintea lui şi cumva întotdeauna deja transcedentul îl face cu putință şi îl justifică? Iar dacă acesta este, într-adevăr, un argument ontologic, atunci ar trebui să ne întrebăm, înainte de toate, cărui dumnezeu „îi foloseşte" acest argument: Celui întrupat, sau dumnezeului Culturii?

Despre presă, la moartea lui Michael Jackson

Paul S. Grigoriu

Ne plângem, pe bună dreptate, de invazia publicațiilor de tipul "Libertatea" pe piața și în viețile noastre. O revoltă subită ne cuprinde când vedem cum oamenii citesc asemenea deșeuri de presă, unelte perfecte pentru îndobitocirea noastră prin răspândirea de bârfe, minciuni, abjecții, care scot la iveală tot ce-i mai rău în om şi îl fac să se bucure de mizeria altora, fără să observe cum el însuşi se cufundă în mizerie. Sau observând şi complăcându-se, pentru că „se întâmplă şi la case mai mari". Discuția despre aceste publicații este lungă şi sinuoasă. Problema cea mai mare însă apare din lipsa alternativei. Jurnalism prost şi lipsit de etică se face la scară mare. În schimb ziariştii capabili pot fi numărați pe degete. Şi când aceştia, la rândul lor, dovedesc o moralitate îndoielnică în scrisul lor, încotro să se mai îndrepte cititorul?

Vorbind despre moralitate şi despre lipsa ei, poate cel mai bun exemplu de ipocrizie mediatică e „Adevărul", care pe de o parte publică mari autori ai literaturii mondiale, pe de alta scoate pe piață odiosul „Click". Dar exemple sunt, din păcate, mult prea multe.

Reflecțiile de față, în ciuda a ceea ce s-ar putea crede la o privire superficială, nu sunt despre Michael Jackson. Ele pornesc doar de la cele scrise de doi autori ce ar trebui să fie – cel puțin conform propriilor prezentări – reprezentanții „celeilalte" prese, cea luminată, intelectuală, morală.

Mihail Neamțu[1] şi Traian Ungureanu[2], căci despre ei este vorba, analizează în felul lor viața şi moartea lui Michael Jackson. Modul în care o fac ne spune multe despre calitatea scrisului românesc din zilele noastre. Dar să le privim un pic cugetările şi apoi să tragem concluziile.

Ar fi bun, dacă n-ar fi prost

Despre articolul lui Mihail Neamțu pot spune, fără a avea intenția expresă de a fi ironic, că ar fi foarte bun dacă n-ar fi prost. Este, de fapt, un exemplu tipic de cugetare oarecum fundamentată, care eşuează în afirmații ridicole, argumente şubrede şi pretenții găunoase de erudiție. Este adevărat că zgomotul creat în jurul lui Michael Jackson, viu sau mort, scoate la iveală lipsa de conținut a unei mentalități occidentale falimentare, care prin renegarea rădăcinilor s-a pierdut pe sine însăşi, iar asta tocmai într-un moment în care Estul Europei eliberat sau parțial eliberat de comunism priveşte, cel mai adesea fără discernământ, către Vest. Într-o panoramă a deşertăciunilor unei lumi dezrădăcinate, dezordinea psihică ce a dus la sfârşitul lui Michael Jackson, aşa cum spune autorul nostru, îşi are locul ei şi valoarea ei exemplificatoare. Idolatria care îşi schimbă cultul de la o zi la alta, excesele în copierea unui fals model sau deruta axiologică sunt factori care pot fi aduşi oricând în discuție şi legați într-o anumită măsură de artistul recent trecut la cele veşnice. „Partida decenței şi a normalității a fost probabil pierdută", iată propoziția

[1] Mihail Neamțu - http://grupareaaproape.wordpress.com/2009/06/30/declin-occidental-si-moartea-unui-idol/

[2] Traian Radu Ungureanu - http://traianungureanu-tru.blogspot.com/2009/06/micahel-jackson-when-musics-over.html#comments

care, dacă era argumentată cum trebuie, putea face din articolul lui Mihail Neamțu unul bun. În rest însă, autorul nu face decât să procedeze invers – şi, în esență, similar – decât adulatorii fără discernământ ai lui Michael Jackson. Aceia spun despre el că a fost cel mai mare muzician, geniul absolut, un zeu. La fel de abrupt şi de stupid, Neamțu îl plasează la intersecția între nulitate şi demon, iar argumentele sale sunt fie de tipul celor furnizate de tabloide, fie rezultate ale unui diletantism cras. Să le luăm, dar, pe rând.

„Michael Jackson a decedat la 50 de ani, cu trupul intoxicat de petidină — un medicament analgezic folosit pentru cazurile extreme de durere fizică." Ce mai autopsii peste autopsii, supoziții, teorii, când, înainte de orice răspuns al anchetei oficiale sau de orice analiză medicală completă şi pertinentă, Mihail Neamțu cunoaşte exact cauza morții. Pentru un cititor care nu are timp de pierdut sau analize de făcut, acest început e motivul cel mai întemeiat pentru a nu citi mai departe. Un articol început cu o supoziție prezentată ca adevăr nu poate fi serios. Iar până la argumentele infantile nu este decât un pas. „(...) MJ şi-a negat atât masculinitatea (printr-o voce efeminată strident) (...)" Până să formuleze această aberație, Mihail Neamțu vorbea despre evoluția falimentară a multiculturalismului apusean. Idee corectă, dar compromisă de ilustrarea ei practică.

Mihail Neamțu

Din cele spuse aici nu pot decât să trag concluzia că Mihail Neamțu este un bas profund, trăsătură care îi pune bine în evidență masculinitatea. Şi la mine, bariton, aceasta este prezentă, deşi într-o măsură ceva mai mică, în timp ce, de pildă, Emil Constantinescu, fiind tenor, a trebuit să-şi lase ciocul care i-a atras celebra poreclă, tocmai pentru a nu crea confuzii. Vocea lui Michael Jackson era un dat de la Dumnezeu, iar stilul de a cânta, în care falsetul nu e o trăsătură permanentă – aşa cum susține Traian Ungureanu, alt muzicolog de ocazie – se regăseşte şi la alți muzicieni, cât se poate de... bărbați.

Cultura Can-Can

Odată sfârşită această primă demonstrație, Mihail Neamțu îşi aminteşte că reprezintă, totuşi, o elită culturală, şi trece la critica unui alt aspect din viața mult-hulitului artist: „V-aş întreba, pe fugă: câte cărți credeți că a citit Michael Jackson? Care literatură? Din câte limbi? Din ce secol?" La asemenea întrebări idioate, mă văd nevoit să răspund cu altele: dar Mihail Neamțu, câte solfegii credeți că a făcut? În câte tonalități? Cu ce fel de modulații? Şi ale mele sunt mai întemeiate decât ale autorului, pentru simplul motiv că pe Michael Jackson, cu toate metehnele lui, nu l-am auzit niciodată făcând aprecieri legate de literatură, în timp ce domnul Neamțu se lansează mai jos în subtile judecăți muzicologice. Vorbim aici despre acea autosuficiență manifestată de mai mulți (pseudo)-intelectuali pentru a-şi justifica dezgustul față de activități pe care le socotesc sub nivelul lor. Un exemplu des întâlnit este al celor care strâmbă din nas când aud de fotbal şi aruncă de sus: „Mă laşi cu analfabeții ăia care nu ştiu să lege două fraze?", de parcă rolul celor de pe gazon ar fi să discute despre influențele lui Schopenhauer asupra lui Eminescu sau de parcă aceşti critici ar şti să lege... două pase.

Probabil Mihail Neamțu a citit multe cărți, altfel nu avea cum să facă remarca „elitistă" de mai sus. În privința tabloidelor, nu există nici o îndoială, autorul nostru este familiarizat cu ele şi le foloseşte ca sursă de informare. Altfel nu se explică faptul că scrie despre „cei doi băieței

adoptați" ai lui Michael Jackson şi notează despre cântăreț că „în ultima vreme, devenise consumator avid de pornografie". Faptul că cei doi băieți n-ar fi copiii naturali ai lui Michael Jackson e o pseudo-ştire neconfirmată oficial, o declarație pe care ar fi dat-o mama odraslelor dar pe care deocamdată n-au preluat-o decât publicații de tipul "Libertatea", "Click" şi "Cancan". Lucrul e posibil, ca atâtea altele, dar Mihail Neamțu ni-l pune pe tavă ca pe un adevăr incontestabil, la fel ca şi presupusa pasiune pentru pornografie (apărută, notează cu acribie autorul articolului, „în ultima vreme"). Inconsistența argumentării devine acum străvezie. Un articol ce se vrea critic la adresa declinului şi a superficialității occidentale face uz de presa de scandal care se hrăneşte din goliciunea interioară care a apărut ca rezultat al acestora.

Dl. Neamțu se pricepe şi la dans

Când însă Mihail Neamțu trece la analiza actului artistic, demersul său devine nu doar mostră de diletantism, ci şi lipsă de onestitate intelectuală, prin prezentarea trunchiată. „Avea însă un gest care-l făcea cu totul unic", ne spune domnul Neamțu despre tizul său de peste Ocean. „Infernul acustic îl surprindea frecvent cu mâna atingându-i organele genitale: o plăcere perversă urmată de câțiva paşi încordați într-un ritm obositor, robotizat şi halucinant. Care era reacția publicului în fața acestei falocrații dansante? Tot numai lacrimi, aplauze şi isterie..." Unul dintre puținele lucruri pe care nu i le-a tăgăduit mai nimeni lui Michael Jackson este calitatea de dansator. Mişcările inventate de el, sau modul în care le integra în propria coregrafie pe ale altora l-au făcut pe Fred Astaire – fără îndoială una dintre marile autorități în materie – să afirme că îl admiră foarte mult, socotindu-l un dansator mai bun decât a fost el vreodată. Gestul incriminat de Mihail Neamțu a apărut târziu, în perioada „Dangerous", deci după apogeul reprezentat de anii '80. Explicația lui este – şi aici suntem în acord cu publicistul român – labilitatea psihică a unuia care, acuzat de nenumărate ori că ar fi asexuat, a ținut să-şi exprime astfel virilitatea. Dar într-o viziune de ansamblu a actului dansant propus de Michael Jackson, el apare ca insignifiant, deşi ultra-mediatizat din motive lesne de înțeles.

De la dans, trecem la versuri. Mai precis, cele de la piesa „Get On the Floor", pe care Mihail Neamțu o traduce „treci pe podea". O lectură rapidă ne arată că de fapt este vorba despre ringul de dans, însă autorul nostru fie nu stăpâneşte foarte bine engleza (probabil cărțile citite de

Domnia Sa sunt mai ales în alte limbi, ca greaca veche şi sanscrita), fie nu a găsit alte ilustraţii a ceea ce numeşte „această temă delicată, inspirată de zeul Priapus". Să fim bine înţeleşi. Nu susţin că Michael Jackson a fost un apostol al moralităţii. Dar piesele sale sentimental-erotice sunt în general decente şi ilustrează chiar o viziune mai degrabă inocentă asupra romantismului. Textul la care se face referire mai sus este o banală şi destul de superficială invitaţie la dans, dar nu rezumă nicidecum versurile de pe albumele cântăreţului. Avem în faţă un nou exemplu de trunchiere, pentru că acelaşi Michael Jackson este şi cel care cântă „suntem cu toţii parte a marii familii a lui Dumnezeu/ iar adevărul este că/ tot ce ne trebuie e dragostea" („We Are the World") sau „dacă vrei să faci din lume un loc mai bun/ aruncă o privire asupra ta şi fă o schimbare" („Man in the Mirror"). Dacă aş judeca în stilul autorului articolului, aş putea spune, pe baza ultimului citat, că Jackson pare a fi ucenic al unui sfânt răsăritean. Dar, deşi n-oi fi erudit ca Mihail Neamţu, încerc să-mi păstrez luciditatea şi onestitatea şi singurul lucru pe care vreau să-l arăt este că un univers artistic e ceva mai mult decât nişte citate luate la întâmplare şi traduse aproximativ.

Muzicologie şi ideologie

„Dacă ignorăm efectele de lumină şi împachetarea atentă a acestui produs comercial total, fereastra muzicii lui Jackson se deschide către cel mai banal-ofensator hău al culturii de masă. Tematic, tot ceea ce e prostie ideologică şi non-sens meloman, atinge apogeul." Iată-l pe Mihail Neamţu muzicolog şi ideolog. Îmi este greu să trasez liniile unei ideologii a lui Michael Jackson. Vagile referiri pe care le face la probleme politice şi/sau sociale sunt banale dar de bun-simţ: ajutorarea săracilor, egalitatea rasială, oprirea celor care ucid copii în războaiele lor. „Man in the Mirror" are un text inteligent şi sensibil, „Heal the World" reia obişnuitele teme pacifiste şi ecologiste, dar, spre deosebire de militanţii de stânga, face referire la Dumnezeu, iar „Earth Song" are tonul unui psalm modern. Nicăieri mari inovaţii ideologice, dar nici prostia care-l revoltă pe domnul Neamţu. Când vorbeşte despre non-sens meloman, Domnia Sa atinge apogeul diletantismului prin însăşi formula absurdă întrebuinţată. Poate a vrut să spună „non-sens melodic", dar în acest caz ar trebui să argumenteze. Sau poate, mai degrabă, n-a vrut să spună nimic. Doar să-şi verse veninul pseudo-erudit. Mai încolo, autorul articolului ne aruncă în faţă nume care, spre deosebire de subiectul discuţiei, i se par remarcabile în domeniul artei, de la Johann Sebastian Bach până la Stela Enache. Printre ei şi câţiva jazzmeni, ca John Coltrane, Louis Armstrong sau Johnny Răducanu. Dacă tot e mare iubitor de jazz, ar face bine să-şi arunce o ureche şi la Quincy Jones. Acesta care, printre altele, a fost coordonatorul trupei lui Dizzy Gillespie şi a studiat compoziţia cu Nadia Boulanger şi Olivier Messiaen, este producătorul şi colaboratorul lui Michael Jackson pe trei albume („Off the Wall", „Thriller" şi „Bad") şi spune despre răposat că avea „talent, graţie, profesionalism şi devotament". Sau la Miles Davis, care a preluat „Human Nature". Desigur, faptul că cei doi sus-menţionaţi sunt mari artişti de jazz nu face cuvântul lor literă de lege. Dar îl face demn de luat în seamă înainte de a vorbi despre „non-sens meloman".

Care ar fi concluzia? Occidentul se află astăzi, după cum afirmă din ce în ce mai mulţi observatori lucizi, în miezul celei mai adânci crize identitare şi axiologice. Renegarea rădăcinilor, un relativism pervers şi, în spatele lor, un control al autorităţilor înăsprit şi adesea subliminal arată că iluzia unei libertăţi care este de fapt anarhie duce către cea mai cruntă robie. Lipsa valorilor autentice este ilustrată şi de idolatria faţă de lucruri efemere, faţă de pseudo-valori create şi impuse de media, pe de o parte pentru a le substitui celor reale, pe de alta pentru a ţine în frâu populaţia. În mai multe aspecte ale sale, traiectoria lui Michael Jackson este ilustrarea decăderii unui Apus pe care, orbi, unii dintre noi încă îl văd ca pe cel mai bun model posibil. Exploatarea cântăreţului de către industria care l-a stors de resurse, faptul că în multe momente s-a lăsat manipulat şi fragilitatea psihică ce l-a făcut să acţioneze uneori ca o marionetă ale cărei sfori erau trase de mai-marii afacerilor şi scenariilor media, dublate

de cultul deşănţat şi stupid pe care aceleaşi personaje l-au încurajat şi pe care el nu a avut puterea să-l stăvilească, au dus la deznodământul din 25 iunie 2009. Dar mai mult, au contribuit poate, într-o anumită măsură, la opera de dezrădăcinare condusă de puternicii zilei. Pe de altă parte, Michael Jackson a fost un mare talent. Şi cum acesta erupe uneori şi dincolo de barierele impuse din afară sau autoimpuse de o constituţie interioară fragilă şi labilă, a creat o muzică şi o artă dansantă ce au şansa să rămână peste ani. Tragem nădejdea că doar ele. Dar nici laturile negative ale vieţii şi operei lui Michael Jackson, nici declinul Occidentului, nu au cum să fie înţelese dacă sunt expuse într-o viziune simplificatoare, lipsită de discernământ, împrăştiind de la o poştă trufia judecării semenilor. O critică a Occidentului care să fie înţeleasă şi folositoare este compromisă prin îmbinarea de amatorism, verdicte arbitrare şi trunchieri din articolul lui Mihail Neamţu. Aşa cum este compromisă şi prin sprijinul dat unor pseudo-alternative la comunism, în fond de aceeaşi esenţă ca acesta, de tipul celor propuse de Vladimir Tismăneanu, pe care domnul Neamţu îl sprijină necondiţionat. Pentru a se trezi din „captivitatea sa idolatră", Occidentului îi trebuie, mai mult decât o presiune din afară, o reînnoire dinăuntru. Aşa cum ne trebuie tuturor, pentru a ne elibera de duhul mârşav al judecăţilor pripite şi al osândirii aproapelui.

Infailibilul domn TRU

Un al doilea caz, ceva mai dificil de analizat, este al d-lui Traian Ungureanu. Spun mai dificil de analizat, pentru că, spre deosebire de dl. Mihail Neamţu, cel care semnează uneori cu iniţialele TRU chiar ştie să scrie. *Manifestul fotbalist*, colecţia de articole din presa sportivă sau o bună parte a celor publicate de ziare şi reviste de analiză politică şi socială, dezvăluie un excelent mânuitor al condeiului, calitate care îl recomandă chiar ca scriitor. Citesc adesea cu plăcere analizele fotbalului britanic, sau criticile la adresa unor demagogii contemporane. Mă rătăcesc uneori în ura viscerală a autorului faţă de anumite cluburi de la noi şi rămân nedumerit cu totul când faptele îi dezvăluie profunda inconsecvenţă. Dar să nu anticipăm.

Dl. Traian Ungureanu trăieşte, ca şi alţi doi-trei colegi ai Domniei Sale, cu impresia că ştie tot şi că posedă o judecată infailibilă. Acolo unde umorul sau chiar sarcasmul ar putea trece cu uşurinţă de un examen critic, răzbate inconfundabilă trufia. Astfel încât nu se putea ca jurnalistul cu pricina să nu analizeze şi fenomenul Michael Jackson. Cu autoritatea unui muzicolog, desigur. Căci pentru unul ce a desluşit ţelele politicii de la noi şi de aiurea, îndreptăţit să îndrume chiar destine, ce mare lucru sunt nişte amărâte de portative?

Articolul d-lui Traian Ungureanu se construieşte în jurul ideii că răposatul cântăreţ a fost un mare *entertainer*, dar nicidecum un artist. Totul porneşte de la afirmaţiile contestatarilor care spun că „Jackson nu a făcut muzică mare, nu a schimbat o iotă din limbajul muzical al epocii pe care a dominat-o comercial şi nu a fost, în cele din urmă, un adevărat artist." "Toate aceste observaţii sînt corecte", subliniază dl. Traian Ungureanu, înainte de a ne vorbi despre importanţa lui Michael Jackson ca ilustraţie a declinului unui curent muzical în mijlocul căruia s-a aflat. La nivelul limbajului, într-adevăr, schimbările aduse de muzica celui supranumit Jacko sunt cvasi-inexistente. Meritul lui constă în capacitatea uimitoare de sinteză, prin care a adus împreună elemente ale *sound*-ului Motown (care pot fi auzite în perioada Jackson 5, apoi în colaborarea cu Stevie Wonder, dar şi presărate în alte momente ale carierei sale muzicale), influenţe soul (în stilul vocal şi în lirismul anumitor piese, cum ar fi "I Just Can't Stop Loving You"), *funk, rock* şi electronice, pentru a le cita doar pe cele mai importante. Astfel, deşi nu e inovator în sine, stilul Michael Jackson devine unic şi inconfundabil, foarte personal deşi înglobează elemente ale unor tradiţii muzicale de până la el. Nu a inventat un nou limbaj, dar a cristalizat un stil care îi face pe reprezentanţii mai multor curente – inclusiv jazz – să se regăsească în diferite momente ale muzicii sale. Posteritatea lui e reprezentată de un patrimoniu de teme şi cântece care rămân muzicii americane şi universale pentru a fi ascul-

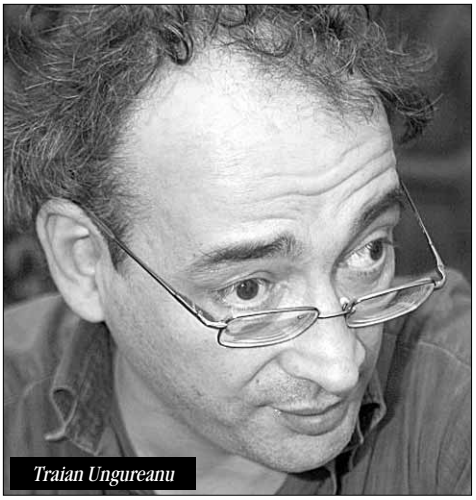
Traian Ungureanu

tate şi exploatate alternativ. Nu aceeaşi e părerea autorului articolului: „Jackson nu are posteritate artistică, pentru că nu a adus o schimbare de limbaj muzical, în felul în care au făcut-o ceilalți mega-eroi ai muzicii populare contemporane: The Beatles, Frank Sinatra, Elvis Presley, Bob Dylan (maestrul subestimat al tradiției recuperate în muzica modernă) sau Jimmy Hendrix (probabil cel mai influent muzician al epocii care se deschide la începutul anilor '60)." La cele spuse mai sus nu avem de adăugat decât faptul că înşiruirea lui Traian Ungureanu suferă de eterogenitate. The Beatles şi Jimmy Hendrix au fost mari inovatori, în schimb Frank Sinatra este celebru tocmai prin modul excepțional de a-şi adapta vocea unor stiluri cât se poate de variate, cărora le-a dat strălucirea calităților sale native şi interpretative, fără a fi inventat însă nimic, ceea ce, desigur, nu-i diminuează din valoare. Dar plasarea în opoziție cu Michael Jackson e cât se poate de arbitrară.

Cu paşi înceți dar siguri intrăm în mijlocul studiului muzicologic. "Jackson a desăvîrşit un fel de a face spectacol pe pretexte muzicale degradate, după ce ultima rezistență a structurilor soul, blues şi rock a fost covîrşită de o pulsație fără valoare şi stil. *Thriller*, ultra-cumpărata capodoperă a lui Jackson e dominat de ritmul gol şi exhibiția pură a dansatorului." Din 1982 au trecut mulți ani, iar dl. Traian Ungureanu pare a avea probleme de memorie. Pe "Thriller" piesele dansante, cu accentul pus în special pe ritm sunt trei din nouă ("Wanna Be Startin' Somethin'", "Thriller" şi "Billie Jean"). În rest avem un duet cu Paul McCartney (da, da, chiar el, principalul artizan al schimbării de limbaj aduse de Beatles, atât de admirați de TRU), o îmbinare între un riff şi un solo de hard-rock cu elemente funk, pe care se aude chitara lui Eddie Van Halen, unul dintre maeştrii genului, sau sensibila baladă "The Lady in My Life". Este un album care îți poate plăcea sau nu, însă reducerea lui la pulsație ritmică este semnul că unii au fost prea ocupați să se asculte vorbind pe ei înşişi ca să mai aplece urechea şi la muzica pe care o critică de la înălțimea unei autorități infailibile.

Nu ca argumente în favoarea lui "Thriller", ci ca informație pentru cei interesați să judece cu propriile urechi, trebuie menționat că la album au lucrat, printre alții, Quincy Jones, câțiva membri ai formației Toto – unii dintre cei mai buni orchestratori din rock – şi Rod Temperton (care a compus piesa-titlu, "Baby Be Mine" şi "The Lady in My Life", autor, printre altele, al unor cântece interpretate de Herbie Hancock, George Benson sau Aretha Franklin).

Judecăți fără legătură cu realitatea

Am spus de multe ori că, dincolo de muzică, din arta lui Michael Jackson rămâne dansul. Putem vorbi despre amendamente, despre elemente *kitsch* sau acrobații, însă deasupra lor se ridică o mişcare şi o coregrafie încă insuficient studiate. Poate o privire analitică, aparținând unor specialişti adevărați, va arunca lumină asupra paşilor artistului, va îndepărta eventuala zgură a spectaculosului lipsit de conținut şi ne va înfățişa, dezgolit de artificii, substratul valoros. Până atunci trebuie să ne mulțumim cu dl.Traian Ungureanu.

"Trimiterile la marea tradiție a revistei americane nu duc nicăieri. Fred Astaire şi Gene Kelly au depăşit categoric funcția limitată a performerului şi au dansat susținuți de un optimism încărcat de bun simț şi imaginație artistică. Jackson a avut ceva din rapiditatea şi nimic din tonusul lor

încăpător. Cu Jackson, cabaretul şi revista americană au decăzut într-un mecanicism rudimentar, accelerat nebuneşte de tehnicile video ale complexului MTV."

Tocmai cuvintele admirative ale sus-numitului Fred Astaire, citate în prima parte a acestui articol, ne scutesc de orice comentariu suplimentar. Pe autorul articolului ar trebui să-l pună un pic pe gânduri. Dacă are timp.

Iată însă că textul pe care îl avem în faţă evoluează spre o analiză sintetică a anilor '80 în muzica pop. "Anii '80, epoca de glorie a lui Jackson, sînt cei mai nefericiţi ani ai muzicii pop, un cimitir vast de tradiţii şi stiluri abandonate, deformate sau suprimate."

Cum nu mă pricep la muzica soul, le las altora sarcina de a desluşi adevărul sau falsitatea celor afirmate în acest domeniu de TRU. Despre afirmaţia că "influenţa cea mai vizibilă asupra lui Jackson vine din începuturile muzicii disco: de la The Bee Gees, iniţiatorii ritmului de pulsaţie electro şi ai vocalismului în falsetto extrem" pot spune însă că este cel puţin hazardată. Stilul vocal al lui Michael Jackson este departe de a face exclusiv uz de falset, gama procedeelor folosite de ele fiind mult mai variată, pe măsură ce a evoluat de la glasul copilăriei către timbrul de tenor al maturităţii. Iar influenţele vin mai mult din direcţia celebrului sunet Motown, cu care de altfel a colaborat trupa Jackson 5, de la artişti cu puternice rădăcini soul, ca Stevie Wonder.

"Epoca deschisă de Jacskon coincide, de fapt, cu o mişcare generală spre reducţionism muzical", ne spune mai departe autorul nostru. Într-o anumită măsură are dreptate, anume dacă privim din perspectiva invaziei disco, a melodiilor facile şi a dispariţiei unor mari nume din decada anterioară, exemplul cel mai la îndemână fiind Led Zeppelin. Pe de altă parte, în rock se cristalizează tendinţe neoclasice (Yngwie Malmsteen), punk-ul, după momentul de revoltă împotriva muzicii ultra-conceptualizate a unor Pink Floyd, este integrat în noi structuri ce dau naştere unor grupuri heavy-metal ce vor scrie istorie, iar unele trupe vechi se văd nevoite să se reinventeze. "Forţa rock-ului greu", spune dl. Traian Ungureanu, "se banalizează în varianta speed şi thrash." De fapt, aceste două genuri, care cel mai adesea se întrepătrund şi se confundă, sunt influenţate în special de muzica progresivă a anilor '70, căci, în ciuda riff-urilor destul de simple, structurile sunt mai complexe decât în rock-ul classic, iar solo-urile devin probe de virtuozitate. Apar uneori şi elemente de atonalism, străine majorităţii trupelor anterioare. "Blues-ul electric în forţă rămîne o ocupaţie izolată, simplificată nepermis sau deturnată spre punk şi funk, a la Black Crowes, respectiv Red Hot Chilli Peppers."

Stilul aici menţionat a dat încă de la începutul anilor '80 naştere unui nou curent, heavy-metal, având ca prim exponent trupa Black Sabbath. În muzica britanicilor, influenţele blues-ului electric şi ale rock-ului progresiv sunt duse la extrem prin folosirea aşa numitelor power chords, acorduri de cvintă şi octavă din îmbinarea cărora se naşte elementul generator al noii muzici, riff-ul. Piesele sunt construite pe motive de o simplitate elementară, însă structurile sunt dezvoltate, narative, preluate din rock-ul progresiv al unor King Crimson. În anii multhuliţi, Black Sabbath scot pe piaţă unele dintre cele mai bune albume ale lor, pe lângă riff-urile lui Iommi apărând vocea dramatică a lui Ronnie James Dio. În acelaşi timp, în ciuda tentei comerciale date mai ales de aspectul exterior, hard-blues-ul scrie pagini memorabile prin Whitesnake.

L-a furat talentul pe dl. Ungureanu

Autorul articolului nu este impresionat şi continuă: „Forţa rudimentară a comercialismului pune capăt unei strălucite şi nefericite tentative de aducere a muzicii pop la rigoare şi intelect (curentul „progressive" ia sfîrşit la începutul anilor '80 şi lasă în urmă fie carcasele dinozauriene ale unor Yes, Genesis, E,L & P, fie rezistenţa minoritară a unor King Crimson, Robert Fripp sau David Sylvian)."

Anii '80 au dat muzicii progresive unul dintre cele mai importante nume noi, Queensryche, pe care TRU pare să-l ignore. Inutil, în acest context, să vorbim despre apariţia unor chitarişti vir-

tuozi, care îmbină experiența neoclasică (Yngwie Malmsteen) cu cele mai îndrăznețe experimente (Joe Satriani, Steve Vai).

Orice argumente am aduce, jurnalistul nostru stă ferm pe poziții: "După Jackson nu rămîne nimic. Muzical, lumea infantilă dansată de Jackson e inexistentă." Iar atunci când un muzician ca Miles Davis intuieşte valoare într-o temă a răposatului, trebuie imediat desființat şi el, ca fiind "tocmai omul care a părut că deschide o nouă epocă de expresie muzicală, doar spre a împinge muzica de jazz într-o fundătură de pretenții pseudo-intelectuale şi banalitate funk."

După atâta erudiție muzicologică, susținută de o privire pătrunzătoare în lumile soul, rock, jazz şi funk, una dintre ultimele fraze ale articolului aproape că scapă vederii.

"Talentul lui Jackson nu şi-a găsit epoca, pentru că epoca noastră, hipnotizată de binefacerile comodității şi ignoranței, a exclus din artă sinceritatea şi vocația." Iată o cugetare de la care, deşi nu sunt întru totul de acord cu ea, ar putea porni un dialog fertil. Dar acesta e sufocat de sentințele de mai sus. Dorința de a epata, un dispreț profund dar lipsit de discernământ față de o civilizație pe care altfel nu se sfieşte să o laude, pseudoelitism? Ce se ascunde în spatele beției de cuvinte? Fără îndoială, dl. Traian Ungureanu a căzut aici pradă propriului său talent de a mânui frazele. Şi astfel substanța a dispărut în spatele unui exercițiu de exhibiționism gazetăresc. În fond, lucrurile pot fi judecate şi altfel. Ceea ce a scris jurnalistul nostru este, în mare parte, formă fără fond. Este acelaşi jurnalist care, apărător necondiționat al lui Traian Băsescu, a afirmat că se va arunca de pe bloc dacă PD-L se va alia cu PSD. Alianța s-a făcut, iar tizul preşedintelui s-a aruncat direct pe listele pentru Parlamentul European şi ocupă acum un loc călduț la Bruxelles.

Cine nu are păcat să arunce primul piatra. Vă invit deci să nu-l judecăm prea aspru pe dl. Traian Ungureanu. Nimeni nu ştie de ce s-a mânjit, transformând sintagma "jurnalist dependent de propriile opinii" într-un balon de săpun demagogic. Dar aşteptam de la el un pic de decență, de smerenie. În loc de aceasta, el tună şi fulgeră ca înainte, ca şi cum autoritatea sa morală ar fi intactă. Iar bătutul cu pumnul în piept atunci când ar trebui să-ți pui cenuşă în cap ajunge, în cele din urmă, să tulbure şi judecata profesională.

Avem jurnaliştii pe care-i merităm

Iată-ne deci întorşi de unde am plecat: la lipsa alternativei şi la starea românului care şi-a ridicat pentru o clipă privirea şi, văzând în jur doar impostură, s-a cufundat repede la loc în "Libertatea", "Click" sau "Cancan". Articolul meu nu este despre Michael Jackson, dar nici despre Mihail Neamțu sau Traian Ungureanu. Este despre noi înşine şi despre neputința de a rodi ceva mai bun. Mai există şi oameni care scriu cu har şi consecvență. Radu Paraschivescu, Dan C. Mihăilescu,

Răzvan Codrescu... Oameni cu căderile lor, dar care se străduiesc să rămână verticali. Dar sunt puțini, pentru că puțini la minte şi la suflet suntem noi, cei care facem umbră pământului acestuia binecuvântat. Iar ziua în care toată țara să încapă între coperțile ziarului "Libertatea" nu pare a fi departe. Dumnezeu să aibă milă de noi şi să ne facă vrednici de ceva mai bun. Până atunci rămânem cu autentice gunoaie ale presei şi cu false pretenții intelectuale, cu conducătorii şi jurnaliştii pe care-i merităm. Nu-i judecați pe cei pe care i-am amintit în paginile acestea. Ignorați-i doar uneori. Sau priviți-i ca şi cum ați privi o oglindă. Dacă ei sunt cei mai buni, cum or fi ceilalți? Cum eşti tu, cititorule, şi cum sunt eu?

Răzvan Codrescu, *În jurul lui Eminescu*

Editura Christiana din Bucureşti a publicat recent o nouă carte a dlui Răzvan Codrescu, intitulată În jurul lui Eminescu. Ediția este îngrijită şi are un cuvînt înainte de dna Gabriel Moldoveanu. Redăm în continuare acest cuvînt în care este argumentată apariția volumului. (ROST)

ARGUMENT EDITORIAL

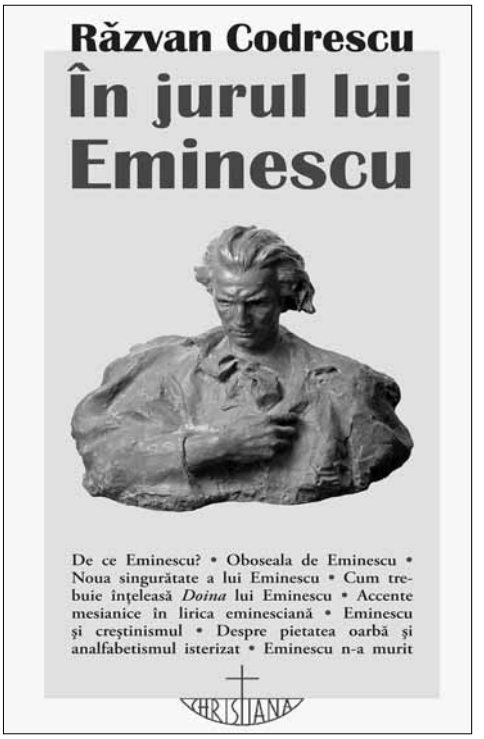

Pentru că în ultima vreme, pornindu-se de la un text rău înțeles ("Eminescu şi creştinismul"), autorul acestei cărți a fost calificat cu suficiență, în anumite cercuri radicale, drept "noul detractor al lui Eminescu", am găsit de cuviință, cunoscîndu-i bine scrisul de-a lungul vremii, să-i adun pentru prima oară între copertele unui volum, cu îngăduința sa, textele despre Eminescu risipite prin diferite periodice sau volume anterioare. Nu este vorba de toate textele despre Eminescu pe care le-a scris, ci doar de cele care mi s-au părut cele mai importante şi mai actuale (şi printre care se regăseşte şi textul menționat); pe celelalte – nu puține – le-am înregistrat doar, cu datele de rigoare, în "Suplimentul bibliografic" de la sfîrşitul cărții. În felul acesta, orice cititor interesat şi onest îşi va putea da seama de nedreptatea acuzațiilor care i s-au adus autorului, dar în acelaşi timp – ceea ce este mult mai important – va avea un nou prilej de întîlnire cu personalitatea şi opera lui Eminescu (el însuşi un mare nedreptățit astăzi).

Eminescu este atît de însemnat încît orice discuție despre el angajează, într-un fel sau altul, însuşi destinul culturii noastre naționale. Textele lui Răzvan Codrescu au şi această deschidere mai generală, punînd cu gravitate problema raporturilor noastre actuale cu tradiția națională şi spirituală ai cărei moştenitori sîntem, deopotrivă ca români, europeni şi creştini ortodocşi. Pentru autorul acestei cărți, ca şi pentru Noica odinioară, Eminescu reprezintă "conştiința noastră mai bună", "omul deplin al culturii româneşti", modelul mereu viu al învrednicirii creatoare la care ne-a chemat Dumnezeu atunci cînd a rînduit să fim, după spusa marelui poet, "un strat de cultură la gurile Dunării".

Dar Eminescu nu trebuie doar invocat, ci valorificat efectiv, dincolo de idolatria lozincardă (cu care au încercat să-l confişte propagandistic

pînă şi comuniştii). El însuşi cheamă neîncetat, în scrisul său publicistic, la realism, la măsură, la vrednicie.

"Cuminecare" a naţionalului cu universalul, Eminescu ne onorează, dar ne şi obligă. De la această obligaţie, din păcate, ni se întîmplă să lipsim îngrijorător de mult, iar această lipsă căutăm să ne-o suplinim prin inflaţia vorbelor mari şi goale. Or, Eminescu se cere nu atît vorbit, cît trăit, asumat şi asimilat în neodihna lui creatoare şi în dorul lui de desăvîrşire.

Despre toate acestea ne vorbeşte cartea de faţă, în duhul viu al tradiţiei lucrătoare. Titlul ei este editorial, ca şi structura de ansamblu, dar textele selectate se înşiră în ordinea indicată de autor. După cele şapte texte de bază (de la "De ce Eminescu?" la "Eminescu n-a murit"), am considerat folositor cititorului să includem, în *Addenda*, cîteva texte auxiliare de şi despre Eminescu: textul integral al "Doinei" (memorabil analizate în "Cum trebuie înţeleasă *Doina* lui Eminescu"), o mică introducere – prin texte alese – în gîndirea politică eminesciană, un articol despre "Naţionalismul românesc în context european" (cu multe referiri la Eminescu şi epoca sa), două poezii închinate "Eminescului" chiar de către autorul cărţii, precum şi un text lămuritor cu privire la controversata sintagmă "cadavrul din debara" (inexact atribuită lui H.-R. Patapievici ca afront adus poetului naţional).

M-am conformat dorinţei autorului de a i se respecta întocmai ortografia. Toate notele la care trimiterile se fac cu cifre arabe sînt auctoriale. Toate notele la care trimiterile se fac cu asterisc sînt editoriale. Sursele textelor sînt indicate cronologic în "Suplimentul bibliografic" (unde am indicat, într-o a doua secţiune, şi toate volumele publicate pînă astăzi de autor).

Nu m-aş fi angajat la alcătuirea acestui volum dacă n-aş fi nutrit încredinţarea că avem nevoie de Eminescu mai mult decît oricînd şi că Răzvan Codrescu este o bună călăuză spre reperele inepuizabile ale tradiţiei, pe care o slujeşte în scrisul său de peste 20 de ani. Şi închei cu speranţa că măcar cîţiva tineri, de azi sau de mîine, nu vor trece nepăsători pe lîngă această provocare la regăsirea de noi înşine întru Eminescu.

Gabriela Moldoveanu

RECURS LA „CADAVRUL DIN DEBARA"

Deunăzi m-a întrebat cineva din vechiul exil anticomunist ce mai cred despre Horia-Roman Patapievici – eu, care am polemizat dur cu acesta – la 10 ani [textul datează din 2006] de la scandalul declanşat de apariţia Politicelor, unde definea în termeni atît de cruzi poporul român ("o umbră fără schelet, o inimă ca un cur, fără şira spinării" etc.). N-am găsit alt răspuns mai potrivit decît că *în tot acest răstimp, poporul român n-a făcut altceva, din păcate, decît să-l confirme pe d-l Patapievici...*

Nu mă sfiesc să mărturisesc că mă simt tot mai solidar cu autorul *Politicelor* cînd este vorba de poporul român de azi (dacă nu în totalitate, în orice caz într-o gravă şi decisivă majoritate...), continuînd să mă distanţez de domnia-sa numai în privinţa judecăţii prea radicale a întregului trecut românesc.

Şi nu pot să nu mă desolidarizez de cei care, rămaşi încremeniţi în antipatia pe care tînărul autor le-a stîrnit-o atunci, se pretează să colporteze la adresa sa mistificări indigne, cum este cea privitoare la afirmaţia că Eminescu ar reprezenta astăzi "cadavrul din debara" al culturii noastre, de care trebuie să ne debarasăm urgent dacă vrem "să intrăm în Europa". Receptor superior al lui Eminescu, avînd asupra acestuia un punct de vedere mai degrabă diametral opus unei astfel de aserţiuni stupide, d-l Patapievici a fost pus în situaţia delicată de a trebui să se apere aproape cu exasperare în presa culturală (*Idei în dialog, Adevărul literar şi artistic*) de insinuările repetate cu privire la presupusul său delict de lez-majestate faţă de geniul eminescian.

Întrucît am primit şi la Redacţia *Punctelor cardinale* materiale bazate pe acest cras neadevăr ce i se impută "din auzite" (meteahnă balcanică de care şi un Eminescu se plîngea la vremea lui), consider ca pe o datorie să fac loc şi aici precizărilor

de rigoare. Fraza incriminată prin răstălmăcire este următoarea (cu referire predilectă la aşa-numiţii "postmodernişti" şi la oportuniştii "modelor" ideologice): "Pentru nevoia de chip nou a tinerilor care în cultura română de azi doresc să-şi facă un nume bine văzut în afară, Eminescu joacă rolul cadavrului din debara...", şi ea se regăseşte în articolul "Inactualitatea lui Eminescu în Anul Caragiale", apărut iniţial în revista *Flacăra* (1-2/2002, p. 86), iar pe urmă reprodus şi în alte publicaţii (*cf.*, de pildă, *Adevărul literar şi artistic* din 12.08.2006, p. 2, ca "probă" la materialul *pro domo* din p. 1). D-l Patapievici are toată distanţa critică faţă de acest soi de ingratitudine acefală şi deplînge "melancolic" o actualitate intelectuală (ar fi prea mult spus culturală) în care "caragialismul" bate "eminescianismul" (căci despre aceasta este vorba, de fapt).

Adevărul tragic şi paradoxal este pînă la urmă acela că adevăratul nostru "cadavru din debara", de care nu se pune problema să ne debarasăm, ci cu care vrem cu orice preţ să accedem în Uniunea Europeană, nu este nefericitul Eminescu, ci însuşi acest popor român de azi, decerebrat, nevertebrat, pervertit, leneş şi sterp, care, vorba poetului, numai "din mila Sfîntului" mai face "umbră pămîntului". Un asemenea popor decăzut şi care se complace imperturbabil în decădere, asemenea viermelui în murdărie, nu-l mai merită pe Eminescu, cum nu-şi mai merită nici una dintre valorile tradiţionale (chiar dacă ar mima caragialeşte în numele lor toate indignările din lume).

Ce poate face pînă la urmă un autentic intelectual creştin într-o astfel de ambianţă literalmente sinistră? Aproape 20 (douăzeci) de ani de pseudo-tranziţie surdă şi oarbă au dovedit că nu poate face mai nimic pe calea discursului (scris sau verbal), nici pe calea creaţiei culturale (care nu mai are preţ public), rămînîndu-i probabil doar soluţia *mistică*: să se roage lui Dumnezeu să ne mai rabde de hatîrul morţilor noştri şi de dragul pruncilor pe care-i aducem pe lume, şi care poate o vor primeni cîndva, în răspărul nimicniciei noastre de azi.

Răzvan Codrescu
(ultimul text din cuprinsul volumului)

Abonați-vă la ROST!

Avantaje:

● Primiți revista acasă ● Nu pierdeți nici un număr al acestei reviste de colecție
● Plătiți mai puțin cu 25% decât la chioşc ● Taxele poştale sunt suportate de redacție

Vă puteți abona:

● trimițând contravaloarea prin mandat poştal (în care specificați citeț numele, adresa completă, telefonul şi perioada de abonament) pe numele Târziu Claudiu Richard, Oficiul Poştal 23, Căsuța Poşatală 27, sector 6, Bucureşti;

● achitând contravaloarea abonamentului în contul **RO25BACX0000000107363250**, deschis la **Unicredit Țiriac Bank, Sucursala Orizont – Bucureşti,** pe numele **Asociației** ROST, cod fiscal 12495302**,** după care veți trimite copia chitanței şi o scrisoare în care solicitați abonamentul la **CP 27, Oficiul Poştal 23, Bucureşti**.

Prețul în țară:
– 18 lei – 6 luni
– 36 lei – un an

Prețul în străinătate:
- 50 euro/ an în Europa
- 70 USD/ an pentru celelalte continente

În acest număr semnează: ● **Răzvan Codrescu** – scriitor, ultima carte publicată: *Ghid pascal* (Christiana, 2009) ● **Emilia Corbu** – doctor în istorie, arheolog, ultima carte publicată: *Sudul României în Evul Mediu timpuriu* (2006) ● **Nicolae Dabija** – scriitor, academician şi om politic român din Basarabia ● **Dan Dungaciu** – doctor în Socilogie, conferențiar universitar, Universitatea Bucureşti, publicist, ultima carte publicată: *Cine suntem noi?* (Cartier, 2009) ● **Paul S. Grigoriu** – muzician, publicist ● **Constantin Mihai** – doctor în litere la Universitatea Michel de Montaigne, Bordeaux 3, asistent universitar, ultima carte publicată: *Gilbert Durand. Les Métamorphoses de l'anthropologie de l'Imaginaire* (2009) ● **Gabriela Moldoveanu** – publicist şi consilier editorial ● **Paul Nistor** – doctor în Istorie, cercetător la Institudul „A.D. Xenopol" – Iaşi, autor al volumului *Înfruntând vestul. PCR, România lui Dej şi politica americană de îngrădire a comunismului* (2005) ● **Aspazia Oțel Petrescu** – fost deținut politic, ultima carte publicată: *In memoriam. Spice* (2009) ● **Alexandru Racu** – doctorand în ştiințe politice la Ottawa – Canada ● **Teodora Roşca** – pictor iconar, doctor în Teologie, publicist ● **Paul-Gabriel Sandu** – student la Facultatea de Filosofie a Universității Bucureşti ● **Marcel Răduț Selişte** – publicist, licențiat în Teologie, master în Comunicare şi Realții Publice, a publicat volumul *Cu căruța prin democrația românească* (Sud, 2009) ● **Claudiu Târziu** – jurnalist.

Nr. 1 – martie 2003, dedicat lui Nicu Steindhardt
Nr. 2 – aprilie 2003, dedicat lui Mircea Eliade
Nr. 3 – mai 2003, dedicat lui Lucian Blaga
Nr. 4 – iunie 2003, dedicat lui Mihai Eminescu
Nr. 5 – iulie 2003, dedicat lui Nicolae Paulescu
Nr. 6 – august 2003, dedicat lui Sandu Tudor
Nr. 7 – septembrie 2003, dedicat lui Nae Ionescu
Nr. 8 – octombrie 2003, dedicat lui Valeriu Gafencu
Nr. 9 – noiembrie 2003, dedicat Părintelui Dumitru Stăniloae
Nr. 10-11 – decembrie 2003, dedicat lui Vasile Băncilă
Nr. 12 – februarie 2004, dedicat lui Nichifor Crainic
Nr. 13 – martie 2004, dedicat lui Mircea Vulcănescu
Nr. 14-15 – aprilie-mai 2004, dedicat lui Radu Gyr
Nr. 16 – iunie 2004, dedicat lui Vintilă Horia – epuizat
Nr. 17 – iulie 2004, dedicat lui Ștefan cel Mare – epuizat
Nr. 18 – august 2004, dedicat lui Ernest Bernea
Nr. 19 – septembrie 2004, dedicat lui Constantin Noica
Nr. 20 – octombrie 2004, dedicat Părintelui Arsenie Boca – epuizat
Nr. 21-22 – noiembrie-decembrie 2004, dedicat Părintelui Constantin Galeriu
Nr. 23 – ianuarie 2005, dedicat lui Vasile Lovinescu
Nr. 24 – februarie 2005, dedicat lui Octavian Goga
Nr. 25-26 – martie-aprilie 2005, dedicat Părintelui Constantin Voicescu
Nr. 27 – mai 2005, dedicat lui Nicolae Iorga – epuizat
Nr. 28 – iunie 2005, dedicat Părintelui Arsenie Papacioc – epuizat
Nr. 29 – iulie 2005, dedicat Părintelui Zosim Oancea
Nr. 30 – august 2005, dedicat lui Vasile Voiculescu
Nr. 31 – septembrie 2005, dedicat Părintelui Liviu Brânzaș
Nr. 32 – octombrie 2005, dedicat lui Aron Cotruș
Nr. 33 – noiembrie 2005, dedicat Părintelui Iustin Pârvu
Nr. 34 – decembrie 2005, dedicat lui Paul Goma
Nr. 35 – ianuarie 2006, dedicat lui Horia Bernea
Nr. 36 – februarie 2006, dedicat lui Ioan Alexandru
Nr. 37 – martie 2006, dedicat Părintelui Teofil Părăian
Nr. 38 – aprilie 2006, dedicat Părintelui Calciu
Nr. 39 – mai 2006, dedicat lui Pan M. Vizirescu
Nr. 40-41 – iunie-iulie 2006, dedicat lui Ion Gavrilă
Nr. 42-43 – august-septembrie 2006, dedicat Părintelui Adrian Făgețeanu
Nr. 44 – octombrie 2006, dedicat lui Gabriel Constantinescu
Nr. 45 – noiembrie 2006, dedicat lui Simion Mehedinți
Nr. 46 – decembrie 2006, dedicat Părintelui Rafail Noica
Nr. 47-48 – ianuarie-februarie 2007, dedicat Părintelui Benedict Ghiuș
Nr. 49 – martie 2007, dedicat lui Ioan Ianolide – epuizat
Nr. 50 – aprilie 2007, dedicat lui Marcel Petrișor
Nr. 51 – mai 2007, dedicat părintelui Nicodim Mândiță
Nr. 52 – iunie 2007, dedicat Mitropolitului Bartolomeu
Nr. 53-54 – iulie-august 2007, dedicat Părintelui Trifa
Nr. 55 – septembrie 2007, dedicat lui Alexandru Mironescu

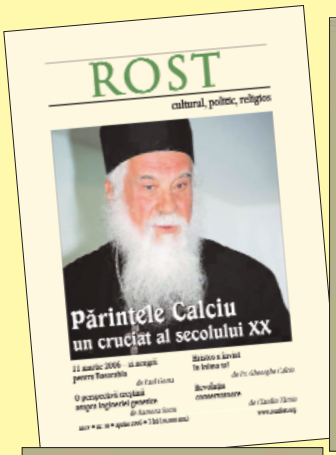

Nr. 56 – octombrie 2007, dedicat Părintelui Sofian Boghiu
Nr. 57 – noiembrie 2007, dedicat lui Teodor M. Popescu
Nr. 58 – decembrie 2007, dedicat lui Demostene Andronescu
Nr. 59-60 – ianuarie-februarie 2008, dedicat Părintelui Ioanichie Bălan
Nr. 61 – martie 2008, dedicat lui Dan Botta
Nr. 62 – aprilie 2008, dedicat Maicii Mihaela Iordache
Nr. 63 – mai 2008, dedicat Mitropolitului Nicolae Colan
Nr. 64 – iunie 2008, dedicat Aspaziei Oțel Petrescu
Nr. 65 – iulie 2008, dedicat Părintelui Mina Dobzeu
Nr. 66 – august 2008, dedicat Mariei Brâncoveanu
Nr. 67 – septembrie 2008, dedicat Părintelui Chesarie Gheorghescu
Nr. 68 – octombrie 2008, dedicat Părintelui Marcu de la Sihăstria
Nr. 69 – noiembrie 2008, dedicat lui George Racoveanu
Nr. 70 – decembrie 2008, dedicat lui Constantin Oprișan
Nr. 71-72 – ianuarie-februarie 2009, dedicat lui Gheorghe Stănescu
Nr. 73 – martie 2009, dedicat lui Grigorie Leu
Nr. 74 – aprilie 2009, dedicat Părintelui Cleopa
Nr. 75-76 – mai-iunie 2009, dedicat lui George Popescu Glogoveanu

Cei care doresc să-şi completeze colecția publicației ROST pot trimite contravaloarea revistei (3 lei/exemplar), prin mandat poştal, pe numele: Târziu Claudiu Richard, OP 23, CP 27 Bucureşti. Precizați pe mandatul poştal ce număr al revistei doriți, în cîte exemplare şi adresa dvs. Pentru informații sunați la tel.: 0740.103.621

07
5 948485 760017